

Bundel van de Overdracht College-Raad van 2 februari 2017

- 1 Transitieteam leegstand
Raadsplein besluitvorming d.d. 13-02-2017 / lijst ingekomen stukken
Informatienota Transitieteam Leegstand
- 2 Proces en verslag voorgenomen pilot beheer openbare ruimte Berkum
Raadsplein besluitvorming d.d. 13-02-2017 / lijst ingekomen stukken
Informatienota proces en verslag voorgenomen pilot beheer openbare ruimte Berkum
- 3 Stand van zaken OV-chipkaartpoortjes station Zwolle
Raadsplein besluitvorming d.d. 13-02-2017 / lijst ingekomen stukken
Informatienota Stand van zaken OV-chipkaartpoortjes station Zwolle
Evaluatie Poortjes op station Zwolle door NS (december 2016)
Overzicht Interwijkpassages station Zwolle (december 2016)
- 4 Stadshagen ontwikkelingen
Raadsplein besluitvorming d.d. 13-02-2017 / lijst ingekomen stukken
Informatienota Stadshagen
Bijlage 1 kaartmateriaal
- 5 Sluitende aanpak voor personen met verward gedrag
Raadsplein besluitvorming d.d. 13-02-2017 / lijst ingekomen stukken
Informatienota Sluitende aanpak voor personen met verward gedrag
Bijlage 1 Overzicht deelprojecten
Bijlage 2 Onderzoek GGD IJsselland naar de aanpak van verwarde personen in Zwolle
- 6 Beantwoording artikel 45 vragen SP en GroenLinks – Realisering beschutte werkplekken
Raadsplein besluitvorming d.d. 13-02-2017 / lijst ingekomen stukken
Beantwoording artikel 45 vragen SP en GroenLinks – Realisering beschutte werkplekken
SP en GroenLinks - Realisering beschutte werkplekken
- 7 Gebiedsontwikkeling Spoorzone/Hanzeland
Wijze van agenderen wordt besproken in de agendacommissie
Beslisnota Gebiedsontwikkeling Spoorzone-Hanzeland
Procesplan gebiedsontwikkeling Spoorzone/Hanzeland
Eindverslag reflectie O-team Spoorzone Zwolle d.d. 25 oktober 2016
- 8 Herinrichting hoofdfietsroute Oude Wetering
Raadsplein besluitvorming d.d. 13-02-2017 / A-voorstel rechtstreeks
Beslisnota Herinrichting hoofdfietsroute Oude Wetering
- 9 Grondexploitatie voor een deel van Tippe-zuid ten behoeve van realisatie school Het Saffier/Accretio
Raadsplein besluitvorming d.d. 13-02-2017 / A-voorstel rechtstreeks
Beslisnota Grondexploitatie voor een deel van Tippe-zuid ten behoeve van realisatie school Het Saffier-Accretio
Programma van Eisen locatie Het Saffier/Accretio Tippe-zuid
- 10 Rijksbijdrage kosten opsporen explosieven
Raadsplein besluitvorming d.d. 13-02-2017 / A-voorstel rechtstreeks
Beslisnota rijksbijdrage kosten opsporen explosieven
- 11.a Beslissingenlijst collegevergadering d.d.24-1-2017
2017-01-24 verslag openbaar definitief
- 11.b Niet openbare verslagen d.d. 24-1-2017

Overdracht College-Raad

Datum 2 februari 2017

onderwerp	Transitieteam leegstand
portefeuillehouder	Rene de Heer
informant	Groot, Lisa de (2454)
afdeling	Human Resources

Voorgesteld besluit raad

Kennis te nemen van de succesvolle uitkomsten van de pilot met het Transitieteam Leegstand.

Informatienota voor de raad

Datum 24 januari 2017

Onderwerp	Transitieteam Leegstand
Versienummer	

Portefeuillehouder R. de Heer

Informant P.E. de Groot
Eenheid/Afdeling Advies en Faciliteiten/AF
Telefoon 038 498 2454
Email PE.de.Groot@zwolle.nl
Bijlagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

- De succesvolle uitkomsten van de pilot met het Transitieteam Leegstand.

Datum 24 januari 2017

- [Toelichting op het voorstel](#)

Inleiding

Transformatie van leegstaande gebouwen vindt volop plaats in Zwolle. De gemeente maakt transformatie mogelijk, mede dankzij het Transitieteam. De werkzaamheden van dit team zijn inmiddels goed ingebed in de lijnorganisatie, bijvoorbeeld bij het gidsteam en in het vernieuwde proces voor nieuwe ruimtelijke initiatieven. In het coalitieakkoord stond de ambitie om leegstand actief aan te pakken. In het voorjaar van 2015 heeft uw raad ingestemd met de oprichting van een Transitieteam. Het ging hierbij om een pilot. Deze nota informeert u over de succesvolle bijdrage die de pilot heeft geleverd aan de aanpak van leegstand en transformatie van gebouwen.

De aanleiding voor deze pilot waren vijf (organisatorische) verbeterpunten als het gaat om de aanpak van leegstand. Deze punten staan beschreven in de notitie 'Leegstand als kans!' uit december 2014.

- Explicietere aanduiding van gebieden en sectoren waar de vraagstukken het grootst zijn.
- Vergroting van de interne afstemming tussen de verschillende thema's die te maken hebben met leegstand en transitie.
- Versterken van de match tussen vraag en aanbod van beschikbare ruimte vanuit een 'kansenperspectief'.
- Actiever experimenteren met vernieuwende instrumenten: uitnodigen en faciliteren.
- Vergroten pro-activiteit van de gemeentelijke rol bij (tijdelijke) ruimtelijke initiatieven gericht op het terugdringen van leegstand.

Het afgelopen jaar is de leegstandsopgave veel meer een transformatieopgave geworden. Waar leegstand een probleem is, is transformatie een kans. Bij transformatie van gebouwen gaat het om kansen en mogelijkheden voor ander gebruik. De visie op transformatie van kantoren naar woningen 'Zwolle Transformeert' getuigt hiervan. Veel mensen, buiten en binnen de gemeentelijke organisatie zijn doordrongen van deze kansen en zetten zich met enthousiasme in voor transformatie. Het transitieteam heeft zich gericht op de transformatie van gebouwen.

Kernboodschap

De pilot is succesvol geweest. Er vindt volop transformatie plaats. De visie 'Zwolle Transformeert', waar het Transitieteam aan meegewerkt heeft, heeft daar een verdere boost aan gegeven. Deze visie is in de zomer ter informatie naar uw raad gestuurd. De visie beschrijft vier prioritaire gebieden voor de transformatie van kantoren naar woningen: binnenstad, singel, Oosterenk en Hanzeland. In deze gebieden is de opgave groot, maar ook de kans voor succesvolle transformatie. Deze visie is zeer positief ontvangen door ontwikkelaars en op social media. De visie getuigt ook van het feit dat de leegstandsopgave veel meer een transformatie-opgave is geworden. In de gebieden die de visie 'Zwolle Transformeert' noemt, is de gemeente uitnodigend naar particulieren om te transformeren en omarmt de gemeente het experiment. De visie sluit mooi aan op bijvoorbeeld de gebiedsontwikkeling in de Spoorzone.

Het afgelopen jaar is er voor 38 initiatieven voor transformatie van bedrijfsruimte en kantoren naar woningen een vergunning verleend. Deze initiatieven zijn verspreid over de stad en variëren in omvang. Het gaat om de transformatie naar een aantal appartementen, bijvoorbeeld aan de

Thorbeckegracht, de Oude Vismarkt, de Grote Markt en de Bredesteeg, maar ook om grote transformaties, zoals het geval is bij Les Pavillons, in Hanzeland.

Er lopen nu zes concept-aanvragen voor grotere transformaties. Naast deze transformaties van kantoren naar woningen, hebben we ook nieuwe matches gemaakt tussen leegstaande panden en initiatieven. Denk hierbij aan het Broerenkwartier, waar leegstaande panden tijdelijk zijn gevuld door afspraken te maken met verhuurders over tijdelijke verhuur en tarieven.

Het Transitieteam heeft aan de oppervlakte gebracht dat er veel mensen binnen en buiten de gemeentelijke organisatie betrokken zijn bij de transformatieopgave. Hierdoor heeft het Transitieteam het denken in kansen voor leegstand verder aangewakkerd. Het Transitieteam heeft door de organisatie van netwerkbijeenkomsten eraan bijgedragen dat het netwerk verbeterd is, de rollen van spelers en betrokken in dit proces duidelijker zijn geworden waardoor de informatievoorziening beter en soepeler verloopt. Dankzij het Transitieteam wordt er nu gewerkt aan de verbetering van de digitale informatievoorziening over transformatieinitiatieven. Daarnaast heeft het team door onder andere gebruik van Facebookpagina informatie opgehaald over nieuwe initiatieven.

Het Transitieteam is betrokken geweest bij de oprichting van het gidsteam dat nu een reguliere rol vervuld in de organisatie. Het gidsteam is onderdeel van het programma Initiatiefrijk Zwolle. Bij het gidsteam komen initiatieven uit de stad binnen. Het team helpt om maatschappelijke initiatieven uit de stad verder te brengen. Daarnaast heeft het gidsteam een rol om terugkerende belemmeringen te signaleren en te agenderen. De informatie die door het Transitieteam is verzameld is ingebracht in het gidsteam. Het gidsteam is inmiddels zelf goed vindbaar en zichtbaar.

Niet alleen is het netwerk verbeterd, ook is de werkwijze voor de begeleiding van nieuwe ruimtelijke initiatieven (zoals transformaties van kantoren) geëvalueerd. Uit deze evaluatie kwamen verbeterpunten voor het proces zelf en voor de sturing op het proces. De leegstands- en transformatieopgave is nu ingebed in het geactualiseerde werkproces voor ruimtelijke initiatieven. Ook maakt de nieuwe werkwijze duidelijk hoe het gidsteam, dat zich op allerlei initiatieven richt, zich verhoudt tot nieuwe ruimtelijke initiatieven. Deze nieuwe werkwijze wordt binnenkort operationeel. Hierdoor is aandacht voor leegstand structureel geïntegreerd in de organisatie.

De accountmanagers van de gemeente Zwolle hebben een uitgebreid netwerk in de stad. Zij werken voortdurend aan een goed zicht op leegstand in de stad en mogelijke vestigers. Zij zetten zich ervoor in om initiatieven te verbinden met geschikte locaties. Zij helpen bedrijven met het doorlopen van de juiste procedures en zijn betrokken bij het werkproces ruimtelijke initiatieven.

Een voorbeeld hiervoor is de transformatie van Les Pavillons aan de Noordzeelaan. De kantoren Paris en Lyon stonden al geruime tijd leeg. Deze kantoren worden getransformeerd naar 114 huurwoningen. Initiatiefnemer Van der Horst heeft via de accountmanager kantoren contact gelegd met de gemeente Zwolle. Door het verbeterde interne netwerk konden snel en makkelijk de juiste disciplines aan tafel komen om dit initiatief mogelijk te maken, aansluitend bij de gewenste werkwijze.

Een ander voorbeeld is Brainz, dat eind maart de deuren opent aan het Lubeckplein 68. Dit pand staat al heel lang leeg. Sinds de oplevering is het heel even verhuurd geweest. Brainz is een samenwerking van Citydeveloper-s, Windesheim, de gemeente Zwolle en de provincie Overijssel. In Brainz ontmoeten studenten, ondernemers en overheid elkaar om samen te werken en kennis uit te wisselen. De wens

Datum 24 januari 2017

om dit pand te benutten voor innovatie en ontmoeting leefde al lang. Door verbetering van het interne en externe netwerk kwamen de juiste personen aan tafel.

Daarnaast is er gewerkt aan een Leegstandskaart. Deze kaart moet inzichtelijk maken waar er leegstand is van kantoren in de gemeente. Hiervoor is het nodig dat de bestanden waarop de kaart is gebaseerd, actueel is. De afgelopen tijd is er gewerkt aan de actualisatie van de BAG. GBLT en gemeente Zwolle werken samen in een kwaliteitsteam om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van gegevens geborgd wordt, zodat de koppeling van het WOZ-bestand aan de BAG goed verloopt. Voor 1 maart 2017 moet GBLT aansluiten op de landelijke voorziening WOZ. Als dat gebeurd is, zijn **de** bestanden van BAG en WOZ gekoppeld. Vervolgens kan de registratie van bedrijven bij de Kamer van Koophandel gekoppeld worden aan deze bestanden. Zo komt er een actuele leegstandskaart, met onderscheid in zekere leegstand en mogelijke leegstand. De laatste categorie wordt gecontroleerd in overleg tussen gegevensbeheerders en accountmanagers.

Consequenties

De transformatieopgave krijgt op veel plekken in de stad vorm. Er zijn veel initiatiefnemers die willen transformen. De gemeente faciliteert hierin. Het Transitieteam was ingesteld om deze initiatieven verder te helpen, de informatievoorziening en de interne afstemming te verbeteren. Het afgelopen jaar is de transitieopgave goed ingebed in de reguliere processen en netwerken. De pilot kan dus afgerond worden.

Openbaarheid

Deze informatienota is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

Overdracht College-Raad

Datum 2 februari 2017

onderwerp	Proces en verslag voorgenomen pilot beheer openbare ruimte Berkum
portefeuillehouder	Filip van As
informant	Ekhart, Rutger (2975)
afdeling	Beheer Openbare Ruimte

Voorgesteld besluit raad

Kennis te nemen van het verslag en de procesbeschrijving van de voorgenomen pilot beheer openbare ruimte Berkum

Informatienota voor de raad

Datum 31 januari 2017

Onderwerp	proces en verslag voorgenomen pilot beheer openbare ruimte Berkum
Versienummer	

Portefeuillehouder Filip van As

Informant Rutger Ekhart / Monique Wiegers
Afdeling ECW
Telefoon 2975 / 2683
Email r.ekhart@zwolle.nl, m.wiegers@zwolle.nl

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

Verslag en procesbeschrijving van de voorgenomen pilot beheer openbare ruimte Berkum

Datum

31 januari 2017

Inleiding

Tijdens een wijkdialoog eind 2015 ageerde een grote groep wijkbewoners in Berkum tegen de aanpak 'van struik naar gras' als gevolg van bezuinigingen op het beheer van de openbare ruimte. In de daaropvolgende wijkdialoog is uitgebreid gesproken over het beheer van de openbare ruimte, zijn mogelijkheden voor bezuinigingen verkend en hebben bewoners prioriteiten kunnen aangeven. We concludeerden toen met de wijkvereniging dat we het niet hadden over de invulling van de bezuinigingen, maar over welke prioriteiten er gesteld worden bij de inzet van de beschikbare middelen als geheel. Op basis hiervan is met de wijkvereniging besloten om gezamenlijk (Gemeente, ROVA en de bewoners) een pilot voor te bereiden waarbij de bewoners direct meebeslissen over de inzet van de jaarlijkse beheergelden voor de openbare ruimte in de wijk.

Kernboodschap

Het bestuur van de wijkvereniging, Rova en de gemeente hebben de afgelopen periode samen onderzocht hoe de pilot wordt vormgegeven:

- Over welk gebied hebben we het?
- Gaat het vooral over meebeslissen of ook om mee onderhouden?
- Hoe lang duurt de pilot en hoe evalueren we?
- Welke onderdelen van het beheer nemen we wel en niet mee (groen, wegen, water, etc)?
- Op welke manier kunnen bewoners prioriteiten stellen en welke ondersteuning en advies hebben ze daarbij nodig van de gemeente en Rova?

Een belangrijke voorwaarde voor ons was dat er voldoende draagvlak en betrokkenheid vanuit de wijk is om de pilot uit te voeren. Keuzes over het beheer van de openbare ruimte moeten breed worden gedragen en niet door een kleine groep bewoners worden genomen. In verschillende verkennende gesprekken die zijn gevoerd met de wijkvereniging (ca. 90% van de bewoners is lid) zijn afspraken gemaakt over draagvlak. Het bestuur van de wijkvereniging heeft het op zich genomen om bewoners te betrekken. Omdat Berkum verdeeld is in zes buurten met ieder haar eigen karakter, is door de wijkvereniging gezocht naar betrokkenen uit de verschillende buurten van Berkum.

Op een bijeenkomst op 30 juni 2016 hebben de gemeente en ROVA informatie gegeven over hoe de wijk op dit moment technisch wordt beheerd. We hebben samen met de wijkvereniging en een aantal bewoners uit de wijk de uitgangspunten voor de pilot verkend. Daarbij heeft adviseur Thijs Harmsen zijn ervaring op het gebied van zelfsturing van het beheer van de openbare ruimte met bewoners gedeeld. Hij is projectleider en begeleider geweest van een vergelijkbare pilot in Rhoon Noord, een gemeente bij Rotterdam, en houdt zich veel bezig met de "Right to Challenge" op zowel sociaal en fysiek gebied.

Tijdens de bijeenkomst van juni 2016 bleek dat het de wijkvereniging ondanks meerdere pogingen en veel inzet niet was gelukt om voldoende bewoners te mobiliseren om mee te denken over de pilot. De conclusie van het bestuur van de wijkvereniging en de aanwezige bewoners was dat de urgentie niet groot genoeg is voor de buurtbewoners om er energie in te steken. De tevredenheid over het huidige beheer is "te" groot. In Rhoon Noord was dat wel een duidelijke urgentie, omdat de tevredenheid over de kwaliteit van de openbare ruimte laag was en de overlast in de wijk groot.

We hebben daarom met het bestuur van de wijkvereniging besloten om de pilot niet te starten, maar om wel in te steken op meer samenwerking.

Datum 31 januari 2017

Ondanks dat de pilot niet doorgaat, hebben de contacten tussen de wijkvereniging, de gemeente en Rova veel positiefs opgeleverd:

- De onderlinge relatie is verbeterd en de lijntjes zijn verkort.
- Het bestuur van de wijkvereniging en de kleine groep bewoners die zich wel had aangemeld hebben een beeld en begrip gekregen van hoe de gemeente en Rova het beheer van de openbare ruimte in de wijk uitvoeren en welke keuzes daarin worden gemaakt. We leren daarvan om meer aan bewoners te laten zien waarom we welke keuzes maken en hoe we het beheer uitvoeren.

Consequenties

Een pilot waarbij bewoners het beheer van de openbare ruimte overnemen gaat niet van start in Berkum bij gebrek aan draagvlak en werkkraft.

Ten aanzien van de bezuiniging “van struik naar gras” is in de begroting 2017 besloten om een deel van de bezuiniging anders in te vullen. Hierdoor is op een aantal locaties in de stad de ombouw niet doorgegaan. Ook in Berkum worden de struiken gehandhaafd op de plekken waar bewoners veel weerstand hadden tegen de omvorming naar gras.

Communicatie

Bewoners worden door de wijkvereniging Berkum en gemeente op de hoogte gebracht door een bericht in de wijkkrant en op de website van zowel de gemeente als van de wijkvereniging.

Vervolg

In het licht van onze visie op het beheer van de openbare ruimte (we beheren naast duurzaam ook samen met bewoners en op maat) zijn we steeds op zoek naar nieuwe methodes om bewoners te betrekken bij het stellen van prioriteiten in het beheer van de openbare ruimte en het bieden van maatwerk per wijk. Dat doen we ook op andere manieren dan met de beoogde pilot, maar als er aanleiding en draagvlak is in een andere buurt van Zwolle dan willen we graag ervaring opdoen met zelfsturing door bewoners. In de contacten met wijkverenigingen en andere organisaties blijven we de mogelijkheden actief zoeken. Daar staat tegenover dat zelf meebeslissen over de inzet van de beheergelden geen doel op zich is, er moet wel behoefte aan zijn bij bewoners.

Openbaarheid

Deze informatienota is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Overdracht College-Raad

Datum 2 februari 2017

onderwerp	Stand van zaken OV-chipkaartpoortjes station Zwolle
portefeuillehouder	Ed Anker
informant	Dijkhuizen, Cees (4007)
afdeling	Ruimte & Economie

Voorgesteld besluit raad

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

Kennisnemen van de stand van zaken in de uitvoering van het Afsprakenkader voor de ingebruikname van OV-chipkaartpoortjes op station Zwolle.

Informatienota voor de raad

Datum 26 januari 2017

Onderwerp	Stand van zaken OV-chipkaartpoortjes station Zwolle
Versienummer	V2.1

Portefeuillehouder E.W. Anker

Informant C.H. Dijkhuizen
Afdeling Ruimte & Economie / OW
Telefoon 038 498 4007
Email C.Dijkhuizen@zwolle.nl
Bijlagen

1. Evaluatie Poortjes op station Zwolle door NS (december 2016)
2. Overzicht Interwijkpassages station Zwolle (december 2016)

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

Kennisnemen van de stand van zaken in de uitvoering van het Afsprakenkader voor de ingebruikname van OV-chipkaartpoortjes op station Zwolle.

Datum 26 januari 2017

[Toelichting op het voorstel](#)

Inleiding

NS en Arriva hebben vanaf juni 2016 de OV-chipkaartpoortjes op station Zwolle in gebruik genomen. Door de raad is op 7 december 2015 ingestemd met de maatwerkafspraken die met NS zijn gemaakt over het gebruik van deze poortjes. Deze maatwerkafspraken zijn ingegeven vanwege het belang van de voetgangerstunnel voor passages tussen de noord- en zuidzijde van het station (interwijk). De stand van zaken met betrekking tot deze afspraken wordt in deze informatienota toegelicht. Dit is de tweede halfjaarlijkse informatienota sinds ondertekening van het Afsprakenkader.

Kernboodschap

Met het Afsprakenkader over de OV-chipkaartpoortjes in Zwolle is beoogd het gastvrije karakter van station Zwolle te waarborgen. De poortjes zijn nu ruim een half jaar in gebruik. NS verspreidt op aanvraag een passagepas onder omwonenden en bedrijven die de stationsdoorgang willen passeren en niet beschikken over een OV-chipkaart. De effecten van de poortjes zijn gemonitord. Gelet op de door NS geleverde informatie over het aantal uitgereikte passagepassen en het gebruik daarvan, inclusief het eenmalig passagerecht, het aantal uitgeschreven boetes op de trein, de kaartverkoop (als indicatie van daling aantal zwartrijders), en het aantal incidenten in de trein en op het station, is de conclusie dat het gebruik van de poortjes in Zwolle overeenkomt met het landelijke beeld.

Consequenties

Naar aanleiding van de ervaringen tot nu toe wordt verder invulling gegeven aan het Afsprakenkader. Dat leidt concreet tot twee gevolgen.

NS en de gemeente Zwolle hebben afgesproken dat er bij een aantal grote evenementen in Zwolle extra NS medewerkers worden ingezet om reizigers en passanten te begeleiden door de poortjes. Deze extra NS medewerkers zijn onder meer ingezet tijdens de Blauwvingerdagen, het Stratenfestival en het Stadsfestival. Uit de evaluatie hiervan blijkt dat evenementen van deze omvang niet leiden tot extra vragen over of drukte bij de poortjes. NS en gemeente Zwolle hebben dan ook afgesproken om geen vervolg te geven aan deze afspraak. Uiteraard is een aantal grote evenementen, zoals het Bevrijdingsfestival, opgenomen in de evenementenkalender van NS en worden daarvoor wel extra maatregelen genomen (extra inzet NS medewerkers, etc.).

Ten aanzien van de uitvoering van de pilots ligt de focus op aanpassingen in het kader van de transfercapaciteit en duidelijkheid van de poortjes (aanduidingen voor reizigers). In december 2017 vindt er in Zwolle een concessiewisseling plaats, waardoor er op station Zwolle drie vervoerders rijden. De pilot is erop gericht het inpassen van deze derde vervoerder op een klantvriendelijke manier te organiseren. NS heeft de dienstverlening aan reizigers overigens recent verbeterd door het plaatsen van een overkapping bij de kaartautomaten op het stationsplein.

Communicatie

Bijgevoegde evaluatie is tot stand gekomen in het gesprek van NS en de gemeente Zwolle. NS heeft in aanloop naar de ingebruikname van de poortjes 2.000 huishoudens en bedrijven per brief geïnformeerd over het aanvragen van een passagepas. Daarnaast zijn passanten in de tunnel via een informatiestand geïnformeerd. De huidige reguliere communicatie door NS over passagepas en -recht

Datum 26 januari 2017

blijft in stand. Informatie over het functioneren van de poortjes wordt verder opgenomen in de nieuwsbrief over de Spoorzone.

Recent is in de media bericht over een proef van NS om te meten hoe snel station Zwolle kan worden ontruimd. Deze proef wordt gebruikt om landelijk conclusies te trekken ten aanzien van het ontruimen van stations.

Vervolg

De afspraken over monitoring en uitvoering rond de OV-chipkaartpoortjes in Zwolle zijn geldig voor de jaren 2016 en 2017 en blijven dus gehandhaafd.

Openbaarheid

Deze nota is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Evaluatie Poortjes op station Zwolle (december 2016)

Doel: Evaluatie Afsprakenkader toegang voetgangerstunnel station Zwolle (d.d. november 2015)

Drukke bij de poortjes

NS heeft de transactiegegevens van de NS en Arriva poortjes geanalyseerd om de daadwerkelijke drukte bij de poortjes te bepalen. Hieruit blijkt dat er in de ochtendspits twee momenten zijn waarop het te druk is bij de poortjes, vooral bij de Arriva poortjes. NS heeft daarom besloten om begin 2017 de poorttoewijzing aan te passen. Dat betekent dat zowel in de tunnel als op het paviljoenplein NS poortjes worden omgezet naar Arriva poortjes.

Daarnaast zijn er in 2016 een aantal proeven uitgevoerd om te onderzoeken of de transfercapaciteit van de poortjes kan worden vergroot door bijvoorbeeld extra aanduidingen boven de poortjes. Reizigers zouden dan sneller zien bij welke vervoerder zij moeten inchecken, waardoor er meer mensen per minuut door de poortjes kunnen lopen. Deze maatregelen worden door reizigers als prettig ervaren, maar hebben nauwelijks effect op de transfercapaciteit.

In december 2017 vindt er in Zwolle een concessiewisseling plaats waardoor er op station Zwolle 3 vervoerders rijden. In het huidige ontwerp van de poortjes is hier al op geanticipeerd, maar vooral in de tunnel vraagt dit nog enige aanpassing. Binnen NS worden daar op dit moment verschillende varianten voor uitgewerkt, waarbij de voorkeur is om 2 van de 3 vervoerders gebruik te laten maken van dezelfde poortjes. Hierdoor kan het station het meest optimaal worden ingericht.

Evaluatie afsprakenkader

Passagepassen en passagerecht

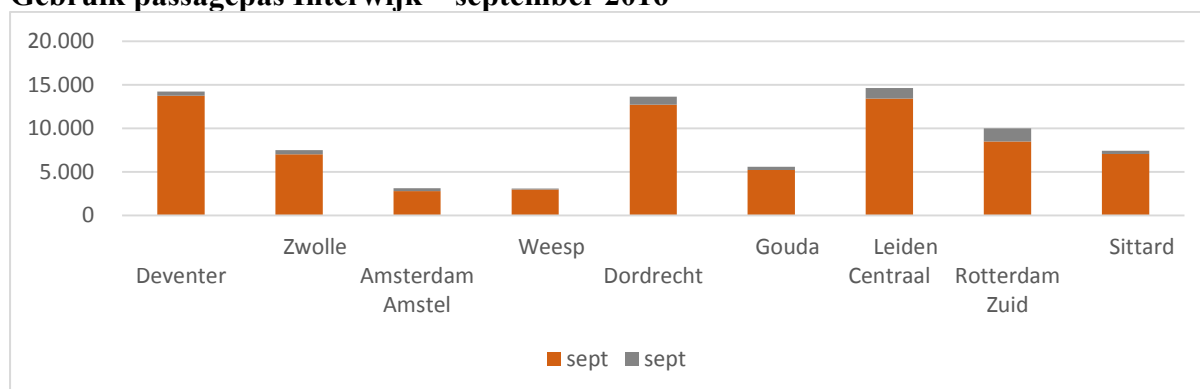
Vanaf de pilot dagen in juni 2016 is er voor omwonenden en bedrijven in de stationsomgeving de mogelijkheid om passagepassen aan te vragen of het passagerecht op de OV-chipkaart te laden. In totaal heeft NS circa 3.500 passagepassen uitgegeven en het aantal aanvragen is nu geminimaliseerd tot ongeveer 40 per maand. Het gebruik is vrij stabiel over alle maanden in 2016.

Het gebruik van de passagepas als het passagerecht is in relatie tot andere stations gemiddeld. Hieronder staat het overzicht van het aantal passages dat met deze producten wordt gemaakt en het gebruik hiervan ten opzichte van andere stations.

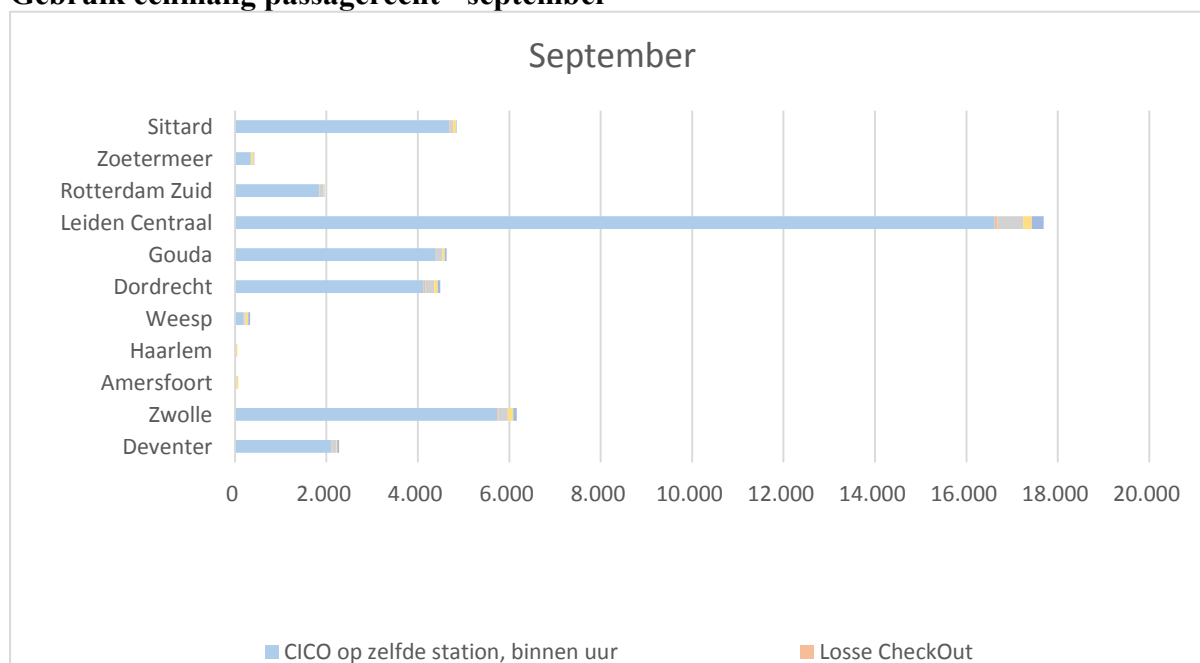
Aantal interwijkpassages op station Zwolle

	Passagepas	Passagerecht	Totaal
Juni	2.209	1.311	3.520
Juli	6.542	3.236	9.778
Aug	7.066	3.521	10.587
Sept	7.283	5.834	13.117
Okt	7.277	4.443	11.720
Nov	5.894	4.004	9.898
Totaal	36.721	22.349	59.070

Gebruik passagepas Interwijk – september 2016

Gebruik eenmalig passagerecht - september

Effecten van de poortjes

Op station Zwolle is een opbrengstenstijging uit de kaartverkoop te zien van circa 2%. Dit is conform de verwachting van NS en betekent dat reizigers minder vaak zwartrijden. Hiermee wordt een belangrijke oorzaak van agressie op de trein aangepakt. De cijfers over incidenten op het station laten zien dat het aantal meldingen van agressie na de sluiting van de poortjes hoger is dan in de periode voor de sluiting. Tegelijkertijd is het aantal agressiemeldingen op de trein na de sluiting afgenomen. Het aantal uitgeschreven boetes op station Zwolle is iets toegenomen na de sluiting van de poortjes, het aantal uitgeschreven documenten op de trein is afgenomen. Ook dat is conform de verwachting; de incidenten verplaatsen zich van de trein naar het station waar de incidenten voor NS medewerkers beter beheersbaar zijn.

Het is altijd lastig te bepalen welke effecten precies aan de sluiting van de poortjes kunnen worden toegeschreven. Veranderingen in het controleregime van de conducteur of de inzet van veiligheidsmedewerkers op het station hebben ook effecten op het aantal agressiemeldingen op het station en in de trein.

Extra inzet NS medewerkers bij evenementen

NS en de gemeente Zwolle hebben afgesproken dat er bij een aantal grote evenementen in Zwolle extra NS medewerkers worden ingezet om reizigers en passanten te begeleiden door de poortjes. Deze extra NS medewerkers zijn onder meer ingezet tijdens de Blauwvingerdagen, het Stratenfestival en het Stadsfestival. Uit de evaluatie hiervan blijkt dat dit soort evenementen van deze omvang niet leiden tot extra vragen over drukte bij de poortjes. NS en gemeente Zwolle hebben dan ook afgesproken om geen vervolg te geven aan deze afspraak. Uiteraard is een aantal grote evenementen, zoals het Bevrijdingsfestival, opgenomen in de evenementen kalender van NS en worden daarvoor wel extra maatregelen genomen (extra inzet NS medewerkers).

Pilots

Zoals hierboven al vermeld zijn er in 2016 pilots uitgevoerd om te onderzoeken of de transfercapaciteit van de poortjes kan worden vergroot door bijvoorbeeld extra aanduidingen boven de poortjes. Reizigers zouden dan sneller zien bij welke vervoerder zij moeten inchecken, waardoor er meer mensen per minuut door de poortjes kunnen lopen. Deze maatregelen worden door reizigers als prettig ervaren, maar hebben nauwelijks op de transfercapaciteit.

Een belangrijke pilot voor 2017 is het onderzoek naar verdergaande samenwerking tussen vervoerders, waardoor zij bijvoorbeeld gezamenlijk gebruik kunnen maken van een poortrij. Dit is voor Zwolle van belang als een 3e vervoerder gebruik gaat maken van het station.

Connexxion en NS starten in maart 2017 een pilot op de Valleilijn (Amersfoort – Ede/Wageningen) om ervaring op te doen met alternatieven voor het in- en uitchecken per vervoerder. Eén van de klachten van reizigers in openbaar vervoer is nl. het moeten in- en uitchecken voor een overstap van de ene vervoerder naar de andere. Tijdens de pilot wordt een proef met drie reismogelijkheden uitgevoerd. Twee van deze mogelijkheden gebruiken de mobiele telefoon als vervoersbewijs en één de OV-chipkaart waarbij het niet meer nodig is om in- en uit te checken bij een overstap. De resultaten uit deze pilot zijn interessant voor Zwolle in het kader van de 3 vervoerders die hier vanaf december 2017 rijden.

Interwijkpassages station Zwolle

December 2016

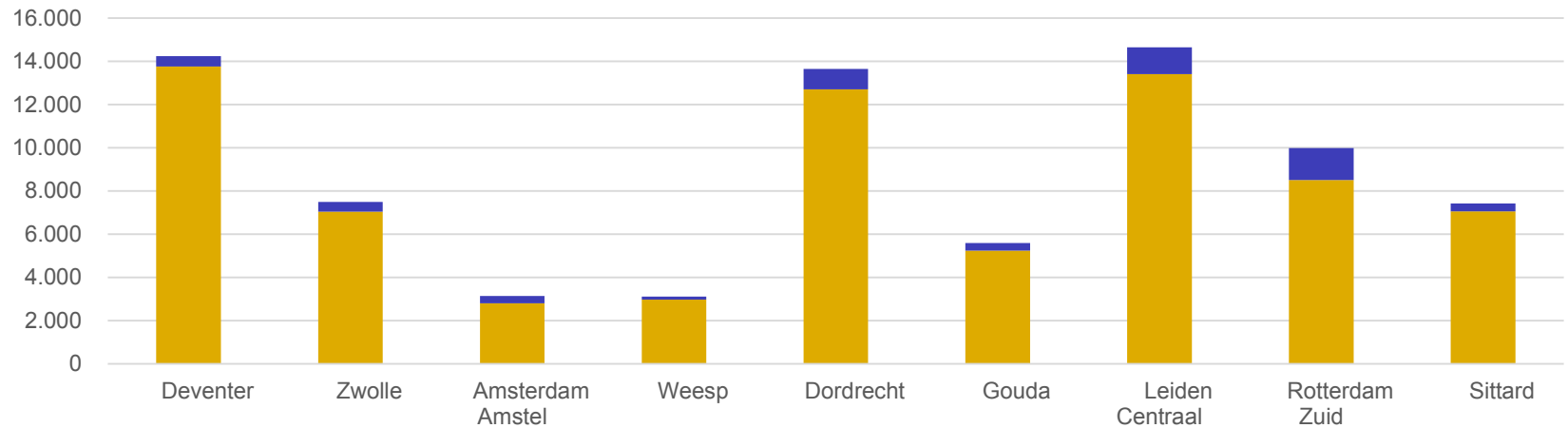
Toelichting rapportage

- Sheet 2 - Overzicht aantal interwijkpassages op station Zwolle van juni tot en met september 2016:
 - Gebruik passage met passagepas of met eenmalig passagerecht
 - Vanaf 6 juni 2016 – 3 pilotdag (poortjes paar uur volledig in gebruik)
 - Vanaf 20 juni 2016 - poortjes 100% in gebruik
- Sheet 4 – gebruik passagepas station Zwolle in relatie tot gebruik passagepas op andere stations
- Sheet 5 – gebruik passagerecht station Zwolle in relatie tot gebruik passagerecht op andere stations
- Sheet 6 – enkele conclusies

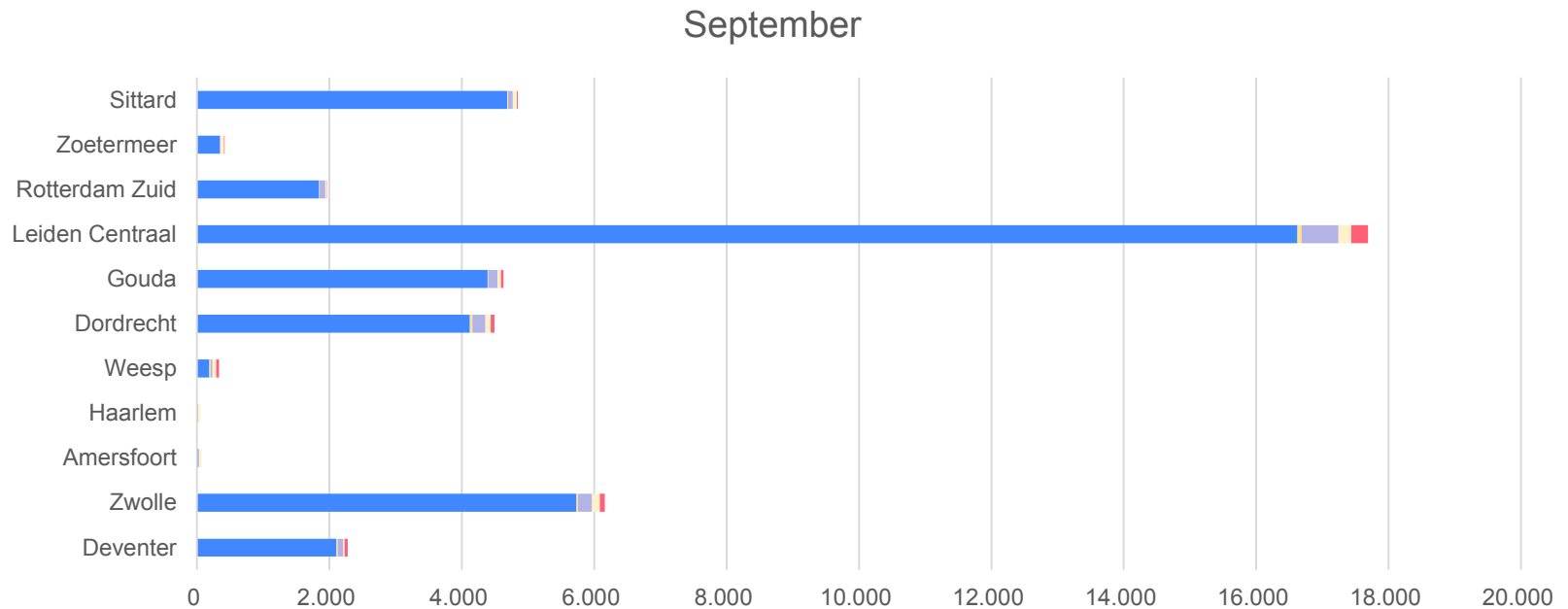
Aantal interwijkpassages op station Zwolle

	Passagepas	Passagerecht	Totaal
Juni	2.209	1.311	3.520
Juli	6.542	3.236	9.778
Aug	7.066	3.521	10.587
Sept	7.283	5.834	13.117
Okt	7.277	4.443	11.720
Nov	5.894	4.004	9.898
Totaal	36.721	22.349	59.070

Gebruik passagepas Interwijk - september

Gebruik eenmalig passagerecht - september

Conclusies

- Vanaf juni 2016 wordt zowel de passagepas als het passagerecht gebruikt op station Zwolle.
- Het gebruik is vrij stabiel over alle maanden in 2016.
- Het gebruik van het de passagepas als het passagerecht is in relatie tot andere stations gemiddeld.
- De aanvragen voor passagepassen voor station Zwolle zijn geminimaliseerd tot circa 40 per maand (3.214 totaal aantal uitgegeven passagepassen)

Overdracht College-Raad

Datum 2 februari 2017

onderwerp	Stadshagen ontwikkelingen
portefeuillehouder	Rene de Heer
informant	Helmich, Marjolijn
afdeling	Projectontwikkeling

Voorgesteld besluit raad

kennis te nemen van:

1. De stand van zaken van de ontwikkeling van Stadshagen.
2. Het proces van planvorming van Breezicht.

Informatienota voor de raad

Datum 24 januari 2017

Onderwerp	Stadshagen
Versienummer	V1.

Portefeuillehouder Wethouder R. de Heer

Informant Marjolijn Helmich
Afdeling Projectontwikkeling
Telefoon 06 5478 2609
Email M.Helmich@zwolle.nl
Bijlagen 1

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

1. De stand van zaken van de ontwikkeling van Stadshagen.
2. Het proces van planvorming van Breezicht.

Datum 24 januari 2017

Inleiding

Afgesproken is uw Raad jaarlijks te informeren over de stand van zaken in het project Stadshagen.

Het gaat goed met Stadshagen! Met het aantrekken van de woningmarkt wordt ook Stadshagen weer in volle vaart verder ontwikkeld. Met onze partners hebben we afspraken gemaakt over het versneld afbouwen van de gatenkaas door het verhogen van de geraamde jaarproductie van 180 naar 300 woningen. Door deze versnelling kunnen we eerder dan gepland de overstap maken naar Breezicht. Voor dit gebied pakken we de planvorming met onze partners voorvarend op. Met deze informatienota informeren wij u hierover.

Stand van zaken Stadshagen

Woningbouw

Met de vaststelling in 2013 van de Ontwikkelstrategie Stadshagen is besloten de ontwikkeling van Stadshagen te splitsen in een prioritair en niet prioritair gebied. Als gevolg van de economische crisis verliep de ontwikkeling van het prioritaire deel, in het bijzonder van Breecamp Oost, Werkeren en Frankhuis, langzaam en moeizaam. Met het aantrekken van de woningmarkt wordt het afbouwen van deze wijken met voorrang opgepakt omdat deze wijken er inmiddels uitzien als een “gatenkaas” van bouwblokken, bouwterreinen en braakliggende terreinen. Aangezien er de afgelopen jaren vooral is gebouwd in het goedkope segment en de onderkant van het middendure segment worden deze wijken afgebouwd met woningen in het middendure en dure segment zodat evenwichtige wijken ontstaan met woningen in alle prijssegmenten, met huur en koop voor verschillende doelgroepen. Omdat de druk om sociale woningbouw te realiseren onverminderd groot is, is het bouwtempo voor 2017 verhoogd zodat de overstap naar Breezicht, ook onderdeel van het prioritaire gebied, eerder dan gepland kan worden gemaakt. De situatie op de vastgoedmarkt is aan het verbeteren en maakt deze versnelling ook mogelijk.

In 2016 zijn 116 kavels ten behoeve van woningbouw verkocht. Doelstelling was echter 180 kavels, maar door de nasleep van de crisis bleek dit niet haalbaar en is de verkoop van een deel van de kavels doorgeschoven naar 2017. Voor 2017 zijn principe-afspraken gemaakt voor de afname van 384 kavels (deel doorgeschoven productie 2016, 300 conform eigen programmering en deel optimalisatie). Met alle partners is hier overeenstemming over en voor de helft van dit programma zijn afspraken inmiddels in reserveringsovereenkomsten vastgelegd. Voor 2018 resteren dan nog circa 100 woningen in de wijken Frankhuis, Werkeren en Breecamp Oost. Rekening houdend met een bouwperiode en de inrichting van het openbaar gebied (woonrijp maken) verwachten we dat deze gebieden vanaf 2020 gereed zijn.

Om de woningbouwproductie te continueren wordt in 2018 de overstap gemaakt naar een nieuw te ontwikkelen wijk in Stadshagen, namelijk Breezicht. We zijn gestart met de planvorming voor de ontwikkeling van het zuidelijk gedeelte van Breezicht. Dit gebied behoort ook tot het prioritaire gedeelte van Stadshagen.

Bewonersavonden

Jaarlijks worden de bewoners in de bouwgebieden uitgenodigd voor bewonersavonden. Bewoners worden betrokken bij en geïnformeerd over de lopende ontwikkelingen in de buurt. De bewonersavonden in Frankhuis en Werkeren hebben in november 2016 plaatsgevonden. Tijdens deze bijeenkomsten was de opkomst hoog. De bewoners zijn erg betrokken bij de ontwikkelingen in hun buurt. De gemeente streeft ernaar zoveel mogelijk samen op te trekken met bewoners. Bijvoorbeeld

Datum 24 januari 2017

voor de inrichting van speelvoorzieningen. De bewonersavond voor Breecamp Oost staat gepland voor maart 2017. Ook vindt de komende periode een eerste avond plaats voor de omwonenden van Breezicht om hen te informeren over en te betrekken bij de toekomstige ontwikkelingen.

Voorzieningen

Als gevolg van de economische crisis is ook de ontwikkeling van voorzieningen gestagneerd.

Desondanks zijn er in 2016 mooie resultaten bereikt:

- sportschool Profit Gym is ontwikkeld aan de Belvédèrelaan.
- in augustus 2016 is het strandhuis Milligers geopend. Hier hebben wij in september 2016 de fietstocht met een delegatie van uw Raad beëindigd om het resultaat te aanschouwen.
- in oktober 2016 is gestart met de bouw van Park de Stadshoeve. Naar verwachting opent dit park haar deuren rond de zomer van 2017. Gesprekken zijn gaande met de dierenkliniek Stadshagen en de groene kinderopvang 't Werkel om ook in 2017 nabij de locatie van Park de Stadshoeve nieuwbouw te realiseren.
- ook is gestart met de planvorming van de school Het Saffier in de Tippe-zuid. De realisatie hiervan vindt naar verwachting plaats in 2018 en is gekoppeld aan de realisatie van de ondertunneling bij de Belvédèrelaan. Binnenkort wordt een voorstel voor het Programma van Eisen en de grondexploitatie aan uw Raad ter besluitvorming voorgelegd.

In 2017 willen we met de planvorming van de uitbreiding van het winkelcentrum Stadshagen starten.

Openbare ruimte

De kademuur in Frankhuis is in 2016 opgeleverd. Deze waterkering is het resultaat van inspanningen vanuit het programma IJssel-Vechtdelta, waarin gemeenten, het waterschap en de provincie samenwerken. Met het realiseren van de kademuur is een veilige waterkerende hoogte bereikt.

In Breecamp Oost investeren we extra in de kwaliteit van de openbare ruimte. In het deel van Breecamp Oost grenzend aan de Stadshagenallee is een klein deel van het woningbouwprogramma geschrapt om een extra park aan te leggen. Rondom dit park verkopen we kavels rechtstreeks aan particulieren ten behoeve van eigen bouw. Dit is een succes. De kavels vinden gretig aftrek waarbij opvalt dat veel potentiële kopers afkomstig zijn uit de wijk zelf. De geschrapte woningen worden elders in Stadshagen gerealiseerd.

Vooruitlopend op de ontwikkeling van Breezicht hebben we de Laan der Molens aangelegd. Deze tweede ontsluiting van Breecamp Oost door Breezicht sluit aan op de rotonde die nu al in de Milligerlaan ligt. Het besluit tot versnelde aanleg is genomen na overleg van de gemeente met bewoners van Breecamp Oost en de directeuren van de brede school in dit gebied. Onder meer de groei van de nieuwe brede school (De Boxem en de Paperclip) leidt naar verwachting tot meer autoverkeer, waardoor een extra ontsluiting van de buurt nodig is.

Werk in uitvoering

In 2017 gaan/zijn veel projecten in uitvoering, waardoor er veel (zwaar) bouwverkeer in en rond Stadshagen zal zijn, zoals:

- aanleg station Stadshagen en spoortunnel;
- zogenaamde BDU projecten: herprofilering Oude Wetering, aanpassen kruispunt Frankhuizerallee/Belvédèrelaan en aansluiting Belvédèrelaan/duiker entree winkelcentrum;
- woningbouwprojecten in Frankhuis, Werkeren en Breecamp Oost en de bouw van de Stadshoeve;

Datum 24 januari 2017

– regulier beheer en onderhoud.

Dit heeft grote impact op de wijk en alles is er op gericht de overlast tot een minimum te beperken door middel van interne afstemming en coördinatie, goede afspraken met aannemers, handhaving van deze afspraken en het aanstellen van één contactpersoon voor bewoners en andere belanghebbenden.

Planvorming Breezicht

Het woningbouwprogramma voor Breezicht bedraagt 1.100 woningen, verdeeld over circa 625 in Breezicht Zuid (prioritair) en circa 475 in Breezicht Noord (niet prioritair).

Onder voorbehoud van bestuurlijke besluitvorming is met de partners met een bouwclaim in Breezicht (Bouwinvest, AM, woningstichting SWZ, deltaWonen en Openbaar Belang) gestart met de planvorming van het zuidelijk gedeelte van Breezicht. Gezamenlijk werken we aan een visie. De opgave voor Breezicht Zuid is om in een aantrekkelijke woningmarkt het gebied versneld tot ontwikkeling te brengen met de claimhouders en binnen de contractuele afspraken, met een update van ambities en beleidsuitgangspunten en binnen de uitgangspunten van de gemeentelijke grondexploitatie. De ambities voor Breezicht hebben betrekking op:

1. Een klimaatbestendige en waterrobuuste ontwikkeling;
2. Een duurzame ontwikkeling;
3. Het woningbouwprogramma.

Het doel is een klimaatbestendige, duurzame en aantrekkelijke woonwijk te realiseren met circa 625 woningen voor verschillende doelgroepen, inclusief voorzieningen. Kwaliteit in/rond de woningen en de woonomgeving als basis voor comfortabel wonen, nu en in de toekomst.

Water

Het klimaat is aan het veranderen. Hoewel nog omgeven met onzekerheden over de snelheid en omvang, is de verwachting dat deze verandering in de komende decennia versterkt doorzet. Ook Zwolle heeft en krijgt steeds meer te maken met de gevolgen van klimaatverandering: hevige en langdurige neerslag en langere perioden van droogte en hitte. Om ook in de toekomst prettig te kunnen wonen, werken en recreëren moeten we de stad adaptief inrichten en beter bestand maken tegen weerextremen. Voor Breezicht is de ambitie een klimaatbestendige wijk te realiseren. De woningen, voorzieningen en openbare ruimte zijn waterrobuust en klimaatbestendig, waarbij extreem weer - hevige neerslag, droogte of hitte - niet leidt tot grote overlast en schade.

Met de claimhouders en het Waterschap werken we deze ambitie uit. Breezicht wordt waterrobuust ontwikkeld (de vitale functies blijven ook tijdens extreme neerslagperioden functioneren). Door een concept van verhoogde buurtschappen in een groenblauw landschap ontstaat bergingscapaciteit voor regenwater, wat tegelijkertijd kansen biedt voor wandelen, spelaanleidingen en ecologie.

Energie

Duurzaamheid is een breed thema. Duurzaamheid gaat om het gebied en haar gebruikers. De ontwikkeling van Breezicht draagt bij aan een waardevolle omgeving (planet), een bloeiende (lokale) economie (profit) en een sterke sociale infrastructuur (people). Gedurende het ontwikkelproces gaan we dit uitwerken.

Datum 24 januari 2017

Partijen willen met Breezicht koploper zijn met betrekking tot duurzaamheid en daarom ook al de volgende energiesprong maken naar volledig energieneutraal. De duurzaamheidsambitie van Breezicht wordt als volgt geformuleerd:

1. De wijk wordt energieneutraal: er wordt evenveel energie duurzaam opgewekt als gebruikt.
2. In Breezicht wordt, conform het raadsbesluit uit 2010, geen gasinfrastructuur aangelegd.

Woningbouw

De verwachting is dat Zwolle de komende jaren flink groeit. Er ligt een forse woningbouwopgave, zowel kwantitatief als kwalitatief. Om te voorzien in de behoefte is een goede mix aan woonmilieus in Zwolle essentieel. Het woningbouwprogramma bevat daarom een mix aan locaties: 50% binnenstedelijk en 50% in de uitbreiding Stadshagen en een aantal kleinere locaties.

Breezicht is een groen en suburbaan woonmilieu binnen de stedelijke woningbouwopgave. De woningbouwdifferentiatie volgens de Ontwikkelstrategie Stadshagen voorziet in 30% goedkoop, 50% middenduur en 20% duur. Vertaald naar Breezicht Zuid met 625 woningen is het programma op hoofdlijnen:

- 30% goedkoop
 - 20% sociale huur 125 woningen
 - 10% goedkope koop (tot € 180.000 v.o.n.) 63 woningen
- 50% middenduur (€180.000 tot €270.000 v.o.n. en markt huurwoningen) 312 woningen
- 20% duur (vanaf € 270.000 v.o.n.) 125 woningen

Voor Breezicht is de woningbouwambitie:

1. Sturen met het woningaanbod op doorstroming.
2. In het goedkope segment 2/3 sociale huur en 1/3 koopwoningen.
3. Extra aandacht voor het huursegment direct aansluitend op de sociale huursector.
4. Wensen van de bewoner centraal, te denken aan:
 - Levensloopbestendige woningen
 - WMO-woningen
 - Particulier opdrachtgeverschap
 - Collectief particulier opdrachtgeverschap
 - Flexibiliteit in gebruik
 - Ruimte voor nieuwe vormen van wonen

Planning ontwikkeling Breezicht

Planning start bouw is tweede helft 2018. Dit is een ambitieuze planning, maar alles is erop gericht om deze planning te halen. Medio 2017 leggen wij het Stedenbouwkundig Plan met grondexploitatie aan uw Raad ter besluitvorming voor.

Beheer

In het planproces wordt het toekomstige beheer betrokken. De wijze en mate van beheer worden onderzocht in relatie tot klimaatbestendigheid, ecologie en kosten en worden uitgewerkt in een beheerparagraaf bij het stedenbouwkundig plan. Uitgangspunt voor het grondgebruik en beheer van de buurtschappen zelf is dat deze aansluit op de standaardpercentages en beheer kosten van de overige woongebieden in Stadshagen. Voor de hoofdstructuur van groen en water wordt in overleg met het Waterschap het beheer geregeld en dienen afspraken over kosten te worden gemaakt.

Datum 24 januari 2017

Financiën

Voor de ontwikkeling van Stadshagen, het prioritaire deel, bestaat één grondexploitatie. Voor de opbrengsten wordt uitgegaan van 180 woningen per jaar gedurende de periode 2013/2017 en 225 woningen per jaar voor 2018/2023. In 2016 bedroeg de daadwerkelijke kavelverkoop 116 stuks. Ondanks dat dit aantal lager is als de geraamde 180 woningen zijn wel de totale geraamde opbrengsten voor 2016 behaald en is er geen financieel nadeel. Het resterende programma inclusief opbrengsten schuift door naar 2017. Met het opvoeren van de woningbouwproductie voor 2017 worden grondopbrengsten eerder verkregen. Dit levert een voordeel op van circa € 1,5 miljoen. Dit voordeel is verwerkt in de tussentijdse MPV 2016.

Financiën Breezicht

Uitgangspunt is dat het financieel resultaat van Breezicht Zuid minimaal sluitend is. Uit de eerste globale doorrekening van de conceptvisie Breezicht Zuid blijkt dat dit mogelijk is. Echter, in deze berekening is nog geen rekening gehouden met de geformuleerde ambities. Bij verdere uitwerking kan het zo zijn dat deze kostenposten voor met name klimaatbestendig, waterrobuust en duurzaam bouwen wijzigen. Ook is nog een aantal optimalisaties denkbaar en kunnen besparingen op onderdelen ingezet worden om andere maatregelen te financieren.

Risico's

Onder verwijzing naar de Voortgangsrapportage met peildatum 1 juli 2016 zijn de drie grootste risico's:

1. Scholtensteeg (financieel/economisch risico)

Door de stagnerende markt worden de woon-werkkavels in de Scholtensteeg niet verkocht.

Om het risico te beheersen is een heroriëntatie noodzakelijk, met name op de bedrijvencomponent.

Gedacht wordt aan het loslaten van het uitgangspunt combinatie wonen – werken zodat er woningbouw kan plaatsvinden. Het bedrijvengedeelte zal dan afgeboekt dienen te worden. Een nieuwe visie met financiële onderbouwing en inzicht in de financiële consequenties van het afboeken dienen te worden opgesteld.

2. Stadshoeve (maatschappelijk/sociaal)

Het burgerparticipatieproject De Stadshoeve betekent loslaten door de gemeente en verantwoordelijkheid overdragen aan Stichting de Stadshoeve. De gemeente verstrekt aan de Stichting de benodigde middelen voor de bouw en aansluitend tien jaar (een aflopende) subsidie voor de exploitatie. De Stichting is verantwoordelijk voor realisatie en exploitatie. Hierover zijn met de Stichting heldere afspraken gemaakt. Een risico blijft de exploitatie, een en ander zoals is vermeld in de informatienota gedateerd 21 juni 2016, ingebracht bij de raad 5 september 2016. Het risico is aanwezig dat de tekorten die in de toekomst ontstaan met name in de exploitatie bij de gemeente worden neergelegd. Om het risico te beheersen wordt ingezet op professionalisatie van het stichtingsbestuur.

3. Opbrengstenrisico (financieel/economisch)

De opbrengst per woning wordt mogelijk niet gehaald omdat de markt voor middendure en dure woningen niet zo groot is. Dure projectmatige woningbouw wordt niet meer afgenomen tenzij het een toplotatie is. Door kwaliteit toe te voegen aan een gebied kunnen betere locaties worden gecreëerd. Sturing op kwaliteit van het gebied en de te realiseren woningen.

Vervolg bestuurlijk traject

- Gelijktijdig met deze informatienota wordt het Programma van Eisen en de grondexploitatie voor de school Het Saffier/Accretio in Tippe-zuid aan de Raad ter besluitvorming voorgelegd.
- Breezicht:

Datum 24 januari 2017

- Bij consensus met alle partijen over het Stedenbouwkundig Plan, wordt dit plan met grondexploitatie ter besluitvorming voorgelegd aan uw Raad. De planning is erop gericht om dit rond de zomer van 2017 te laten plaatsvinden (tweede/derde kwartaal).
- Begin 2018 wordt het uitwerkingsplan ter besluitvorming aan de Raad voorgelegd.

Communicatie

Bewoners en andere belanghebbenden informeren we over de ontwikkelingen in hun directe omgeving. Op dit moment staan op de planning:

- Februari 2017 bewonersavond Breezicht
- Maart 2017 bewonersavond Breecamp Oost
- Najaar 2017 bewonersavonden Frankhuis en Werkeren.

Ten slotte wordt de gebiedscommunicatie op dit moment ge-update en aansluitend website en social-media aangepast.

Openbaarheid

Deze informatienota is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Datum

24 januari 2017

Onderwerp

Bijlage 1 bij informatienota aan de raad: kaartmateriaal

Structuurbeeld Breezicht

Overdracht College-Raad

Datum 2 februari 2017

onderwerp	Sluitende aanpak voor personen met verward gedrag
portefeuillehouder	Nelleke Vedelaar
informant	Veen, Thijs-Jan van der (2496)
afdeling	Maatschappelijke Ontwikkeling

Voorgesteld besluit raad

Kennis te nemen van:

1. de wijze waarop in Zwolle wordt gewerkt aan een sluitende aanpak voor personen met verward gedrag
2. het rapport 'Onderzoek naar de aanpak voor verwarde personen in Zwolle' van GGD IJsselland

Informatienota voor de raad

Datum 23 januari 2017

Onderwerp	Sluitende aanpak voor personen met verward gedrag
Versienummer	V4

Portefeuillehouder Nelleke Vedelaar

Informant TJ van der Veen

Eenheid/Afdeling Ontwikkeling/OW

Telefoon 038 498 2496

Email TJ.van.der.Veen@zwolle.nl

Bijlagen

1. Overzicht deelprojecten
2. Onderzoek GGD IJsselland naar de aanpak van verwarde personen in Zwolle

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

1. de wijze waarop in Zwolle wordt gewerkt aan een sluitende aanpak voor personen met verward gedrag
2. het rapport 'Onderzoek naar de aanpak voor verwarde personen in Zwolle' van GGD IJsselland

Datum 23 januari 2017

[Toelichting op het voorstel](#)

Inleiding

Er is zowel landelijk als lokaal veel aandacht voor personen met verward gedrag. In de media is veel aandacht besteed aan cases waarbij sprake was van (dreiging met) geweld. Cijfers van de politie laten een stijging zien van het aantal meldingen van mensen met verward gedrag, maar ook zorgaanbieders en corporaties merken meer overlast door personen met verward gedrag. Er zijn zorgen over de opvang, zorg en ondersteuning van mensen die verward gedrag vertonen.

De doelgroep van mensen met verward gedrag is zeer divers, het kan gaan om mensen met een psychiatrische stoornis, maar ook mensen zonder psychiatrische stoornis kunnen verward gedrag vertonen bijvoorbeeld als gevolg van alcohol- of middelengebruik. Ook kunnen verstandelijke beperkingen, of beginnende dementie een rol spelen bij verward gedrag. Het betreft een diverse groep van kwetsbare mensen die niet voortdurend verward gedrag hoeven te vertonen.

Een sluitende aanpak voor personen die verward gedrag vertonen is nodig om adequate ondersteuning te kunnen bieden, tijdig te kunnen opschalen wanneer nodig en het kunnen leveren van maatwerk, wat zoveel mogelijk aansluit op de leefwereld van de persoon die verward gedrag vertoont. Dit vergt een sector- en domein overstijgende aanpak, waarbij meerdere partijen betrokken zijn.

De minister van VWS heeft gemeenten opgeroepen om de regie te nemen in het ontwikkelen van een sluitende aanpak van verwarde personen, omdat vooral een lokale persoonsgerichte aanpak belangrijk is voor een sluitende aanpak. Het is aan gemeenten om samen met lokale partijen (o.a. GGZ, OM, Politie, corporaties, SWT's, OGGz-teams, verslavingszorg, maatschappelijke opvang) een sluitende aanpak te organiseren voor personen met verward gedrag. Gemeenten krijgen tot oktober 2018 de tijd om een sluitende aanpak gereed te hebben.

In Zwolle wordt de aanpak voor mensen met verward gedrag opgepakt vanuit zorg en veiligheid. Wij hebben GGD in 2016 gevraagd om aan de hand van de negen bouwstenen¹, zoals geformuleerd door het landelijk aanjaagteam voor aanpak van verwarde personen, te onderzoeken waar Zwolle nu staat ten opzichte van deze bouwstenen. We hebben in kaart laten brengen hoe meldingen van personen met verward gedrag worden opgepakt in de keten, hoe en wanneer wordt op- en afgeschaald, welke knelpunten worden ervaren en waar ruimte is voor verbetering. De GGD heeft de resultaten van haar onderzoek verwoord in bijgevoegd rapport ('Onderzoek naar aanpak van verwarde personen in Zwolle', bijlage 2). Het rapport van GGD heeft belangrijke input opgeleverd voor een sluitende aanpak voor personen met verward gedrag in Zwolle.

¹ De 9 bouwstenen zijn: 1. Inbreng mensen met verward gedrag en omgeving, 2. Preventie en levensstructuur, 3. Vroegtijdige signalering, 4. Melding, 5. Beoordeling en risicotaxatie, 6. Toeleiding, 7. Passend vervoer, 8. Passende ondersteuning, zorg en straf, 9. Informatievoorziening

Kernboodschap

Basis op orde

De veronderstelling dat we in Zwolle een goed zorginfrastructuur hebben, wordt door het onderzoek van GGD bevestigd. Belangrijkste conclusie is dat de bestaande infrastructuur een goed raamwerk biedt om tijdig signalen van verwarde personen te herkennen en op te pakken.

Ruimte voor verbetering/ontwikkeling

Willen we in Zwolle kunnen spreken van een sluitende aanpak voor personen met verward gedrag, dan dient echter nog wel een aantal stappen te worden gezet. Want tegelijk blijkt uit het onderzoek van GGD dat nog niet optimaal gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheden die er in Zwolle (en regio) zijn. Meer concreet blijkt dat bij triage (beoordeling urgentie van hulpvraag) niet altijd de juiste partijen en/of de juiste expertise is betrokken. Bovendien kan beoordeling niet altijd op basis van juiste en/of volledige informatie worden gedaan. Ook zijn niet alle partijen voldoende in staat om verward gedrag vroeg te herkennen en daardoor zo snel mogelijk toe te leiden naar de juiste zorg en ondersteuning. Bij afwijkende zorgvragen blijken de processen en mogelijkheden bovendien niet voldoende (of niet voldoende bekend) om een persoonlijke aanpak te hanteren. Uit de interviews blijkt ten slotte dat verwarde personen zelf beter moeten worden betrokken in de aanpak.

Uit de interviews die GGD heeft gehouden blijkt dat er veel kennis en expertise is in Zwolle om tot een zo sluitend mogelijke aanpak voor personen met verward gedrag te komen. Daarnaast zijn ook de leemten/tekortkomingen die nu worden ervaren, goed in beeld gebracht. Partners in de stad tonen zich bereid om door middel van een projectaanpak concrete oplossingen aan te dragen en deze vanuit gezamenlijke verantwoordelijkheid nader uit te werken.

Een aantal partijen laat zich kritisch uit over de huidige rol van de Sociale Wijkteams. Zo wordt in het rapport van GGD onder andere aangegeven dat het SWT nog niet voldoende functioneert als oren en ogen van de wijk en als schakel tussen de nuldelijn en zorgaanbieders. Andere partijen geven aan dat de expertise van SWT ten aanzien van GGZ problematiek onvoldoende aanwezig is.

We constateren echter dat het onderzoek van GGD een momentopname betreft, het SWT is immers volop in ontwikkeling om juist wel de ogen en oren van de wijk te vormen. Verderop in het rapport blijkt ook wel dat andere partijen deze ontwikkeling zien bij SWT, er wordt gesproken over een positieve ontwikkellijn. Het SWT is inmiddels veel verder.

Daarnaast is het weliswaar belangrijk dat medewerkers van SWT in staat zijn om GGZ problematiek te herkennen. Dit betekent echter niet het dat zij allen ook experts dienen te zijn ten aanzien van GGZ problematiek. Wel belangrijk is dat zij tijdig (GGZ) expertise kunnen bijschakelen. Waar nodig zal dit in de sluitende aanpak voor personen met verward gedrag worden opgenomen.

Regierol gemeente

In het rapport van GGD wordt gemeente Zwolle opgeroepen de regierol te pakken, zowel ten aanzien van beleidsregie als om het beleggen van uitvoeringsregie. Het College ervaart deze oproep als een bevestiging van de rol zoals we die inmiddels oppakken. Het is de verantwoordelijkheid van de gemeente om te komen tot een sluitende aanpak voor personen met verward gedrag, het betreft immers onze (kwetsbare) inwoners.

Datum 23 januari 2017

Hiervoor willen wij met alle betrokken partners de juiste afspraken maken. Wij zien de in het rapport van GGD voorgetelde projectaanpak derhalve als een nadere invulling van onze regierol.

Werkwijze waarop in Zwolle wordt gewerkt aan een sluitende aanpak voor personen met verward gedrag

In 2017 dient een zo sluitend mogelijke aanpak voor personen met verward gedrag in Zwolle te zijn ontwikkeld. Hierdoor dienen mensen met verward gedrag in een zo vroeg mogelijk stadium te worden herkend en erkend, dienen deze personen zo snel mogelijk worden toe te worden geleid naar de juiste zorg en ondersteuning en dient (verder) maatschappelijke uitval en/of escalatie zo veel mogelijk te worden voorkomen.

Om de huidige aanpak voor personen met verward gedrag in Zwolle meer sluitend te maken zijn aanvullende afspraken/maatregelen nodig. We zoeken hiertoe actief overleg en afstemming met onze partners in de stad (en regio). De belangrijkste belemmeringen/knelpunten, zoals in het rapport van GGD worden benoemd, worden projectmatig verder uitgewerkt. Concreet betekent dit dat gewerkt dient te worden aan een informatieknooppunt, deskundigheidsbevordering, maatwerk en regie, vroegtijdige signalering en preventie, betrekken van de persoon zelf en zijn netwerk en een onderzoek naar het zorgaanbod.

In een zestal deelprojecten wordt, samen met betrokken partners (zorgaanbieders, politie, GGD, GGZ, SWT) gewerkt aan concrete oplossingen. Elk deelproject heeft betrekking op één of meerdere bouwstenen (zie bijlage 1). De deelprojecten dienen in het eerste kwartaal van 2017 een voorstel op te leveren, welke in 2017 verder geïmplementeerd zullen worden.

We willen zo veel mogelijk aansluiten op de leefwereld van mensen die (tijdelijk of chronisch) verward gedrag vertonen. Bij het uitwerken van een sluitende aanpak voor mensen met verward gedrag wordt actief afstemming gezocht met vertegenwoordigers van personen met verward gedrag en/of cliëntenvertegenwoordigers. De deelprojecten dienen in het eerste kwartaal van 2017 een voorstel op te leveren, welke in 2017 verder geïmplementeerd zullen worden. Hiervoor is tijdelijke inzet van een projectleider/aanjager nodig. Deze aanjager krijgt de opdracht om de inhoudelijke opgave te vertalen naar concrete afspraken. De aanjager dient er voor te zorgen dat wij straks op alle 9 bouwstenen voor een sluitende aanpak voor verwarde personen de juiste afspraken hebben gemaakt, zodat we tot uitvoering kunnen overgaan. Daarnaast zal de aanjager de uitvoering monitoren en daar waar nodig met voorstellen tot bijsturing komen. Voor 2018 zal de aanpak voor personen met verward gedrag zo veel mogelijk onderdeel moeten uitmaken van reguliere afspraken met onze partners.

Verbinding zorg en veiligheid

De nadruk bij de verdere uitwerking van de 9 bouwstenen voor een sluitende aanpak voor verwarde personen ligt in het domein van 'zorg', in alle stadia van verward gedrag speelt immers een zorg/ondersteuningsvraag. Dit laat onverlet dat een deel van de personen met verward binnen het domein 'veiligheid' valt. Dit betreft dan met name de zogenoemde EPA/EPA ++ (mensen met een Ernstige Psychiatrische Aandoening); personen die vanwege hun aandoening en gedrag een risico voor henzelf, of voor hun omgeving vormen. De regie voor dit deel ligt bij het Veiligheidshuis, het Veiligheidshuis IJsselland heeft hiertoe een regionale aanpak voor EPA++ ontwikkeld.

voorstel

Datum 23 januari 2017

Voor een sluitende aanpak is het uiteraard van belang dat beide domeinen elkaar raken waar nodig en dat tijdig op- en afgeschaald kan worden in voorkomende cases. Dit wordt in de verdere uitwerking nadrukkelijk meegenomen.

Verdiepingsregio

Een aantal regio's in Nederland zijn aangemerkt als verdiepingsregio, dit wil zeggen dat zij samen met het landelijk aanjaagteam de sluitende aanpak verder verdiepen, belemmeringen/knelpunten signaleren en deze, waar nodige landelijk te adresseren. Regio Oost Nederland waartoe ook Zwolle behoort, is een van deze verdiepingsregio's. Over de verdere uitwerking van de Zwolse aanpak voor personen met verward gedrag vindt terugkoppeling binnen de verdiepingsregio plaats. Daarnaast zal ook een nadere verkenning voor afstemming en/of samenwerking in regionaal verband plaatsvinden. Veel van onze lokale partners werken immers ook regionaal, maar bovenal zal voor een aantal van de 9 bouwstenen regionale samenwerking noodzakelijk zijn (o.a. passend vervoer).

Vervolg

De huidige deelprojecten zullen naar verwachting in het 1^e kwartaal van 2017 concrete aanbevelingen opleveren ten aanzien van de sluitende aanpak voor verwarde personen in Zwolle. Deze zullen vervolgens in overleg met betrokken partijen nader worden uitgewerkt en geïmplementeerd. Hierdoor zal in de tweede helft van 2017 een zo sluitend mogelijke aanpak voor personen met verward gedrag in Zwolle moeten zijn georganiseerd.

De raad zal in de tweede helft van 2017 nader worden geïnformeerd over de sluitende aanpak van personen met verward gedrag.

Openbaarheid

Dit voorstel is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Bijlage 1 bij informatienota voor de raad Sluitende aanpak voor personen met verward gedrag

Deelproject	Heeft betrekking op bouwsteen:*
1. Informatieknooppunt Doel: er is een triagevoorziening met een snelle beoordeling die zorgt voor de juiste toeleiding naar zorg en ondersteuning, of justitie, in zowel acute crisissituaties als niet acute crisissituaties.	4. melding 5. Beoordeling en risicotaxatie
2. Deskundigheidsbevordering Doel: Kennis van verwarde personen is aanwezig bij professionals, of zij weten waar zij deze kennis kunnen bemachtigen	2. Preventie en levensstructuur 3. Vroegtijdige signalering
3. Maatwerk en regie Doel: de inhoud is leidend, bureaucratische barrières en financiële drempels zijn te overbruggen.	1. Inbreng mensen met verward gedrag en omgeving 6. Toeleiding
4. Vroegtijdige signalering en preventie Doel: gewenste ondersteuning bij verwarde personen start zo vroeg mogelijk. Een sluitende keten voor signalering en samenwerking om escalatie te voorkomen.	2. Vroegtijdige signalering
5. Betrekken van de persoon zelf en zijn netwerk Doel: de inbreng van mensen met verward gedrag en hun directe omgeving is in de aanpak gebord en heeft een gelijkwaardige positie bij het bepalen van een persoonsgerichte aanpak	1. Inbreng van mensen met verward gedrag en omgeving
6. Onderzoek zorgaanbod Doel: een passend zorgaanbod voor verwarde personen, er is een maatwerk voor elke unieke persoon die ondersteuning of zorg nodig heeft.	8. Passende ondersteuning zorg (en straf)

*In bovenstaand schema wordt bouwsteen 7 (passend vervoer) niet genoemd. Hoewel deze bouwsteen onderdeel uitmaakt van een lokale aanpak, wordt momenteel landelijk gewerkt aan een regeling voor passend vervoer voor mensen met verward gedrag. In een aantal steden draaien momenteel pilots als alternatief voor politie en/of ambulance vervoer. De kennis die wordt opgedaan met de huidige pilots, alsmede landelijke ontwikkelingen zullen worden opgenomen in de Zwolse aanpak.

Onderzoek naar de aanpak van verwarde personen in Zwolle

Door:	GGD IJsselland	Esther Wisse
Opdrachtgever:	Gemeente Zwolle	Thijs-Jan van der Veen
Datum:	14 september 2016	
Versie:	2.0	

Inhoud

1.	Inleiding	3
1.1	Afbakening onderzoek	3
1.2	Bouwstenen voor een sluitende aanpak	4
2.	De aanpak verwarde personen in Nederland	5
2.1	Aanjaagteam verwarde personen	5
2.2	Wet verplichte GGZ	5
2.3	Samenwerkingsagenda Zorgverzekeraars Nederland en VNG	6
2.4	Verdiepingsregio aanpak verwarde personen	6
3.	De aanpak verwarde personen in Zwolle	7
	Bouwsteen 1: Inbreng van mensen met verward gedrag en hun directe omgeving	7
	Bouwsteen 2: Preventie en levensstructuur	7
	Bouwsteen 3: Vroegtijdige signalering	8
	Bouwsteen 4: Meldkamer	8
	Bouwsteen 5: Beoordeling en risicotaxatie	9
	Bouwsteen 6: Toeleiding	9
	Bouwsteen 7: Passend vervoer	10
	Bouwsteen 8: Passende ondersteuning, zorg en straf	10
	Bouwsteen 9: Informatievoorziening	11
4.	Conclusie	12
5.	Aanbevelingen	13
5.1	Regierol gemeente	13
5.2	Prioritering	14
5.3	Projecten	14
	Projectgroep 1: Informatieknooppunt	15
	Projectgroep 2: Deskundigheidsbevordering	15
	Projectgroep 3: Maatwerk en regie	16
	Projectgroep 4: Vroegtijdige signalering en preventie	16
	Projectgroep 5: Betrekken van de persoon zelf en zijn netwerk	17
	Projectgroep 6: Onderzoek zorgaanbod	18
5.4	Discussiepunten	18
Bijlage 1	Onderzoeksopzet	19
Bijlage 2	Uitwerking interviews op hoofdlijnen	19
Bijlage 3	Opzet plenaire bijeenkomst	32
Bijlage 4	Voorbeeldcasussen	33
Bijlage 5	Duiding bouwstenen	34
Bijlage 6	Voorbeeld risico-inventarisatie op cliëntniveau	35

1. Inleiding

De aandacht voor verwarde personen neemt de laatste jaren toe. Zowel landelijk als lokaal wordt melding gemaakt van een stijging van het aantal verwarde personen op straat. Veelal is dit gebaseerd op het aantal E-33 meldingen van de politie en ook in Zwolle is dit het geval¹. Om een goed beeld te krijgen van de daadwerkelijke aard en omvang van de problematiek is een nadere analyse nodig.

Landelijk heeft elke gemeente een opdracht gekregen vanuit het ministerie van VWS:

- elke gemeente is in staat om te beschikken over een triagevoorziening die zorgt voor snelle toeleiding tot zorg en ondersteuning;
- alle personen die in beeld komen, krijgen een persoonlijke aanpak;
- er dient een sluitende keten van verzekerde zorg te zijn.

Om meer inzicht te krijgen in de huidige aanpak van verwarde personen in Zwolle wil de gemeente Zwolle onderzoeken hoe meldingen in Zwolle opgepakt worden in de keten, wie zijn betrokken, wanneer wordt opgeschaald (bijvoorbeeld naar het Veiligheidshuis) en welke belemmeringen/knelpunten worden geconstateerd. Doelstelling van dit onderzoek is om een goed beeld te geven van waar Zwolle nu staat ten aanzien van de aanpak van verwarde personen. Deze opdracht is vanuit de gemeente Zwolle aan GGD IJsselland verstrekt. Daarin is aangegeven dat de derde vraag vanuit het ministerie rondom de keten van verzekerde zorg niet in dit onderzoek beantwoord hoeft te worden.

Achtergrondvragen in de aanpak zijn hoe de bestaande infrastructuur (SWT's, team VIA, FACT, team Bijzondere Doelgroepen, etc.) tijdig de signalen van verwarde personen kan herkennen, deze vroegtijdig kan oppakken, de juiste ondersteuning (Wmo) of behandeling (ZvW), of combinatie, kan inzetten en hoe adequaat opgeschaald kan worden naar het Veiligheidshuis in geval van (dreigende) escalatie. Hoe kan de bestaande lokale infrastructuur zo optimaal mogelijk invulling geven aan de geformuleerde bouwstenen?

1.1 Afbakening onderzoek

Het onderzoek spitst zich met name toe op het onderwerp 'zorg'. Een deel van de aanpak van verwarde personen heeft betrekking op 'veiligheid'. Dit betreft dan met name de EPA++²-doelgroep (mensen met een Ernstige Psychiatrische Aandoening), personen die vanwege hun aandoening en gedrag een risico voor henzelf, of voor hun omgeving vormen. Het Veiligheidshuis IJsselland heeft opdracht gekregen om een regionale aanpak voor EPA++ te ontwikkelen. Om overlap van beide onderzoeken te voorkomen, heeft de gemeente Zwolle besloten om dit onderzoek voornamelijk te richten op de categorieën van verwarde personen waarin 'zorg' de voornaamste betrokkenheid heeft.

Er bestaan meerdere definities van verwarde personen. In de media wordt meestal uitgegaan van de meest in het oog springende groep die een direct gevaar voor zichzelf of zijn omgeving is³. Onder verwarde personen wordt echter een veel bredere groep verstaan, waar ook personen onder vallen, waarbij de uitingsvormen veel minder expliciet en zichtbaar zijn. Het gaat dan veelal om maatschappelijke teloorgang. Verward zijn is niet hetzelfde als het hebben van een psychiatrische stoornis. Een deel van de verwarde personen is niet bekend bij de GGZ en ontvangt geen zorg. Ook

¹ De volgende cijfers zijn bekend over het de incidentcijfers op gemeenteniveau over overlast van verwarde personen (bron: www.ggznieuws.nl, beantwoording kamervragen). Bij deze cijfers gaat het om het aantal E33-meldingen en niet om het aantal unieke personen.

Jaartal	2011	2012	2013	2014	2015
Zwolle	453	481	497	479	638
Landelijk	40.094	44.346	51.883	59.421	65.869

² Onder EPA++ verstaat de gemeente Zwolle mensen met een Ernstig Psychiatrische Aandoening in combinatie met delinquent gedrag en / of verslavingsproblematiek.

³ Uit de tussenrapportage van het aanjaagteam, februari 2016. Deze definitie is: 'eenieder die vanwege zijn al dan niet tijdelijke verstoorde oordeelsvermogen gedrag vertoont waarmee hij zichzelf of enige ander in gevaar brengt en/of een bedreiging vormt voor de openbare orde en veiligheid'.

mensen zonder psychische stoornis kunnen ‘verward’ zijn, door bijvoorbeeld alcohol- of middelengebruik. Daarnaast kan een verstandelijke beperking of beginnende dementie ook een rol bij verward gedrag spelen. In de gemeente Zwolle sluiten we voor de duiding van de doelgroepen aan bij de indeling die het aanjaagteam verwarde personen heeft gemaakt⁴. In dit onderzoek richten we ons hoofdzakelijk op de eerste twee tot drie categorieën in onderstaand schema:

1.2 Bouwstenen voor een sluitende aanpak

Het aanjaagteam verwarde personen heeft als praktische handvatten negen bouwstenen geformuleerd voor een sluitende aanpak voor verwarde personen⁵. Deze zijn in Zwolle gebruikt om de huidige manier van werken te onderzoeken en worden daarom hier weergegeven. In bijlage 5 is een korte duiding van deze bouwstenen toegevoegd.

⁴ Sinds september 2015 is het aanjaagteam verwarde personen aan de slag. Het team werkt in opdracht van de ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en van Veiligheid en Justitie en de VNG onder meer aan de bevordering van een sluitende ondersteuningsketen, zorg voor verwarde personen en het inzichtelijk maken van belemmeringen die betrokkenen ervaren.

⁵ Tussenrapportage aanjaagteam, februari 2016.

2. De aanpak verwarde personen in Nederland

Een sluitende aanpak voor verwarde personen bestaat uit verschillende aspecten, die niet allemaal lokaal kunnen en hoeven worden opgepakt. Daarom worden een aantal landelijke en regionale factoren genoemd die van invloed zijn op de lokale aanpak in Zwolle. Rondom verwarde personen zijn veel initiatieven gaande, die in dit onderzoek niet allemaal aan bod kunnen komen⁶. In dit hoofdstuk beperken we ons tot een aantal grote ontwikkelingen.

2.1 Aanjaagteam verwarde personen

Het landelijk aanjaagteam heeft zijn eindrapportage nog niet opgeleverd, maar in twee tussenrapportages wel al analyses gegeven over de stand van zaken in de aanpak in Nederland. Zij geven ook een overzicht van de maatschappelijke effecten en resultaten van een sluitende aanpak voor verwarde personen⁷. Als belangrijkste pijlers in het resultaat (output) noemt het aanjaagteam dat de leefwereld centraal staat, er sprake is van een preventieve aanpak, preventie⁸ & toegang goed georganiseerd zijn en er ketenbreed wordt samengewerkt. Als maatschappelijke effecten (outcome) worden genoemd:

- Grotere kwaliteit van leven van personen met verward gedrag en hun omgeving.
- Lagere zorgkosten.
- Minder overlast door onveiligheid.
- Lagere maatschappelijke kosten op andere levensgebieden, zoals Werk en Inkomen, huisvesting, participatie, enz.

Het aanjaagteam ziet dat in Nederland veel gemeenten actief aan de slag zijn met een aanpak, maar dat er een aantal dieperliggende, fundamentele problemen zijn die een sluitende aanpak voor verwarde personen in de weg staan. Deze zijn:

- De systeemwereld is leidend in plaats van de leefwereld.
- Eigenaarschap en (bestuurlijke) verantwoordelijkheid zijn onduidelijk.
- Er is sprake van een systeembreuk tussen ondersteuning, zorg en veiligheid.
- Er is sprake van verkokering in wet- en regelgeving en financieringssystematiek.
- Het nieuwe zorglandschap is complexer geworden.
- Overall regie op zorg- en ondersteuningsinfrastructuur ontbreekt
- Risico- en regelreflex.
- Te veel nadruk op 'de achterkant', in plaats van op vroegsignalering en preventie.
- Complexiteit van en acceptatie door de maatschappij.

2.2 Wet verplichte GGZ

Het wetsvoorstel verplichte GGZ ligt momenteel bij de Tweede Kamer. De Wet verplichte GGZ zal, naast gedwongen opname, verplichte behandeling van mensen met ernstige psychische problemen mogelijk maken. Deze gedwongen behandeling kan ook bij de cliënt thuis plaatsvinden. De Wet verplichte GGZ zal het ook mogelijk maken mensen met psychische problemen al in een eerder stadium gedwongen te behandelen. Nu moet nog gewacht worden tot het gevaar zo ernstig is dat het

⁶ Eén andere ontwikkeling is de omschrijving van de Generieke module Acute Psychiatrie. Vanuit het SiRM (Strategies in Regulated Markets B.V.) wordt deze module beschreven waarin de inhoud en organisatie van zorg voor personen in een crisissituatie beschreven wordt, waarvan het vermoeden bestaat dat zij een acuut psychiatrische stoornis hebben. Deze gaat expliciet in op vroegtijdige signalering en ketensamenwerking. De module is momenteel alleen in conceptvorm beschikbaar.

⁷ Uit: Samen verder doorpakken, tweede tussenrapportage Aanjaagteam Verwarde Personen, juli 2016

⁸ Met preventie wordt niet alleen het voorkomen van ziekte bedoeld. We hanteren een brede definitie waaronder we alle zorg en ondersteuning verstaan die als doel heeft het voorkomen van het ontstaan van ernstige problematiek en/of de inzet van zwaardere zorg.

alleen door gedwongen opname weggenomen kan worden. Ook kan in crisissituaties gestart worden met behandelen voordat een maatregel is afgegeven. Cruciaal in het wetsvoorstel is de betere samenwerking tussen de GGZ, hulpverleners, gemeenten, politie en Openbaar Ministerie. Ook belangrijk is de sterkere rol voor de familie; zo worden zij betrokken bij het opstellen van het zorgplan.

In een verdere aanscherping van de Wet verplichte GGZ komen verder de volgende onderwerpen naar voren:

- Time out-procedure⁹.
- Positie en betrokkenheid familie: deze kan, zo gewenst anoniem, gegevens aanleveren aan de rechter voor de aanvraag voor verplichte zorg.
- Gegevensuitwisseling: Het wetsvoorstel verduidelijkt welke informatie tussen welke partijen wanneer uitgewisseld mag worden. Dan gaat het bijvoorbeeld om informatie van de ggz naar justitie en omgekeerd.
- Rol Openbaar Ministerie: deze krijgt een centrale rol in het aanvragen van verplichte zorg bij de rechter, mede voor het waarborgen van de maatschappelijke veiligheid.

2.3 Samenwerkingsagenda Zorgverzekeraars Nederland en VNG

Zorgverzekeraars Nederland (ZN) en de VNG maken een samenwerkingsagenda die zorgverzekeraars en gemeenten gaat ondersteunen om regionaal en landelijk effectiever samen te werken aan de zorg en ondersteuning voor mensen in de wijk. Deze samenwerkingsagenda wordt in 2016 uitgewerkt. Het is niet haalbaar om 9 zorgverzekeraars en 390 gemeenten allemaal aparte, individuele samenwerkingsafspraken te laten maken. De ZN en VNG willen daarom drie onderwerpen in regionale samenwerkingsverbanden ondersteunen:

- Zorg in de wijk: de samenwerking tussen zorgverzekeraars, zorgaanbieders en gemeenten om de brede en integrale verbinding van het medische en het sociale domein in de wijk regionaal/lokaal in te vullen.
- GGZ-keten: ondersteuning van de GGZ-keten om een overgang tussen de stelsels soepel te laten verlopen zodat er sprake is van continuïteit in de zorg/ondersteuning.
- Preventie: hoe de afzonderlijke preventieprogramma's van zorgverzekeraars en gemeenten organisatorisch en/of financieel meer in samenhang kunnen worden gebracht.

2.4 Verdiepingsregio aanpak verwarde personen

De regio Oost-Nederland omvat vijf Veiligheidsregio's in Gelderland en Overijssel. Deze regio is één van de regio's die samen met het aanjaagteam de sluitende aanpak voor verwarde personen verdiept. De verdiepingsregio's worden tot juni 2017 ondersteund, om optimaal te kunnen leren van de ervaringen en om belemmeringen te signaleren. De regio Oost-Nederland gaat aan de slag met leertafels, waarin cliëntenorganisaties en andere betrokken partijen gezamenlijk naar casuïstiek gaan kijken. Ook gaat de regio het programma 'continuïteit van zorg' oppakken, voor patiënten na een periode in de forensische zorg en/of in detentie.

⁹ Deze kan bestaan uit een observatiemaatregel of het bieden van verplichte zorg. Een observatiemaatregel gaat mogelijk maken om iemand 3 dagen te observeren – en tegelijk dossieronderzoek te doen en de familie/naasten te raadplegen – wanneer er een zeer sterk vermoeden bestaat dat iemand een ernstige psychische stoornis heeft en er ook een vermoeden is dat daardoor gevaar voor de persoon zelf of zijn omgeving bestaat. Daarnaast is het mogelijk dat er voorafgaand aan een crisismaatregel 18 uur verplichte zorg kan worden verleend. Het gaat hier om gevallen waarin redelijkerwijs vaststaat dat er een crisismaatregel zal worden getroffen, maar waar het nemen van de maatregel zelf nog tijd in beslag neemt. In afwachting van de komst van die maatregel kan het al nodig zijn betrokkene in zijn vrijheid te beperken of medicatie toe te dienen om hem te kalmeren en de situatie weer beheersbaar te maken. Over de time-outprocedure is er vanuit belangenorganisaties veel kritiek gekomen.

3. De aanpak verwarde personen in Zwolle

In Zwolle zijn er veel partners betrokken bij de aanpak van verwarde personen. Met een gedeelte van deze partners zijn interviews gehouden om de aanpak en de ervaren knelpunten goed in beeld te brengen. In bijlage 2 van dit onderzoek is een samenvatting van deze interviews toegevoegd. In dit onderdeel geven we een algemeen beeld van de aanpak, uitgesplitst per bouwsteen. Daarbij beginnen we kort met de aspecten die al goed geregeld zijn en geen verdere aandacht behoeven, maar richten we ons hoofdzakelijk op de gesignaleerde knelpunten, dus de aandachtspunten die een sluitende aanpak naar verwarde personen nog in de weg staat.

Bouwsteen 1: Inbreng van mensen met verward gedrag en hun directe omgeving

Betrokkenen geven aan dat de persoon met verward gedrag en zijn omgeving centraal staat. Terugkoppeling van ondernomen acties wordt bijna altijd gegeven. Hoewel alle partijen aangeven dat zij de cliënt en zijn omgeving centraal stellen, is het opvallend dat geen van de geïnterviewden input heeft gevraagd van cliënten / ervaringsdeskundigen en ook dat er geen verwarde personen in dit onderzoek zijn gesproken. Ook hier in is de valkuil te zien om vooral óver, en niet mét de doelgroep te spreken.

Aandachtspunten:

- Hoe kun je burgers versterken in vroegsignalering van problematiek en hen helpen op de juiste manier om te gaan met mensen met verward gedrag? En hoe zorg je ervoor dat de plekken waar mensen kunnen melden, voldoende vindbaar zijn voor de nuldlijn en het sociaal netwerk?
- Het betrekken van de verwarde persoon zelf in het maken van beleid voor de aanpak verwarde personen.
- Aandacht voor de omgeving als slachtoffer van overlast.
- Door ernstige incidenten meer angst en minder tolerantie in de samenleving voor mensen met verward gedrag.

Bouwsteen 2: Preventie en levensstructuur

Hoewel de gemeente Zwolle op bepaalde onderwerpen de regie neemt, wordt dit door veel betrokkenen nog als te weinig ervaren. Alle partners geven aan de categorieën van verwarde personen waar zij mee te maken hebben, voldoende in beeld te hebben. Geen van de partners heeft een volledig overzicht van de doelgroep, maar de vraag is ook of dit noodzakelijk is. Alle partners onderschrijven dezelfde inhoudelijke visie (een persoongerichte aanpak) en hebben oog voor de leefwereld van de verwarde persoon. Door alle partners wordt het belang van een warme overdracht onderschreven. Volgens de opdrachtgever (gemeente) en partners die zorg toewijzen, is het mogelijk om levenslang zorg te bieden wanneer dit nodig is¹⁰.

¹⁰ In de interviews kwam bij dit onderdeel geen onderscheid naar voren tussen gemeentelijk gefinancierde zorg en zorg via de zorgverzekering.

Aandachtspunten:

- De regierol van de gemeente wordt gemist: in een regionale aanpak op het thema verwarde personen, in het toewijzen van verantwoordelijkheden (en het aanspreken van partijen op deze verantwoordelijkheden) en in communicatie / informatievoorziening.
- Het SWT functioneert nog niet voldoende als oren en ogen in de wijk en als schakel tussen de nuldelijn en zorgaanbieders.
- Bij justitiële plaatsingen worden er vanuit het hele land mensen geplaatst en vindt er wel vaak lokaal uitstroom plaats. Dan vindt van te voren te weinig afstemming plaats over de benodigde nazorg.
- Indicaties voor zorg zijn vaak korter dan wenselijk is voor de zorgaanbieder, zodat snel weer een herindicatie moet worden aangevraagd. Dit geldt met name voor Beschermd Wonen, dat door het rapport van de commissie Dannenberg als iets tijdelijks wordt gepositioneerd, terwijl er toch mensen blijven die langdurige zorg nodig hebben.
- De aansluiting op en samenwerking met PGB-aanbieders is soms zorgelijk.
- Het Veiligheidshuis mist langdurige zorg op afstand en regievoering na een traject. Dit geldt met name na een IBS, waar er discontinuïteit in de begeleiding kan zijn in de overgang van een gedwongen, naar een vrijwillige maatregel.
- Voor de zorg waar Zwolle als centrumgemeente verantwoordelijkheid voor heeft, is overdracht naar de lokale gemeente niet altijd goed geregeld (mensen blijven 'hangen' in de centrumgemeente)¹¹.
- Het creëren van een mogelijkheid om waakvlambegeleiding te bieden, zodat hulpverlening niet steeds opnieuw hoeven te beginnen in situaties waarin stut en steun nodig is.

Bouwsteen 3: Vroegtijdige signalering

Er zijn voldoende partijen om vroegtijdig te signaleren: welzijnsinstellingen, de huisarts / POH, de wijkagent en het SWT. Per wijk en professional is het verschillend hoe goed deze al te vinden zijn en in hoeverre zij actief signaleren. De partners met een verblijfsfunctie zijn voor en over de eigen cliënten vaak goed bereikbaar, ook buiten kantoortijden. Als er sprake is van een psychiatrisch beeld of van veiligheidsrisico's dan zijn de lijnen kort en de verantwoordelijkheden helder. Op elk domein en bij elke problematiek vindt beoordeling plaats en interne protocollen zijn hierin voldoende aanwezig. Terugkoppeling naar de melder vindt in bijna alle gevallen plaats.

Aandachtspunten:

- GGZ-expertise is onvoldoende aanwezig in het SWT
- De beschikbaarheid van een consultatiemogelijkheid bij de GGZ is niet voldoende.
- Vindbaarheid 24-uurs bereikbaarheidsdiensten van organisaties, voor bewoners en organisaties.
- Categorie 1 (bv: beginnend dementerenden) is slecht in beeld en hier wordt laat gesignaleerd, vaak pas als er sprake is van overlast.
- Het delen van informatie buiten kantoortijden is zeer beperkt, dit maakt dat beoordelingen dan gebaseerd zijn op onvolledige informatie en betrokken partners vaak niet bekend zijn. Dit geldt ook voor de informatie van de Centrale Toegang, die alleen binnen kantooruren bereikbaar is. De forensisch arts (GGD) is buiten kantoortijden wel bereikbaar.

Bouwsteen 4: Meldkamer

De meldkamer komt pas in beeld als er sprake is van acute risico's. Daarom hebben veel van de betrokken partijen geen contact met de meldkamer. De partijen die dit wel hebben, zijn positief over de expertise en de acties van de meldkamer. Voor opvang (als er geen andere mogelijkheden zijn), zijn er goede afspraken tussen de Herberg en de politie.

¹¹ Afspraken over een inspanningsverplichting van de lokale gemeente zijn wel gemaakt in het Regionaal Kompas.

Aandachtspunt:

- Meldingen waarbij er geen sprake is van veiligheidsrisico's, worden ook opgepakt door de politie, terwijl betrokkenheid vanuit zorg misschien beter aansluit.

Bouwsteen 5: Beoordeling en risicotaxatie

Bij deze bouwsteen gaat het om beoordelingen op verschillende niveaus. Veel partijen doen een beoordeling, maar wel op een verschillend moment in het proces / verschillende problematiek. Alle instellingen zijn tevreden over de eigen beoordeling en risicotaxatie, maar zijn vaak kritisch over de rol van anderen. Bijna alle instellingen werken met een crisiskaart, waarin vooraf met een potentieel verward persoon afspraken worden gemaakt over wat te doen als het mis dreigt te gaan. De crisisbeoordeling door de crisisdienst is 24 uur beschikbaar en werkt eenduidig. In dit proces zitten niet te veel schakelmomenten. De beoordeling vindt op verschillende plekken plaats, hier worden geen knelpunten in ervaren (op beoordeling bij de politie na; zie onder). De samenwerking met het Veiligheidshuis is in dit onderzoek maar kort naar voren gekomen, maar wordt door de partijen op casusniveau zover van toepassing als goed ervaren.

Aandachtspunten:

- Signaleerders zijn het niet eens met het beperkte aantal aspecten waar een beoordeling op gebaseerd is (veiligheid voor zichzelf en de omgeving). Dat gaat met name om het feit dat de beoordeling om een momentopname gaat, waarbij het een discussiepunt is of de informatie van de melder over gedrag dat aanleiding gaf voor het aanvragen van de beoordeling meeweegt in de beoordeling. Ook gaat het om de mogelijke handelingsopties na een beoordeling. Dit maakt dat risico's door de crisisdienst anders worden ingeschat dan door signaleerders. Dit zorgt voor gevoelens van machteloosheid bij de signaleerders.
- Frustratie over criteria waar een situatie aan moet voldoen voordat de crisisdienst een beoordeling kan doen (bv: onder invloed van middelen, persoonlijkheidsproblematiek).
- De verwijzing naar de crisisdienst kan maar door een beperkt aantal partijen worden gedaan, dit voelt soms als een extra schakel.
- Terugkoppeling van een beoordeling vindt volgens aanbieders niet altijd aan hen plaats, alleen aan de directe melder.
- Mogelijk te weinig aandacht voor specifieke doelgroepen (LVB, NAH en ASS)
- Niet nemen van verantwoordelijkheden / verwijzen naar voorliggende voorzieningen / ontbreken eigenaarschap. Ook het aanspreken op elkaars verantwoordelijkheden lijkt niet voldoende te gebeuren.
- Er ontbreken heldere afspraken over wanneer een casus acuut is, dit zorgt voor onbegrip tussen de partijen.
- De politie heeft landelijk aangegeven geen beoordelingen meer te willen in de politiecel als zorg op de voorgrond staat. Omdat hierover afspraken zijn gemaakt met Dimence, is een werkwijze hiervoor in wording.

Bouwsteen 6: Toeleiding

Overleg tussen de sectoren veiligheid en zorg vindt plaats. In de toeleiding naar zorg geven alle partijen aan een goed inzicht te hebben in de sociale kaart, maar dat dit bij andere partijen soms nog wordt gemist.

Aandachtspunten:

- Algemene bureaucratische drempels in de zorgstructuur (overgang 18- / 18+, verschillende financieringsstromen (met name bij het wegvallen van een forensisch kader), verschillende indicaties, regiobinding, lokale / regionale inzet).
- Het inzetten van geïndiceerde zorg als iemand nergens voor wil tekenen (met name voor beschermd wonen).
- De verwijzing die er van de huisarts nodig is voor inzet van het FACT.
- De opzet van een keukentafelgesprek gaat uit van het kunnen maken van eigen keuzes en het kunnen nemen van eigen verantwoordelijkheid, maar dit sluit niet aan bij de meeste verwarde personen.
- Resultaatgericht werken kan er soms voor zorgen dat mensen die buiten het kader vallen afhaken en dit werkt zorgmijding in de hand.
- Vraag vanuit het SWT is of er voldoende financiële ruimte voor is voor de inzet preventie, gezien het belang dat aan preventie wordt gehecht.

Bouwsteen 7: Passend vervoer

Voor vervoer zijn er verschillende opties voorhanden (ambulance, eigen vervoer instelling, politieauto). Het vervoer bij een gedwongen maatregel is goed georganiseerd.

Aandachtspunten:

- De landelijke politie wil vanaf 1 januari 2017 geen politie-auto's meer inzetten voor vervoer zonder dat er sprake is van een strafbaar feit. Omdat de regionale politie hier momenteel een oplossing voor zoekt (Oost-Nederland), wordt deze vraag verder niet meegenomen in dit onderzoek.
- Politie ervaart vervoer als problematisch wanneer het buiten de gebiedsgrenzen komt; dan is de enige oplossing soms om iemand op de trein te zetten.
- Instellingen kiezen soms uit pragmatische overwegingen voor het gebruik van eigen vervoer.

Bouwsteen 8: Passende ondersteuning, zorg en straf

Organisaties geven aan een goed beeld te hebben van wat nodig is. Het meeste zorgaanbod is ook voor handen binnen de eigen regio. Als er na beoordeling niet wordt overgegaan tot opname, dan zijn er verschillende opvangmogelijkheden. Binnen de Maatschappelijke Opvang is er eigenlijk altijd ruimte, zodat niemand ongewild op straat hoeft te slapen.

Aandachtspunten:

- Instellingen schermen teveel hun verantwoordelijkheden af, waardoor er hiaten vallen tussen de instellingen. Dit is een terugkerend signaal: als er beter samengewerkt zou worden, dan zou het aanbod sluitend kunnen zijn.
- Soms wordt voor ondersteuning nog te veel alleen naar professionele organisatie gekeken en te weinig naar (sociaal/familie)-netwerk.
- Tactus geeft aan dat in het team FACT verslavingszorg een ervaringsdeskundige en een woonondersteuner ontbreekt.

- Door de wachtlijsten kan een persoon vaak niet direct de zorg krijgen die hij nodig heeft. De tendens is om bij deze problematiek dan verder buiten de regio te kijken voor goed aanbod, maar ook daar zijn vaak wachtlijsten.
- De Herberg ervaart een hiaat tussen Beschermd Wonen en ambulante zorg, namelijk intensieve ambulante begeleiding.
- SWT geeft een knelpunt aan over wie verantwoordelijk is voor iemand die op een wachtlijst staat. SWT is vaak betrokken tot hulp geregeld is in het kader van overbruggingszorg.
- Vooral voor de meest zware categorie wordt een hiaat ervaren: er zijn mensen die tussen wal en schip vallen. Wat hierin gemist wordt zijn:
 - o Skaeve Huse, voor mensen waarbij zorg niet helpend is en die het beste meer met rust kunnen worden gelaten
 - o Kleinschalige woonunits, waar mensen met intensieve begeleiding en beveiliging juist wel behandeling krijgen.

Beide voorzieningen zijn niet of te weinig aanwezig. Daardoor belanden deze mensen, ook na een (niet voldoende zware) behandeling of RM steeds opnieuw op straat en weer in de maatschappelijke opvang¹².

Bouwsteen 9: Informatievoorziening

Uit de interviews komt naar voren dat veel informatie-uitwisseling goed werkt; bijvoorbeeld binnen de Centrale Toegang, als vooraf toestemming wordt gevraagd en als afspraken goed gemaakt worden.

Aandachtspunten:

- Informatie-uitwisseling tussen medische partijen (geheimhoudingsplicht) en hulpverlenende partijen. En de huisarts die als schakel voor de medische partijen dient, en het SWT als schakel voor hulpverlening.
- Informatie-uitwisseling buiten kantoortijden. Dit geldt ook voor de huisartsen: de huisartsenpost heeft geen inzage in de dossiers van de eigen huisarts van de verwarde persoon.
- Soms wordt meer dan alleen noodzakelijke informatie gedeeld, of is er geen overeenstemming over wat noodzakelijke informatie is.
- Overdracht en afstemming met PGB-aanbieders.

¹² Dit hiaat in passende ondersteuning geldt met name voor de EPA++ doelgroep, waar dit onderzoek zich niet op richt. Omdat er een overlap is met de groep waarbij zorg wel op de voorgrond treedt, wordt dit thema hier wel benoemd.

4. Conclusie

In dit onderzoek staan de volgende vragen centraal:

- Vraag 1: beschikt Zwolle over een triagevoorziening die zorg voor snelle toeleiding tot zorg en ondersteuning?
- Vraag 2: krijgen alle personen die in beeld komen, een persoonlijke aanpak?

Om deze vragen te beantwoorden, is onderzocht welke partijen betrokken zijn, hoe de keten werkt en welke knelpunten er zijn in deze aanpak. Daarbij zijn de bouwstenen van het aanjaagteam als leidraad gebruikt om te zien of er voldaan is aan de minimale vereisten voor een sluitende aanpak.

Voor de eerste vraag geldt dat er een triagevoorziening bestaat die bij veel casuïstiek voldoet. Er is een goed functionerende meldkamer, een Centrale Toegang waarin partijen elkaar goed weten te vinden en een crisisdienst met voldoende expertise om een beoordeling te doen. Veel van de bouwstenen zijn dus ingevuld. Toch werkt de triagevoorziening nog niet naar tevredenheid. Alle partijen geven serieuze knelpunten en verbeterpunten aan die een sluitende aanpak in de weg staan, welke onder de volgende thema's worden samengevat:

1. Informatieknooppunt: bij de triage zijn niet altijd de juiste partijen / expertise betrokken. Daarnaast kan de beoordeling niet altijd op basis van juiste en volledige informatie worden gedaan. Dit geldt met name buiten kantooruren.
2. Deskundigheidsbevordering: niet alle partijen zijn voldoende in staat verward gedrag vroeg te herkennen en daardoor zo snel mogelijk toe te leiden naar de juiste zorg en ondersteuning.
3. Maatwerk en regie: bij afwijkende zorgvragen blijken de processen en mogelijkheden niet voldoende (of niet voldoende bekend) om een persoonlijke aanpak te hanteren. Daardoor vallen mensen buiten de boot. Daarnaast zijn er vragen over de informatievoorziening afspraken: er is onvrede en onwetenschap over wat andere partijen kunnen doen. Ook lijkt het alsof partijen elkaar niet voldoende aanspreken op hun verantwoordelijkheden.

Voor de tweede vraag geldt dat alle betrokkenen het belangrijk vinden om de persoon zelf en de omgeving centraal te stellen en om maatwerk te kunnen leveren. Voor de meeste personen is er een passend zorgaanbod. Toch zijn er ook hier een aantal knelpunten. Dit komt naar voren in de volgende thema's:

4. Vroegtijdige signalering en preventie: mensen met verward gedrag worden vaak pas gevonden als gedrag al voor overlast zorgt. Dit geldt voor zowel professionals als burgers. Als mensen eerder in beeld zijn, dan kan dit gedrag wellicht voorkomen worden. Dit vraagt een andere aanpak van toeleidende partijen.
5. Betrekken van de persoon zelf en zijn netwerk: om echt persoonsgericht te zijn, moeten verwarde personen zelf nog beter betrokken worden in de aanpak.
6. Onderzoek zorgaanbod: In grote lijnen is het zorgaanbod passend, maar toch zijn er mensen die nergens terecht kunnen. Dit geldt met name voor de zwaardere zorg, en bij schakelmomenten.

Samenvattend betekent dit dat de bestaande infrastructuur een goed raamwerk biedt om tijdig signalen van verwarde personen te herkennen en op te pakken, maar dat nog niet optimaal gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheden die er zijn. Om hiernaar toe te werken, is een projectmatige aanpak nodig. Deze wordt in het volgende hoofdstuk uitgewerkt aan de hand van de bovenstaande zes thema's.

5. Aanbevelingen

De aanpak in Zwolle is goed op weg en op een aantal vlakken wordt door de partijen ervaren dat het er een positieve ontwikkelijn is. Dat geldt bijvoorbeeld voor het SWT als oren en ogen in de wijk. Toch verdient het aanbeveling om actief met de gesignaleerde thema's aan de slag te gaan om zo een impuls te geven aan de aanpak. Dat betekent niet dat het advies is om een heel nieuwe structuur op te zetten voor deze doelgroep. De zorg voor bijzondere doelgroepen is niet nieuw en daarom is het belangrijk om aan te sluiten bij wat er er al is en te versterken wat goed werkt.

In de aanbevelingen wordt er stil gestaan bij vier onderwerpen:

- De rol van de gemeente;
- Prioritering van de aandachtspunten en aanbevelingen;
- Een uitwerking van het aanpakken van de zes thema's in projectgroepen;
- Discussiepunten (ter bespreking met de opdrachtgever / in de plenaire bijeenkomst).

5.1 Regierol gemeente

Uit het onderzoek, maar ook uit de aanbevelingen vanuit het landelijke aanjaagteam, komt het belang naar voren van een duidelijke regisseur in de aanpak van verwarde personen. Het gaat dan zowel om beleidsregie als om (het beleggen van) uitvoeringsregie. De gemeente is hiervoor de aangewezen partij, met het volgende doelstelling:

- Alle betrokken partijen hebben een duidelijk aanspreekpunt.
- Alle betrokken partijen weten wat er van hen wordt verwacht en worden aangesproken op hun verantwoordelijkheden.
- De aanpak wordt politiek gedragen.
- Er zijn eenduidige afspraken met de regio (onder andere over afschaling, over punten waarin samenwerking voordeel op levert).
- Communicatie is eenduidig en in samenhang met andere beleidsterreinen.

Over de beleidsregie komt uit het onderzoek naar voren dat partijen één op één goede afspraken kunnen maken met de gemeente, maar dat initiatieven niet vaak in gezamenlijkheid worden ontplooid. Dit maakt dat partijen vanuit de eigen organisatie lobbyen en elkaar niet voldoende weten te vinden in het oplossen van stagnaties. In de interviews komt ook een aantal keren terug dat de partijen tevreden zijn over de eigen inzet, maar kritisch zijn over het nemen van verantwoordelijkheid en de begrenzing daarvan bij anderen. Het is belangrijk om hierin te streven naar een cultuur waarin partijen weten wat ze van elkaar verwachten en elkaar hier ook op aan kunnen spreken. Daartoe is het noodzakelijk dat de gemeente duidelijke afspraken en kaders maakt, aangezien zij opdrachtgever is. We stellen daarom het volgende voor:

- De gemeente is de opdrachtgever voor alle hieronder genoemde projecten. In alle projecten is ten minste één iemand van de gemeente vertegenwoordigd. De gemeente draagt zorg voor communicatie over de projecten naar alle betrokken partijen.
- Het plan van aanpak wordt geborgd door het bestuurlijk vast te stellen.
- De gemeente zorgt vanuit haar centrumfunctie voor samenwerkingsafspraken met de regio.
- De gemeente draagt zorg voor een platform, waarin transparant en in afstemming tussen partijen opdrachten worden geformuleerd. Dit maakt dat partijen beter van elkaar op de hoogte zijn en helder wordt wat er van elkaar verwacht wordt (zie projectgroep 6).
- De gemeente bekrachtigt de afspraken die gemaakt worden over uitvoeringsregie en mandatering, zodat partijen elkaar kunnen aanspreken op elkaars verantwoordelijkheden (zie projectgroep 3). Dit geldt ook voor de al geldende afspraken, zoals dat de GGD de operationele regie heeft en in uitzonderingsgevallen het finale oordeel kan vellen over welke partij de casusregie heeft.

5.2 Prioritering

De onderwerpen van de projectgroepen zijn gebaseerd op de zes thema's die in de conclusie zijn gegeven. In de projectgroepen wordt voor de gesignaleerde aandachtspunten zo concreet mogelijk gekeken naar een oplossing. Niet alle gesignaleerde aandachtspunten worden meegenomen. Onderstaand geven we een toelichting op welke gronden gekozen is voor het wel of niet doen van oplossingsvoorstellen voor aandachtspunten:

- *Urgentie*: de punten die als grootste knelpunt worden ervaren.
- *Beïnvloeding*: ligt een oplossing binnen de invloedssfeer van de gemeente Zwolle? Een aantal knelpunten worden landelijk gesignaleerd en zijn vooral op grotere schaal op te lossen. Wanneer er mogelijkheden zijn om deze lokaal op te vangen of bij te dragen aan een oplossing, dan wordt dit genoemd in de aanbevelingen. Wanneer deze beïnvloeding er niet is, dan wordt geadviseerd hierin landelijk of regionaal beleid te volgen. Het gaat dan met name om de geheimhoudingsplicht, de schotten in financiering en vervoer dat regiogrenzen overschrijdt. Ook is het streven dat een aantal punten opgevangen worden door de Wet verplichte GGZ en de samenwerkingsafspraken tussen de zorgverzekeringen en de VNG.
- *Quick win*: welke knelpunten zijn relatief eenvoudig op te lossen?
- *Relevantie voor de doelgroep* verwarde personen: een aantal knelpunten zijn gerelateerd aan de transitie of andere grotere uitdagingen. Omdat deze ook op andere plekken belegd zijn, worden deze niet specifiek genoemd (onder andere de taken van het SWT, de knelpunten in de samenwerking met PGB-aanbieders en een aantal bureaucratische drempels).

Voor een aantal aandachtspunten wordt geen oplossing voorgesteld, omdat hierin geen knelpunt lijkt te zijn maar er sprake is van niet kloppende verwachtingen / informatie. Het gaat om de volgende punten:

- *De duur van de afgegeven indicatie*: een aantal partners geeft aan dat de lengte van de indicatie vaak te kort is. Het SWT laat weten dat de eerste indicatie vaak kort is, omdat die gebruikt kan worden om een beter beeld te krijgen van de benodigde zorg. Daarom wordt de eerste indicatie ook snel, en op basis van de inschatting van de betrokken professional, afgegeven. Als meer nodig is en onderbouwd kan worden dat meer zorg nodig is, dan wordt dit bij een herindicatie afgegeven. Geen van de partijen heeft aangegeven dat bij aanvraag van een verlenging onvoldoende zorg werd toegewezen.
- Over de *beoordeling door de crisisdienst* is veel onduidelijkheid en onvrede. Dit is geen probleem wat puur in Zwolle naar voren komt, maar lijkt deels veroorzaakt te worden door factoren die we niet kunnen beïnvloeden (bv als mensen niet willen meewerken of dat er geen beoordeling gedaan kan worden als iemand onder invloed is) en deels door niet kloppende verwachtingen over de taken en handelingsmogelijkheden van betrokkenen. Dat geldt ook voor de informatiedeling. Daarom is het voorstel om het proces van de crisisbeoordeling wel te verduidelijken en een route te maken voor casuïstiek die daarin buiten de boot valt, maar het proces op inhoud niet te veranderen. Daarnaast worden een aantal genoemde knelpunten gedeeltelijk opgelost door de voorgenomen Wet verplichte GGZ.
- Voor de *verwijzing naar het FACT-team* bestaat de veronderstelling dat dit alleen kan bij verwijzing door de huisarts. Dit is inderdaad de reguliere route, maar voor situaties waarin dit niet haalbaar is (bij mensen zonder huisarts of zorgwekkende zorgmijders) bestaat in uitzonderlijke gevallen de mogelijkheid om dit te organiseren via team VIA.
- Een *locatie voor de beoordeling* als er geen sprake is van veiligheidsrisico's: dit punt is en gemaakt om een beoordelingsruimte te faciliteren. Dimence gaat dit voor Zwolle, Deventer en Almelo realiseren (planning is vóór 1 januari 2017).

5.3 Projecten

We bevelen aan om voor een sluitende aanpak zes projecten te formuleren die allen tot doel hebben om het aantal verwarde personen vroegtijdig te kunnen signaleren en snel toe te kunnen leiden naar zorg op maat. Bij elk project staan een aantal mogelijke werkwijzen. Deze zijn gebaseerd op

suggesties genoemd in de interviews en voorbeelden van hoe andere gemeenten de aanpak voor verwarde personen vorm geven. Eerste taak voor elke projectgroep is om met de eigen opdracht samen met de gemeente te verscherpen.

	Projectgroep 1: Informatieknooppunt
Doel	Er is een triagevoorziening met een snelle beoordeling die zorgt voor de juiste toeleiding naar zorg en ondersteuning of justitie in zowel acute crisissituaties als niet-acute crisissituaties.
Beoogd resultaat	- Alle benodigde expertise is aanwezig. - Alle juiste instanties of personen per casus zijn betrokken. - Alle betrokken organisaties weten wat zij van elkaar kunnen verwachten. - Alle organisaties die regisseur zijn van een potentieel verward persoon werken met een volledige crisiskaart.
Werkwijze	- Mogelijkheid onderzoeken om één nummer te hanteren voor alle bereikbaarheidsdiensten en meldingen (integraal crisispunt). Welke nummers worden er nu gehanteerd? Is het mogelijk hierin meer samen te werken op het gebied van communicatie en bereikbaarheid, zo gewenst ook met uitbreiding van andere meldpunten voor burgers (Veilig Thuis)? - Mogelijkheid onderzoeken om een digitaal informatieknooppunt op te starten. Hier kan gebruik worden gemaakt van een bestaand regiesysteem (Veiligheidshuis? Centrale Toegang?). Voorwaarde is dat deze informatie volledig afgescheiden is van andere informatie, dat deze applicatie webbased is en dat er verschillende veiligheidsniveaus in te bouwen zijn. Minimale variant, is dat alle meewerkende partijen de potentieel verwarde personen invoeren, met daarbij de vermelding dat zij regievoerder voor deze casus. Deze houdt elke instelling zelf actueel. Op het moment dat een melding binnenkomt bij de politie, kan deze zien of zorg betrokken is en kan afstemming zoeken met de bereikbaarheidsdienst van deze organisatie. Zo nodig heeft alleen de politie leesrechten. Maximale variant is dat in dit systeem de crisiskaarten van cliënten komen te staan. Inschatting is dat dit met het oog op privacy niet wenselijk is. - Onderzoeken of registratiesysteem bemoeizorg / CT ook buiten kantooruren bereikbaar kan worden gemaakt, mogelijk door toegang forensisch arts in het systeem. - Inventariseren welke organisaties met een crisiskaart werken en de crisiskaart-formats opvragen om te zien of ze even volledig en interpreteerbaar zijn. Een format aanbieden aan de partners.
Trekker	GGD
Deelnemers	Veiligheidshuis, politie, Leger des Heils, SWT, Dimence, Creating Balance

	Projectgroep 2: Deskundigheidsbevordering
Doel	Kennis van verwarde personen is aanwezig bij professionals of zij weten waar zij deze kennis kunnen bemachtigen.
Beoogd resultaat	Het snel kunnen inzetten van GGZ-deskundigheid in situaties , waarbij geen sprake is van crisis, maar waarbij wel (multi)probleemgedrag wordt geconstateerd, dat zou kunnen leiden tot een crisis. Hierdoor zicht op de geestelijke gezondheid, mogelijk medicatieadvies en signalering van doelgroepen (ASS, LVB, verslaving, NAH)
Werkwijze	- Een aantal processtappen in de aanpak zijn ingewikkeld. Dan gaat het met name om de criteria voor het inzetten van een beoordeling,

	de mogelijkheden die er zijn als er geen ibs wordt afgegeven, de routes voor het inzetten van de GGZ, de mogelijkheden en verantwoordelijkheden buiten kantoortijd, enz (de inventarisatie van deze 'gevoelige' processen is op basis van dit onderzoek te maken). Laat elke instelling die verantwoordelijk is voor zo'n proces, dit proces toegankelijk beschrijven en deel deze informatie. - Zorg dat GGZ-expertise op consultatiebasis beschikbaar is. Dat kan op verschillende manieren: door de inzet van de GGZ-instelling in team VIA open te stellen voor consultatie voor anderen dan de zorgwekkende zorgmijdergroep. Onderzoek of dit binnen de huidige uren past of hier uitbreiding voor nodig is. Een andere optie is om de POH-GGZ dichterbij het SWT te positioneren, zodat deze meer als vraagbaak kan fungeren bij psychiatrische problematiek. Een derde optie is om GGZ-deskundigheid in te kopen in het SWT. Vierde optie is om de inzet van FACT naast financiering op basis van DBC, uit te breiden met flexibele inzet. Hierin is afstemming met de zorgverzekeringswet voor financiering noodzakelijk.
Trekker	Gemeente
Deelnemers	Dimence, Tactus, Politie, GGD, SWT

	Projectgroep 3: Maatwerk en regie
Doel	De inhoud is leidend; bureaucratische barrières en financiële drempels zijn te overbruggen.
Beoogd resultaat	Bij elke casus is duidelijk wie regie heeft en welke verwachtingen professionele organisaties van elkaar mogen hebben. Voor mensen die door hun problematiek niet willen tekenen voor inzet van zorg, waarin eenduidigheid is over de benodigde inzet, is inhoud leidend. Als iemand geen zorg heeft (door een wachttijd, overbrugginstijd of het aflopen van een indicatie) is er professionele speelruimte om hier een passende oplossing voor te vinden. Bejegening en verwachtingen ten aanzien van verwarde personen sluit aan bij hun mogelijkheden.
Werkwijze	- Maak eenduidige afspraken over regievoering waarin in elk geval antwoord wordt gegeven op vragen als: wie heeft regie gedurende de wachttijdperiode / overbruggingszorg? - Onderzoek de mogelijkheid om procesafspraken over de inzet van zorg waarbij het verkrijgen van een handtekening niet lukt. Vanuit de Algemene Wet Bestuursrecht is het noodzakelijk om een ondertekende aanvraag te doen, dus het is vooral van belang ons te richten op waar wél lokaal maatwerk mogelijk is. - Maak procesafspraken voor de inhoud en vorm van het keukentafelgesprek voor zorgwekkende zorgmijders. - Maak procesafspraken over eigenaarschap: hoe gaan we om met verantwoordelijkheden en hoe spreken we elkaar hier op aan?
Trekker	Gemeente
Deelnemers	SWT, Creating Balance, GGD, MO-partner (partners stemmen nog af wie), Tactus, Gemeente (bijzondere doelgroepen)

	Projectgroep 4: Vroegtijdige signalering en preventie
Doel	Gewenste ondersteuning bij verwarde personen start zo vroeg mogelijk. Een sluitende keten voor signalering en samenwerking om escalatie te voorkomen.

Beoogd resultaat	Inwoners van Zwolle en nuldelijnsvoorzieningen zijn zich bewust van (vroege) signalen van verward gedrag. Inwoners van Zwolle en nuldelijnsvoorzieningen weten waar en hoe zij kunnen signaleren. Er is voldoende kennis bij inwoners over verward gedrag, waardoor er meer verdraagzaamheid kan komen tegenover verwarde personen die geen bedreiging vormen voor de veiligheid.
Werkwijze	- Verbeterde communicatie, onder andere door communiceren van de voorzieningen in de wijk en het meldpunt bijzondere zorg voor algemene signalen van burgers (niet crisissen). Communicatie is niet gericht op organisaties, maar op de routes en bereikbaarheid voor inwoners en nuldelijnsvoorzieningen. - Scholingsaanbod voor nuldelijnsvoorzieningen. Optie is om een risico-inventarisatielijst te ontwikkelen en met partners af te spreken om deze te hanteren (zie bijlage 6). Daarnaast kan het gebruik van de crisiskaart breder onder de aandacht worden gebracht (zie ook projectgroep 3). Daarnaast de opdracht voor deskundigheidsbevordering voor signalering beleggen bij één (of meerdere partijen), bijvoorbeeld team VIA of het SWT. - Onderzoeken of de voorlichting op verslaving ook de doelgroepen omvat waarin potentieel verwarde personen zich bevinden (bijvoorbeeld verslaving slaapmiddelen / alcohol bij ouderen) - Het organiseren van wijkbijeenkomsten (naar voorbeeld samenwerking tussen Limor en de wooncorporatie voor omwonenden van locaties van Limor).
Trekker	SWT
Deelnemers	Wijkverpleging, Tactus (op gebied verslavingspreventie), GGD (KEC)

	Projectgroep 5: Betrekken van de persoon zelf en zijn netwerk
Doel	De inbreng van mensen met verwarde gedrag en hun directe omgeving is in de aanpak geborgd en heeft een gelijkwaardige positie bij het bepalen van een persoonsgerichte aanpak.
Beoogd resultaat	Er wordt geluisterd naar signalen van de mensen zelf en hun directe omgeving. Er is aandacht voor verschillende belevingen en bejegeningen.
Werkwijze	- Bij afschaling van zorg (bv naar zelfstandig wonen) standaard bespreken welke wensen de persoon heeft in het informeren van partners. Hier niet blind afgaan op privacy, maar de cliënt centraal stellen. Wil hij dat een crisiskaart wordt gemaakt, dat het SWT, de huisarts, de wijkagent, de corporatie of de burens worden ingelicht? - Bij alle projecten: spiegelen met cliëntenraden en deze steeds aan laten sluiten bij stappen in het proces. Deelnemers van projecten intern vragen input op te halen bij een cliënt. - Bij het invullen van de crisiskaart (op een stabiel moment) al afspraken maken over het delen van informatie, bv vermelding in het informatieknooppunt of familie. Hier een protocol voor opstellen zodat aanbieders in Zwolle hier op dezelfde manier mee omgaan. - Mogelijkheid verkennen van de inzet van ervaringsdeskundigen, wellicht in de leertafels (vanuit de verdiepingsregio).
Trekker	Gemeente
Deelnemers	Cliëntenraden, RIBW, Limor

	Projectgroep 6: Onderzoek zorgaanbod
Doel	Een passend zorgaanbod voor verwarde personen; er is maatwerk voor elke unieke persoon die ondersteuning of zorg nodig heeft. Dit geldt zowel vanuit het oogpunt van de persoon zelf, maar ook rekening houdend met het belang en bescherming van de samenleving.
Beoogd resultaat	De kwaliteit van de zorg voor verwarde personen is voldoende. De kwantiteit van de zorg voor verwarde personen is voldoende. De flexibiliteit, samenwerking en infrastructuur sluit aan bij de benodigde zorg.
Werkwijze	- Inventariseer de wachtlijst voor de zwaardere doelgroepen: Welke voorzieningen zijn er? Hoeveel mensen zwerven nu op straat waarvoor geen aanbod is, of mensen die ondersteuning blijven weigeren? En wat is hiervoor wenselijk? Maak hierin een afweging welke oplossingen lokaal / regionaal te vinden zijn, en welke alleen op landelijk niveau aangepakt kunnen worden. Stel hierin duidelijke, haalbare prioriteiten op: welke voorziening heeft het meeste effect? In deze inventarisatie is al veel bekend, maar ook is er onduidelijkheid over welke plannen in praktijk zullen worden gebracht en welke niet. Bij dit onderwerp hoort dus ook: haalbare projecten opstellen en verwachtingsmanagement over het draagvlak van voorstellen. - Maak heldere afspraken over overbruggingszorg en wanneer hulp buiten de regio wordt ingekocht.
Trekker	Gemeente Zwolle
Deelnemers	Tactus, Leger des Heils, GGD, SWT, Creating Balance, JBOV (jeugdbescherming) Daarnaast in eindstadium de uitkomsten vergelijken met de inventarisatie van het Veiligheidshuis

5.4 Discussiepunten

Bij de bovengenoemde projectgroepen wordt de gemeente Zwolle geadviseerd om een duidelijke opdracht te geven voor verdere uitwerking. Daartoe dient eerst de keuze gemaakt te worden:

- Kloppen de genoemde prioriteiten?
- Zijn de genoemde werkwijzen haalbaar? Leveren zij voldoende op voor de investering die dit vraagt?
- Wie nemen deel aan het project en wie is trekker?

Naast deze vragen zijn gedurende het onderzoek ook de volgende vragen naar voren gekomen. Geadviseerd wordt om deze mee te nemen in de plenaire bijeenkomst.

- In hoeverre heeft het meerwaarde om de doelgroepen nog beter cijfermatig in beeld te krijgen? Welke meerwaarde levert dit op in de aanpak van verwarde personen?
- Zijn de juiste partners betrokken, of is dit te smal? Te denken valt aan wijkverpleging, de meldkamer, huisartsen, de Regionale Ambulance Voorziening, vrijwilligerswerk, cliëntenorganisaties?
- In hoeverre is de grondhouding in de samenwerking in Zwolle goed? In de interviews kwam herhaaldelijk de onderwerpen afschuiven van verantwoordelijkheden en te enge taakopvattingen naar voren. Ook bleek bij een aantal vragen dat alle organisaties wel vertrouwen hadden in de eigen organisatie, maar niet in andere organisaties (bv kennis sociale kaart, op- en afschaling). In hoeverre staat dit een sluitende aanpak in de weg? En wat is er voor nodig om hier verbetering in te krijgen?

Bijlage 1 Onderzoeksopzet

In juli zijn door de GGD gesprekken gepland met de ketenpartners. In deze gesprekken zijn de volgende vragen rondom de aanpak voor verwarde personen besproken:

1. Wat is uw beeld van de aard en de omvang van de problematiek? Ziet u trends (wijzigingen ten opzichte van eerdere jaren)?
2. Hoe zijn de bouwstenen zoals deze door het aanjaagteam zijn onderscheiden, volgens u in Zwolle geregeld? Wat gaat hierin goed en wat behoeft meer aandacht?
3. Welke betrokkenheid hebben u en uw organisatie per bouwsteen?
4. Wilt u aanbevelingen geven om de keten rondom verwarde personen beter te organiseren?

Om de gesprekken te structureren, zijn voorafgaand aan de interviews de gehanteerde definitie van verwarde personen en de minimale vereisten voor de invulling van de bouwstenen verstuurd. Deze minimale vereisen zijn in de interviews doorlopen om te zien hoe de aanpak nu is vormgegeven en welke hiaten worden ervaren. Daarnaast is steeds gevraagd genoemde knelpunten te illustreren aan de hand van casuïstiek.

In augustus is op basis van deze gesprekken en andere achtergrondinformatie, een eerste analyse gemaakt in de vorm van deze rapportage. Deze is, met een ruwe uitwerking van de interviews, voorgelegd aan de opdrachtgever en vormt de input voor de eerste oplevering in september. Deze terugkoppeling is zowel schriftelijk als in een plenaire bijeenkomst met de betrokken partijen. In deze plenaire bijeenkomst is het mogelijk nog feedback te geven op de rapportage, maar is het voornaamste doel om commitment te verkrijgen voor de genoemde prioriteiten.

Voor dit onderzoek zijn de volgende organisaties en personen betrokken:

Bijlage 2 Uitwerking interviews op hoofdlijnen

Bouwsteen	Minimale vereisten voor een goede aanpak	Hoe is dit in Zwolle geregeld?
Bouwsteen 1. Inbreng mensen met verward gedrag en hun directe omgeving	A) Bij de persoonsgerichte aanpak is er directe betrokkenheid en zo mogelijk eigen regie van personen met verward gedrag en hun directe omgeving. Zij staan centraal. De professional staat naast de personen met verward gedrag en de directe omgeving. Er wordt geluisterd naar signalen van de mensen en ook de familie. Deze laatste zijn van belang voor zowel de vroegsignalering als de weg naar herstel, daar waar mensen dat zelf lastig kunnen. Er is aandacht voor verschillende belevingen en bejegeningen, mede op grond van verschillen in etnische achtergronden.	Alle betrokkenen geven aan signalen altijd op te pakken, ook als deze vanuit het netwerk van een persoon komen. Hier worden concrete voorbeelden van genoemd. Verwarde personen zelf nemen weinig contact op. Belangrijke uitdaging die wordt genoemd is; hoe kun je burgers versterken in vroegsignaleren van problematiek? En hoe zorg je dat de plekken waar mensen kunnen melden, voldoende vindbaar zijn voor de nuldelijn en het (sociaal netwerk)? Dit geldt met name voor het Sociaal Wijkteam, en wordt in de interviews in mindere mate genoemd voor de huisarts en voor team VIA. Daarnaast wordt het signaal gegeven dat de houding van mensen naar afwijkend gedrag en verwarde personen verandert en dat er meer angst is voor incidenten. Dit maakt het lastiger om van bewoners te verwachten dat zij een oogje in het zeil houden bij iemand die misschien verward gedrag gaat vertonen. De politie, Dimence en het SWT trekken samen al op om dit thema op te pakken. Aanbevelingen: - Vindbaarheid SWT vergroten - Vindbaarheid team VIA vergroten. - Voorlichting vroegsignalering nuldelijn en bewoners agenderen. - Aandacht voor signaleerders als slachtoffer bij overlast. - Tegengaan stigmatisering verward gedrag bij bewoners.
	B) Bij het maken van beleid en de uitvoering ervan in gemeenten, wijkteams en zorginstellingen is er sprake van gestructureerde inbreng van cliënt- en familieorganisaties.	Ook in dit onderzoek is te zien dat het een valkuil is om te spreken over, in plaats van te spreken met. Verwarde personen zelf zijn niet meegenomen in interviews, ook noemt geen van de partijen dat er bij de cliëntorganisaties input is opgevraagd voor de aanpak voor verwarde personen. Wel laten partijen weten vanuit de verwarde personen zelf te denken. Aanbeveling: cliënt- en familieorganisaties mee laten denken in de verdere aanpak van verwarde personen in Zwolle. Bijvoorbeeld door het meedenken bij een thema of het doorlopen van casuïstiek.
	C) Terugkoppeling aan de directe omgeving vindt plaats, mits de persoon met verward gedrag daar toestemming voor geeft.	Bij de meeste partijen vindt altijd terugkoppeling plaats als dit van toepassing is. Er worden geen knelpunten ervaren bij dit punt.
Bouwsteen 2. Preventie en levensstijl	A) De gemeente voert de regie op het terrein van de preventie en benut daarvoor ook haar kennis van de openbare geestelijke gezondheidszorg.	De meningen over dit onderwerp zijn verdeeld. Ongeveer de helft van de geïnterviewden geeft aan tevreden te zijn met de rol die de gemeente pakt, de andere helft geeft aan dat de gemeente een sterkere regierol zou moeten innemen. Het SWT krijgt als onderdeel van de gemeente een regierol in preventie, maar er is daarbij wel weinig duidelijkheid over de taakafbakening (alles is SWT, maar tegelijkertijd worden de oude structuren nog in stand gehouden en gebruikt). Ook wordt aangegeven dat Zwolle als centrumgemeente een sterkere positie mag innemen in de regionale aanpak. Aanbevelingen: - Gemeente een aanpak laten bekrachtigen waarin een heldere taakverdeling wordt genoemd en eigenaarschap is aangewezen. - Gemeente in communicatie het voortouw laten nemen, zodat

		mensen beter weten waar zij kunnen melden.
	B) Gemeenten en ketenpartners hebben zicht op de personen met verward gedrag (op basis van informatie uit de hele keten).	Alle partners geven aan de eigen doelgroep goed in beeld te hebben, maar het overzicht bij andere doelgroepen te missen. Geen van de organisaties heeft de hele keten in de aanpak van verwarde personen goed in beeld. De knelpunten die hierin genoemd zijn, zijn verschillende financieringsstromen (zorgverzekering / WMO), verschillende registratiesystemen (GGZ, CT, SWT, Politie, huisarts) en privacy. Daarnaast heeft geen enkele professionele partij zicht op categorie 1, waarbij er nog geen sprake is van overlast. Dit onderstreept het belang om het sociaal netwerk en welzijn te betrekken. Hoe meer problematiek er is, hoe beter iemand in beeld is. De vraag is welke meerwaarde het heeft om alle categorieën in beeld te krijgen, of dat het voldoende is welke partijen bij elke categorie betrokken zijn zodat duidelijk is wie een rol heeft.
	C) De gemeente heeft regie en brengt relevante partners bijeen om samen te zorgen voor en te investeren in een integrale, persoonsgerichte aanpak gebaseerd op een zo stabiel mogelijke levensstructuur.	Het nemen van regie op alle niveaus wordt als een knelpunt gezien. Een aantal instrumenten, zoals de regiegroepen en de overleggen in de Centrale Toegang, werken goed. Van ketenpartners wordt verwacht dat zij meer verantwoordelijkheid nemen, van de gemeente dat zij in haar regierol duidelijker verantwoordelijkheden aanwijst. De inhoudelijke visie hierachter (een persoonsgerichte aanpak) wordt door alle partners onderschreven, maar de weg hiernaar toe is lastig.
	D) De leefwereld van de persoon met verward gedrag en zijn directe omgeving staan centraal: - Aansluiten bij de eigen kracht en specifieke achtergronden van de mensen. - (H)erkenning van het feit dat de directe omgeving een belangrijke factor is. Zij zien vaak als eerste dat het niet goed gaat of vangen hen op. Aan hun hulp zitten ook grenzen, soms financieel, soms mentaal of fysiek. - In de aanpak is ook aandacht voor de directe omgeving, de andere gezinsleden.	Alle betrokkenen geven aan dat dit geen knelpunt is en dat de verwarde persoon centraal staat. Ook geven zij aan dat het netwerk zo mogelijk betrokken wordt.
	E) Continuïteit in de aanpak. Als een zorg- of straftraject van een persoon is afgesloten is het van belang te zorgen voor een 'warme overdracht', bijvoorbeeld naar de wijk of naar passende ondersteuning of naar participatie. Zodat er iemand is die de persoon niet uit het oog verliest, de benodigde	Warme overdracht wordt door alle partners belangrijk gevonden en uitgevoerd. Als iemand vanuit opvang extramuraal gaat wonen, vindt hiervan overdracht plaats. Dit verloopt goed. Vanuit de GGZ wordt aangegeven dat het mogelijk is om zonder verwijzing hulp opnieuw te starten, als de hulp minder dan een jaar geleden is beëindigd. Toch worden er een aantal knelpunten genoemd: - Bij justitiële plaatsingen worden er vanuit het hele land mensen geplaatst en vindt er wel vaak lokaal uitstroom plaats. Dan vindt van te voren te weinig afstemming plaats over de benodigde nazorg. - Voor de zorg waar Zwolle als centrumgemeente verantwoordelijkheid heeft, is overdracht naar de lokale gemeente niet altijd goed geregeld. Mensen blijven vaak

	vervolg ondersteuning geboden wordt en de financieringsstructuur geen belemmering vormt door goed overleg tussen de verschillende financiers.	'hangen' in de centrumgemeente. - Niet bij alle partijen een vast evaluatiemoment en nazorg. - Kortere indicaties door het SWT dan past bij de hulpvraag van de cliënt. - Samenwerking met de PGB-aanbieders, die minder aangesloten zijn dan ZIN-aanbieders. - Veiligheidshuis mist langdurige zorg op afstand en regievoering na een traject.
	F) Sommige mensen hebben hun leven lang zorg en ondersteuning nodig.	Volgens de partners die zorg toewijzen, is het als het nodig is, altijd mogelijk een leven lang zorg en ondersteuning te bieden. Wel is het meer dan eerst nodig om een verlenging aan te vragen of een evaluatie in te plannen, maar dit zorgt er ook voor dat zorg zorgvuldig wordt toegewezen. Bij de zorgaanbieders zijn er zorgen of dit mogelijk blijft en geeft het moeten aanvragen van verlengingen onrust bij de cliënten. De vraag wordt gesteld of langdurige laag-intensieve zorg goed is belegd.
Bouwsteen 3. Vroegtijdige signalering	A) Een fijnmazig netwerk in de wijk. Adequaat toegerust met de benodigde expertise op het gebied van (herkennen signalen van toenemende) verwardheid. Elke wijk kan snel beschikken over een professional met expertise op het terrein van verwardheid, bijvoorbeeld in het wijkteam of in nauwe samenwerking met de Praktijkondersteuner Huisartsen of een Sociaal Psychiatische Verpleegkundige.	Als netwerk in de wijk worden in Zwolle de huisarts en POH, nuldelijnsvoorzieningen zoals welzijn, de wijkagent en het SWT genoemd. Over alle partijen wordt gezegd dat de intentie en opdracht hiertoe duidelijk, maar dat in de praktijk de ervaringen wisselend zijn. Het SWT lijkt nog onvoldoende te fungeren als ogen en oren in de wijk. Als een casus bij het meldpunt van de Centrale Toegang of de politie terecht, had het vaak in een eerder stadium al bij het SWT opgemerkt moeten zijn. Daarnaast zijn er vragen over de expertise van het SWT op het gebied van GGZ-problematiek en risico-alertheid. De ervaring met de expertise van de huisarts en POH is goed. Knelpunt is hier het eerder betrekken van andere partijen, vooral met het oog op geheimhoudingsplicht. Ook de wooncorporaties hebben veel zicht op verwarde problemen wanneer er sprake is van overlast in de woonsituatie. Omwonenden weten de wooncorporatie dan goed te vinden. Welzijnswerk geeft aan actief outreachend te werken wanneer iemand onverwacht niet meer komt naar activiteiten. Het SWT geeft aan dat voor signaleren bij scholen en bij de thuiszorg (ook huishoudelijke hulp) nog veel te winnen valt. Ten slotte wordt door team VIA en FACT genoemd dat zij te laat betrokken zijn bij uithuiszettingen.
	B) 24/7 bereikbaar voor het ontvangen van en acteren op signalen. Beschikbaar voor mensen met verward gedrag, hun directe omgeving en anderen uit de wijk of bijvoorbeeld de woningbouwcorporaties of de maatschappelijke opvangorganisaties	Er zijn verschillende partijen 24 uur bereikbaar die met de doelgroep verwarde personen te maken hebben: RIBW, Leger des Heils, Limor en Tactus voor hun cliënten, Creating Balance heeft daarnaast een samenwerkingsafpraak met de politie. Wel is de beschikbaarheid van Creating Balance niet bij alle partijen bekend. Daarnaast zijn de crisisdienst van Dimence, de huisartsenpost, de forensisch arts van de GGD en de meldkamer bereikbaar. De meerwaarde van de beschikbaarheid van de zorgaanbieder zit hem vooral in het kennen van de cliënt en het mogelijk betrekken van het netwerk van de cliënt. De volgende knelpunten worden genoemd: - Wanneer er sprake is van een psychiatrisch beeld of als er veiligheidsrisico's spelen, dan zijn de routes goed geregeld. Daarbuiten is het lastig goede hulp te organiseren, bijvoorbeeld als iemand in de winter verward naar buiten gaat zonder jas. - De politie geeft zelf aan dat de beschikbaarheid van wijkagenten beter kan. - De beschikbaarheid van de zorgaanbieders is niet bekend genoeg bij burgers. Daarnaast weten buurtbewoners meestal niet of iemand in zorg is en kunnen daarom 's nachts alleen de huisartsenpost of meldkamer bellen. - De Centrale Toegang en team VIA beschikken over veel informatie, maar deze zijn niet bereikbaar buiten

		kantoortijden. -
	C) Signaleert, ontvangt en brengt signalen bij elkaar, voert risicoanalyses uit, handelt, schaalt – wanneer nodig – op om de benodigde ondersteuning of zorg te regelen. Daarbij is helder wie eigenaar is.	De beoordeling en het doen van de risico-analyse vindt plaats door verschillende partijen. De zorgaanbieders doen dit voor een deel zelf en schalen op waar nodig. Op alle gebieden komt het onderwerp eigenaarschap naar voren: waarbij van andere partijen wordt ervaren dat zij zich soms te veel, en soms te weinig eigenaar voelen. In de nuldelijn komen de volgende punten naar voren: - Niet iedereen is beeld, dus signalen worden niet altijd opgepakt. Een voorbeeld is de LVB-doelgroep en mensen die niet voor overlast zorgen, zoals ouderen die verslaafd zijn aan slaapmedicatie. - De wooncorporatie geeft aan goede contacten te hebben met de partners in de wijk. - De huisarts schaalt niet snel genoeg op. - Alle signalen die binnen komen worden onderzocht. Eerstelijijn: - Als het SWT de regie heeft, zijn er nog verbeteringen in het proces mogelijk, vooral duidelijkere afspraken over op- en afschalen. - In team VIA zitten medewerkers van De kern, maatschappelijk werk, verslavingszorg, de GGD, het oude BJZ, MEE en Dimence. Deze brede groep is de belangrijkste succesfactor van VIA; door de expertise maar ook doordat mensen informatie op kunnen halen binnen de eigen organisatie. De psychiater beoordeelt als er sprake is van veiligheid voor de cliënt, en kan hierop zelf de crisisdienst inschakelen. Psychiater ondersteunt ook medewerkers en is bij veel besprekingen aanwezig. Tweedelijijn: - Proces is helder, partijen hebben een goed intern protocol en weten wanneer zij op moeten schalen. - Bij verslavingszorg en Creating Balance wordt het in sommige gevallen als beperking ervaren dat iemand onder invloed niet beoordeeld kan worden. Dan is verslaving voorliggend, maar dan is er geen mogelijkheid om vanuit gedwongen kader hulp in te zetten. - Als de CT de regie heeft, verlopen de lijnen goed. GGZ: voor inzet van FACT moeten patiënten een zorgverzekering hebben en ingeschreven zijn. De route is als volgt: na een verwijzing (door de huisarts in de meeste gevallen) volgt er een aanmeldoverleg, waarin de keuze wordt gemaakt voor wel of niet een traject. Als er een traject komt, dan wordt er een intake gepland. Als iemand in zorg komt, dan is Dimence altijd regisseur en neemt verantwoordelijkheid, ook als moet worden overgedragen. Als er een negatief advies volgt, dan wordt bij de verwijzer een advies gegeven over het vervolg: een casus is bijvoorbeeld te licht, alleen medicatie is afdoende, team via moet worden ingeschakeld of specialistische behandeling is nodig. Dit kan bv verslavingsbehandeling zijn, maar ook Dimence. Dit is een knelpunt voor verwijzers, omdat dan weer een aanmelding bij Dimence wordt gedaan. Voor Dimence is dit echter de enige werkbare route, omdat Dimence uitgaat van waar in inzet werkt en dat doet het alleen als mensen mee willen werken.. Meldkamer: De politie heeft een dynamische lijst van Dimence, en de lijst van 25 van Creating Balance. Wanneer hier een melding over binnenkomt, dan wordt iemand niet zomaar naar het bureau gebracht, maar wordt contact opgenomen met de instelling. Dit werkt goed.

		Forensisch arts: ervaart dit als een knelpunt. Forensisch arts kan alleen worden ingezet op aanvraag van de politie, gebeurt wel eens deze betrokken wordt omdat de crisisdienst niet komt. Dit zou niet moeten kunnen, omdat er een convenant is tussen de politie en de GGZ (landelijk), maar dit wordt dus niet nageleefd. Als de forensisch arts betrokken is, doet deze een triage op invloed van middelen (dan vaak advies om eerst te ontnuchteren), somatiek en informatie verzamelen derden. Dat informatie verzamelen is erg lastig, vaak is niet duidelijk welke huisarts of behandelaar betrokken is. Dimence deelt wel informatie (in ieder geval of er een dossier is), maar vaak niet wat er in staat. Ook geen informatiedeling vanuit SWT, BW/MO/VIA. Er is ook geen casusoverleg. Dit maakt de beoordeling gebaseerd op onvolledige informatie.
	D) Terugkoppeling naar de melder <i>dat</i> het signaal serieus genomen is, zonder dat het nodig is dat precies ingegaan wordt op <i>wat</i> er precies is gedaan.	Alle gesprekspartners geven aan de organisatie zelf terugkoppelt aan de melder. Organisaties ervaren zelf niet altijd dat aan hen wordt teruggekoppeld. De GGZ geeft aan dat er eerder het signaal was dat de crisisdienst geen terugkoppeling gaf. Dit signaal is onderzocht; toen bleek dat er altijd een terugkoppeling werd gegeven maar deze wel alleen aan de melder wordt gegeven (vaak de meldkamer) en niet aan andere signaleerders).
Bouwst een 4. Melding	A) In de meldkamer is personeel aanwezig dat toegerust is met kennis van verwardheid (multidisciplinair).	Veel van de betrokken partijen hebben geen contact met de meldkamer. De partijen die dit wel hebben, zijn positief over de expertise en de acties van de meldkamer. De politie geeft wel een kritische opmerking: veel signalen over verwarde personen komen bij de meldkamer terecht. De politie vindt het echter discutabel dat de politie ook op alle meldingen van verward gedrag afgaat. Het zou volgens de politie goed zijn om een zorgpartner in te kunnen schakelen om een beoordeling ter plaatse te kunnen doen, als er geen risico's op het gebied van veiligheid zijn. Dit houdt wel in dat er bij de melding ook voldoende informatie is om een inschatting te kunnen maken en om te weten wie er al betrokken is.
	B) In de meldkamer is er een screeningshulpmiddel beschikbaar voor de centralisten, waarmee risico's voor de persoon en de omgeving goed ingeschat kunnen worden en bepaald kan worden welke actoren (zorgprofessional en/of politie) aan zet zijn voor de beoordeling van het vervolgtraject.	Er zijn geen vragen over de deskundigheid van de meldkamer en de screeningsinstrumenten die de meldkamer gebruikt. Wel geeft het Veiligheidshuis aan dat het lastig is om van afstand uit te sluiten of er sprake is van veiligheidsrisico's, dus daarom is de politie toch vaak betrokken. Maar in enkele gevallen is een zorgaanbieder vanaf het begin betrokken: als deze vooraf op een lijst bij de politie is doorgegeven. Dit gebeurt zover bekend alleen met cliënten van Creative Balance en bij een klein aantal cliënten van Dimence (flexibele lijst).
	C) Er zijn heldere afspraken met partners over vervoer, opvolging van zorg gerelateerde meldingen, 24/7 (crisis)opvang en 24/7 zorg in de wijk.	Bij deze minimale vereisten komt naar voren dat de politie wel eens mensen naar de Herberg brengt voor een overnachting wanneer er geen andere plek gevonden wordt. Dit gaat in goed overleg. Voor de rest zijn hier geen directe aandachtspunten: de criteria voor inzet en de afspraken zijn helder.
Bouwst	A) Eenduidige	Alle instellingen geven aan dat de beoordeling binnen de eigen

een 5. Beoordeling en risicotaxatie	beoordeling en taxatie van risico's (voor de persoon en de omgeving) en aan de hand daarvan bepalen of een strafrechtelijke aanpak, zorg of een combinatie nodig is	organisatie eenduidig is en goed werkt. Bijna alle instellingen geven aan te werken met een crisiskaart. Deze zijn door de eigen instellingen ontwikkeld. Bij elk traject wordt een crisiskaart gemaakt, als de cliënt rustig is. Hierin staat onder andere: wat zijn signalen waaraan te zien is dat het minder goed gaat, wat dan te doen en wie betrekken? Heeft ook als gevolg dat de crisisdienst de situatie beter kan beoordelen. De volgende knelpunten worden genoemd: - Een aantal punten vraagt zich af of deskundigheid op het gebied van psychiatrie voldoende geborgd is in het SWT. - De beoordeling is teveel gebaseerd op hoe de toestand van een persoon op dat moment is, en te weinig op visie van de professional. - De beoordeling is soms gebaseerd op de mogelijke handelopties na beoordeling. Als er geen plek is om iemand onder te brengen, dan wordt bij een beoordeling minder snel opname geadviseerd. Het Veiligheidshuis geeft aan dat de beoordeling van de crisisdienst is gericht op een momentopname. Maar naast de beoordeling van de ernst van de problematiek, is het ook gericht op de behandel mogelijkheden. Hier stranden veel casussen op, want als iemand niet wil, dan moet er veel aan hand zijn voordat op het moment van de beoordeling sprake is van veiligheidsrisico voor zichzelf of voor anderen. Dit is een landelijk probleem waar we volgens het Veiligheidshuis in Zwolle ook geen directe oplossing voor hebben. Dimence geeft aan dat de beoordeling plaatsvindt door een voorwacht (SPV) en ter bespreking met een achterwacht (psychiater). De beoordeling gaat met een standaardvragenlijst. De uitkomsten van de beoordeling zijn divers: geen inzet, medicatie, een opname om somatische redenen of het advies tot IBS. Knelpunten in de beoordeling zijn middelengebruik (dan kan er geen beoordeling plaatsvinden) en dat partners het lastig vinden als er geen oplossing is. Deze machteloosheid wordt vaak geuit in frustratie op de crisisdienst, terwijl opname ook vaak geen oplossing biedt en ook traumatiserend kan zijn. Oplossing zit in elk geval in goede uitleg en beeldvorming wat er van elkaar verwacht kan worden.
	B) Een 24/7 beschikbaarheidsvoorziening voor beoordeling en eerste interventie. Een verzoek om beoordeling kan op één centrale plaats in de regio aangevraagd worden.	De beoordeling bij de crisisdienst kan door de huisarts en een select aantal partijen (forensisch arts, politie) worden aangevraagd. Deze beoordeling is 24/7 bereikbaar en de routes hiertoe zijn helder. Aandachtspunten hierbij zijn: - De verwijzing door de huisarts wordt soms als een extra schakel ervaren. - Zorgaanbieders schatten iets eerder in als een crisis dan de crisisdienst, waardoor de crisisdienst niet altijd op een melding afkomt. Dit zorgt voor frustratie bij de aanmelder. - Als er sprake is van een crisis (aanvraag IBS) dan zijn de lijnen redelijk eenduidig. Bij de aanvraag van een RM is dit lastiger en bureaucratischer. -
	C) In het proces van beoordeling, risicotaxatie en indicatiestelling zitten zo min mogelijk schakels en overdrachtsmomenten.	De geïnterviewden zijn wisselend over hun ervaringen. Veel van de organisaties geven aan dat het proces helder is, maar dat er wel knelpunten zijn. Deze zijn hoofdzakelijk: - Dat een beoordeling niet gedaan kan worden als iemand onder invloed van middelen is. - Dat een terugkoppeling van de crisisdienst niet wordt gegeven of niet bij de zorgaanbieder terechtkomt. - Dat het aanvragen van een RM vaak geen effect heeft omdat er daarna geen passend zorgaanbod is. -
	D) De beoordeling vindt	Algemene tendens is dat de beoordeling wordt gedaan door

	plaats met een multidisciplinaire blik, dus aandacht voor verwardheid in brede zin, en ook voor somatiek.	psychiaters en dat deze ook oog hebben voor somatiek. Belangrijkste aandachtspunt is hoe om te gaan met de eigen specifieke deskundigheid en hoe om te gaan met algemene kennis van algemene domeinen. De signalen hierover zijn heel verschillend: - De Herberg geeft aan dat mensen die erg vervuild zijn soms pas beoordeeld kunnen worden als zij schoongemaakt zijn, terwijl de vraag is of dit schoonmaken gezien de problematiek dan wel mogelijk is. - Voor specifieke doelgroepen vinden sommige partijen dat er te weinig aandacht is (LVB, NAH en ASS). - Specifieke expertise wordt soms ook gezien als een manier om eigen verantwoordelijkheid af te bakenen, bijvoorbeeld door aan te geven dat een ander domein voorliggend is.
	E) De beoordeling in een acute situatie gebeurt snel, binnen gezamenlijk afgesproken normen hiervoor in de regio, met heldere afspraken over wat acuut is.	De partijen zijn in grote lijn positief over de beoordeling en de normen waarbinnen deze worden uitgevoerd. Wel zijn er grote verschillen van mening over wanneer een casus acuut is. Dat is vooral te zien bij schrijnende casussen: het sociaal wijkteam vinden casussen als deze onhumaan en daarbij acuut, maar dit is voor de crisisdienst geen reden voor een beoordeling. Andere zorgpartijen geven aan dat signalen die worden doorgegeven, vaak niet als acuut worden bestempeld. Er lijkt over dit punt ook frustratie te zijn: zo geeft een partner aan dat het ook geen zin heeft om evaluatief terug te kijken, omdat de ervaring met eerdere evaluaties is dat dit voor volgende casussen geen verschil maakt. Deze partij geeft ook aan dat het noodzakelijk is dat één partij in zo'n verschil van visie doorzettingsmacht moet krijgen.
	F) De beoordeling gebeurt in een passende omgeving: een speciale opvangvoorziening of thuis bij de persoon. Als er geen sprake is van een strafbaar feit, gebeurt dit niet in een politiecel.	De beoordeling vindt meestal thuis bij de persoon zelf, in de zorginstelling of bij de politie. Over de beoordeling bij de persoon zelf of in de zorginstelling zijn geen opmerkingen. Over de beoordeling bij de politie heeft de landelijke politie aangegeven dat het streven is dit na 1 januari 2016 alleen nog te doen bij strafbare feiten en niet als zorg op de voorgrond treedt. Dimence heeft vanaf het najaar een beoordelingsruimte waar cliënten kunnen worden beoordeeld. Dit lijkt een goede oplossing. Als er sprake is van agressie, invloed door middelen of een strafbaar feit dan gaat iemand nog steeds naar de politie. En als er risico's zijn voor de veiligheid dan blijft de politie aanwezig tot deze er niet meer zijn.
	G) Verbinding in de Veiligheidshuizen met zorgprofessionals.	Een aantal partijen heeft geen directe lijnen met het Veiligheidshuis. Het Veiligheidshuis zelf geeft hierover aan dat dit ook in lijn ligt met de opdracht van het Veiligheidshuis: namelijk voor casuïstiek waarbij veiligheid / een justitieel kader van toepassing is. Eerstelijnsvoorzieningen zoals het SWT kunnen een casus via een regiegroep inbrengen en de regiegroep kan de casus zo nodig opschalen naar het Veiligheidshuis. Het Veiligheidshuis is dus in de categorieën van het aanjaagteam vooral betrokken bij de groepen 3 en 4; de categorieën waar dit onderzoek zich niet op richt. Wat enkele zorgpartners wel aangeven, is dat zorg te weinig gekoppeld is met het Veiligheidshuis. Zo noemt de wooncorporatie een casus waarbij bij een huisuitzetting veel mensen vanuit veiligheid aanwezig waren, maar niemand vanuit zorg. Vanuit de partners van de Centrale Toegang wordt aangegeven dat de lijnen kort zijn en dat casuïstiek op een goede manier wordt besproken.
Bouwst een 6. Toeleiding	A) Structurele betrokkenheid van zorgprofessionals bij Veiligheidshuizen en ZSM-tafels (Zorgvuldig, Snel en op Maat).	ZSM-tafels zijn bij de aanbieders in Zwolle onbekend. Een aantal zorgpartijen zijn betrokken bij de veiligheidshuizen, onder andere de Centrale Toegang (wekelijks overleg). Daarnaast zijn er de regiegroepen, welke oorspronkelijk voornamelijk gericht waren op zorg. Het SWT moet deze rol meer over gaan nemen, maar veel van de casussen komt toch nog terecht bij de regiegroepen. Dit heeft wellicht te maken met de huidige positie van het SWT. De problematiek in de

		regiegroepen wordt wel steeds complexer en ligt steeds dichterbij veiligheid in minder bij zorg. Belangrijk om te behouden is een overleg voor wijkoverstijgende casuïstiek. Ook is de vraag gesteld of de bestaande overleggen niet te versnipperd zijn en er niet meer behoefte is aan een overkoepelend overleg.
	B) Inzicht in zorg- en ondersteuningsvoorzieningen (sociale kaart) en de actuele beschikbaarheid op lokaal en regionaal niveau.	Praktisch alle aanbieders geven aan dat de organisatie zelf goed inzicht heeft in de sociale kaart, maar dat dit bij andere partijen wordt gemist. Het SWT geeft hierbij nog aan dat zij merken dat hun relatiernetwerk ook steeds verder verbetert. De Herberg noemt in dit kader nog 'de bankhoppersbrigade', die bezig is om een digitale sociale kaart te maken voor professionals en burgers die te maken hebben met (dreigend) daklozen.
	C) Bureaucratische barrières om voor hulp in aanmerking te komen wegnemen, bijvoorbeeld door support van wijkteams bij het invullen van formulieren en doorlopen van procedures. Wanneer iemand met verward gedrag hiertoe zelf niet in staat is, benoemen van bewindvoerders en gemachtigden met hen.	Vanuit een aantal betrokkenen wordt genoemd dat de gemeente Zwolle actief meedenkt en flexibel is in knelpunten op casusniveau. Er worden knelpunten ervaren in de volgende punten: - Overgang 18- naar 18+ - Overgang van zorg tussen verschillende financieringsvormen. - Overgang tussen verschillende indicaties. - Regiobinding. - Het onderscheid tussen lokale inzet en regionale inzet (doelgroep MO). - De verwijzing die er van de huisarts nodig is voor de inzet van het FACT. - Het inzetten van geïndiceerde zorg als iemand nergens voor wil tekenen. Daarom is met name voor mensen met verward gedrag vaak een lange adem nodig om zorg georganiseerd te krijgen. - De opzet van een keukentafelgesprek gaat uit van het kunnen maken van eigen keuzes en het nemen van eigen verantwoordelijkheid, maar een verwarde persoon past vaak niet in dit plaatje. De wooncorporatie geeft als positief punt dat het ruimte van de eigen organisatie ervaart om maatwerk te leveren. Dat geldt bijvoorbeeld wanneer iemand die overlast geeft, toch het perspectief geboden kan worden om weer een woning te krijgen.
	D) Zoveel mogelijk verlagen van (financiële) drempels voor het accepteren van zorg en ondersteuning door het creëren van handelingsruimte voor professionals in de gemeenten en in de toegang tot de zorgverzekeringswet.	De volgende knelpunten worden genoemd: - Eigen bijdrage. Dit geldt overigens niet voor bemoeizorg / Creating Balance, want hiervoor geldt geen eigen bijdrage of is deze heel laag. Bij verslavingszorg en de RIBW is dit vaak een reden dat mensen geen zorg ontvangen. - De scheiding in financieringsstromen, met name bij het wegvallen van een forensisch kader. - Structuur is vaak leidend en dan wordt er te weinig uit de inhoud gedacht. - Druk om een casus snel in traject te zetten en resultaatgericht te werken. Dit wordt genoemd als mogelijke oorzaak voor zorgmijding, omdat mensen afhaken op deze systemen. - Behandelingen zijn soms te kort voor het gewenste resultaat. - Het SWT geeft aan dat er onvoldoende inzet en financiering is voor preventie, terwijl de verwachtingen over de inzet van het SWT heel hoog zijn. In verhouding gaat volgens het SWT te veel geld naar de zwaardere hulp terwijl iedereen onderkent dat preventie zeer belangrijk is. -
Bouwst	A) Zo min mogelijk	Over dit punt zijn geen aandachtspunten naar voren gekomen. In geval

een 7. Passen d vervoer	vervoersmomenten	van IBS en RM is het vervoer volgens de aanbieders goed geregeld.
	B) Voor mensen met verward gedrag, die geen strafbare feiten hebben gepleegd, vindt geen vervoer door de politie plaats. Er is alternatief vervoer beschikbaar, zo prikkelarm en niet-stigmatiserend mogelijk.	Er zijn verschillende opties voor vervoer: de ambulance als iemand vervoert wordt naar een gesloten afdeling, de politie als iemand naar de politiecel wordt gebracht / er sprake is van veiligheidsrisico's of er een justitieel kader is. Daarnaast geven alle aanbieders aan dat er ook wel eens gebruik wordt gemaakt van eigen vervoer van de medewerker, terwijl dit eigenlijk niet de bedoeling is. De reden hiervoor is pragmatisch, omdat dit zelf te regelen is. Naast dit punt komen er twee knelpunten naar voren: - De politie geeft aan dat vervoer problematisch wordt als het de gebiedsgrenzen overschrijft, dan is het soms de enige optie om iemand op de trein te zetten. Er zijn wel landelijke afspraken over (de verantwoordelijkheid ligt daar waar het vervoer naar toe gaat), maar dit werkt in praktijk niet voldoende. - De landelijke politie heeft 1 januari 2017 als streefdatum om mensen waarbij er geen sprake is van een strafbaar feit, niet meer met de politieauto te vervoeren. Aangezien de politie hier op regionale schaal (Oost-Nederland) een sluitende aanpak voor zoekt, is dit onderzoek hier verder niet op ingegaan.
Bouwst een 8. Passen de ondersteuning, zorg en straf	A) Er is een gezamenlijk beeld van de benodigde passende zorg- en ondersteuningsinfrastructuur binnen de regio (op basis van informatie gemeenten, cliënt- en familieorganisaties, zorgverzekeraars, zorginstellingen, politie, etc.) en zorg en ondersteuning wordt geregeld/ingekocht zoveel mogelijk op basis van het regionale niveau.	Organisaties geven aan een goed beeld te hebben van wat nodig is. Veel benodigde zorg is binnen de regio te vinden. Buiten de regio is de Time out regeling met de opvang in Leeuwarden en zwaar beveiligde zorg. Bij een IBS wordt landelijk gekeken naar opvangmogelijkheden. Het volgende wordt gemist in het zorgaanbod: - Dat instellingen teveel hun verantwoordelijkheden afschermen, waardoor er hiaten zijn. Dit is een terugkerend signaal: als er beter samengewerkt zou worden, dan zou het aanbod sluitend kunnen zijn. - Soms wordt voor ondersteuning nog te veel alleen naar professionele organisatie gekeken en te weinig naar (sociaal/familie)-netwerk. - In het team FACT verslavingszorg ontbreekt een ervaringsdeskundige en een woonondersteuner. - Door de wachtlijsten kan een persoon vaak niet direct de zorg krijgen die hij nodig heeft. De tendens is om bij deze problematiek dan verder buiten de regio te kijken voor goed aanbod, maar ook daar zijn vaak wachtlijsten. - De Herberg ervaart een hiaat tussen Beschermd Wonen en ambulante zorg, namelijk intensieve ambulante begeleiding. Er is een lange wachtlijst voor BW, en de PGB-voorzieningen springen in dit gat maar kunnen niet inhoudelijk de zorg bieden die voor verwarde personen nodig is. De PGB-instellingen trekken hun handen er van af als het ingewikkeld wordt en zijn weer een probleem op straat. -
	B) In het geval van acute problematiek, is er een gedeelde norm over wat acuut is en is de toegang tot crisisopvang goed geregeld. De crisisopvang heeft voldoende capaciteit om 24/7 beschikbaarheid en behandeling te kunnen garanderen. Daarbij is er	Bij veel zorgaanbieders is dit een knelpunt, namelijk dat zij iets eerder als acuut zien dan de crisisdienst. Redenen wanneer iets volgens de beoordeling niet acuut is (en waar andere partijen anders over denken): - Als verslaving voorliggend is (en iemand onder invloed is). - Als een situatie schrijnend is. - Als het gaat om persoonlijkheids-problematiek (en niet om een toestandsbeeld). - Het gaat puur om het moment dat de beoordeling plaatsvindt (en niet om de inschatting van de melder). Dit is lastig, omdat personen zich gedurende het moment van de beoordeling tijdelijk anders kunnen gedragen.

	verbinding tussen acute zorg en ambulante zorg teams, die de dwingende zorgvragen buiten kantooruren op zich kunnen nemen.	Daarnaast worden als aandachtspunten genoemd: - Dat politiek gevoelige casussen serieuzer worden genomen dan casussen die 'binnen' zijn bij een instelling.
	C) De crisisopvang voor lichamelijke crises (de spoedeisende hulp), geestelijke crises (vaak GGZ), verslavingszorg en Verpleging & Verzorging liggen – waar mogelijk – dicht bij elkaar of zijn anderszins inhoudelijk aan elkaar verbonden.	Dit onderwerp is in de interviews weinig aan bod gekomen. Onderwerp wat wel werd aangetipt, is dat het ook mogelijk is om een fysieke RM aan te vragen (bij somatische problemen), maar dat dit proces nog niet voldoende is ingericht.
	D) Wanneer er sprake is van een strafrechtelijke traject (al dan niet met detentie), wordt ook daar – wanneer nodig – een zorgtraject gestart. Er zijn meerdere soorten woonvormen beschikbaar waar begeleiding aan is gekoppeld. In de directe omgeving zijn voor de 'lichtere categorieën' laagdrempelige voorzieningen aanwezig om er even tijdelijk 'tussenuit' te kunnen en ook voor nachtopvang. Er zijn voldoende voorzieningen voor crisis, zorg in instellingen, vormen van beschermd of begeleid wonen en voldoende passende en betaalbare woningen voor zelfstandig wonen. Er is aandacht voor de in-, door- en uitstroom in deze hele keten. Voor de 'zwaardere categorieën' is er voldoende plek voor langdurige of levenslange vormen van begeleid en beschermd wonen ('prikkelarm', met of zonder zorg) en is er aandacht voor het beteugelen van gewelddadig gedrag in de reguliere zorg.	Bij crisissen is er het volgende aanbod als er onvoldoende reden is voor een gedwongen opname: - Nacht in de politiecel - Nacht in de MO - Terug naar huis - Terug naar instelling Er is voldoende aanbod voor een Time Out voorziening. Dat geldt ook voor iemand die uit detentie komt / uit zijn woning gezet wordt: er is altijd ruimte voor opvang. Voor de langere termijn worden opvangvoorzieningen gemist (deze zijn genoemd bij het passend zorgaanbod). Hierdoor ontbreekt het uitstroomperspectief, waardoor een RM soms geen zin heeft. SWT geeft een knelpunt aan over wie verantwoordelijk is voor iemand die op een wachtlijst staat. SWT is vaak betrokken tot hulp geregeld is in het kader van overbruggingszorg. Dat geldt ook als een geïndiceerde instelling zijn subsidieplafond bereikt, dan komt een casus weer terug bij het SWT. De inventarisatie ontbrekende zorg voor de moeilijke doelgroepen komt bij een later punt aan de orde.
	E) Er is een op maat gemaakte aanpak voor de 'buitencategorie' van mensen die potentieel	Voor al voor de meest zware categorie wordt een hiaat ervaren: er zijn mensen die tussen wal en schip vallen. Ten eerste wordt Skaeve Huse een aantal keren genoemd, voor mensen waarbij zorg niet helpend is en die het beste meer met rust kunnen worden gelaten Ten tweede

	gevaarlijk zijn, die moeilijk plaatsbaar zijn en blijvende zorg en ondersteuning nodig hebben.	worden kleinschalige woonunits genoemd waar mensen met intensieve begeleiding en beveiliging juist wel behandeling krijgen. Beide voorzieningen zijn niet of te weinig aanwezig. Daardoor belanden deze mensen, ook na een (niet voldoende zware) behandeling of RM steeds opnieuw op straat en weer in de maatschappelijke opvang. Positieve punten zijn: - Er is zeer zelden helemaal geen opvangplek, omdat er met afspraken rondom Time Out (dan kan iemand zich wel bij een andere instelling melden, bijvoorbeeld in Leeuwarden) komt niemand echt op straat te staan. - Er wordt in samenwerking met een corporatie en Limor gekeken naar Skaee Bu, een plek voor gedetineerden en studenten. Perspectief is dat hier voor het eind van jaar woonplekken zijn. - De MO partners onderzoeken gezamenlijk de mogelijkheden voor Tiny Houses en Housing First. - Voor de groep mensen die overal buitenvallen, is er het Regionaal Forensisch Psychiatrisch Netwerk (RFPN). Dit geeft een bindend advies en ervaring is dat dit al een aantal keer heeft gewerkt. Maar eigenlijk zou je deze mensen, met name de EPA++, in een reguliere lijn op willen kunnen vangen. -
Bouwsteen 9. Informatievoorziening	A) De gebruikte informatie betreft informatie over de persoon met verward gedrag én informatie van die persoon en de directe omgeving.	Twee geïnterviewden geeft aan dat proportionaliteit een aandachtspunt is: het is belangrijk voor ogen te houden dat alleen noodzakelijke informatie uitgewisseld wordt.
	B) Er is een keten overschrijdend informatieprotocol, dat een handelingskader biedt voor alle betrokken professionals voor het delen van informatie (wat kan, mag, moet, door wie en hoe binnen de kaders van privacyregelingen en medisch beroepsgeheim). Zodat de persoon met verward gedrag de juiste zorg en ondersteuning krijgt. Elementen van een integraal informatieprotocol: - Persoon centraal. Informatievoorziening van én over de persoon met verward gedrag. - Bejegening. Helder uitleggen waarom informatie nodig is en legitimeren dat informatie gedeeld wordt. - Professionaliteit. Professionele houding ten aanzien van het	Uit de interviews komt naar voren op welke manier informatiewisseling goed werkt: - Als toestemming wordt gevraagd op een moment dat de persoon rustig is. - Als de persoon meedenkt in het opstellen van een persoonlijke crisiskaart, waarin aangegeven welke vroege signalen er zijn voor verward gedrag en wat de persoon zelf wil een zo'n situatie. - Als zo min mogelijk informatie wordt uitgewisseld: soms is het voldoende om te weten dat iemand bij een aanbieder in zorg is. - Als de routes en afspraken die er zijn, goed gevolgd worden. En als iedereen op de hoogte is van de routes. - Binnen de Centrale Toegang werkt informatiedelen volgens de betrokkenen goed. - De politie heeft van Dimence en Creating Balance een lijst van cliënten waarvoor zij de instellingen direct mogen benaderen bij een melding. Dit maakt de lijnen korter. Toch wordt informatie-uitwisseling en privacy ervaren als een knelpunt. Dit komt naar voren in de volgende punten: - De geheimhoudingsplicht van de medische partijen (huisarts, GGZ, verslavingszorg). - Het geven van terugkoppelingen wanneer signalen zijn afgegeven. - Het SWT geeft aan dat het noodzakelijk is te weten wie betrokken is, maar dit is vaak niet het geval. Juist bij verwarde personen is dit een knelpunt, omdat zij bijvoorbeeld hun huisarts niet doorgeven. - Met de grotere zorgaanbieders is informatie en overdracht

vragen om en delen van informatie, wederzijds begrip en meewerkende houding. 'Nee is geen antwoord, wat is het alternatief?' De professional heeft oog voor de risico's van het bewaren van informatie in systemen en kent de wettelijke kaders en handelt daarbinnen. - Proportionaliteit. Het gaat om die informatie die nodig is om te kunnen handelen. - Terugkoppeling. Als informatie is gedeeld, volgt ook een terugkoppeling over wat er met de informatie gedaan is. - Continuïteit. Het eigenaarschap is belegd en het is helder wie de regie heeft rondom de persoon met verward gedrag. De eigenaar zorgt voor continuïteit: wie gaat er verder mee? Wie zorgt dat er na een tijdje weer een check plaatsvindt. Wie kan de persoon met verward gedrag zelf benaderen als hij daar behoefte aan heeft?	redelijk geregeld, maar dit is problematisch met PGB-aanbieders. - De huisarts is voor de GGZ de linking pin om gegevens aan terug te koppelen. Dit betekent in de praktijk dat het SWT vaak niet weet dat het FACT bij een persoon betrokken is en er dus twee trajecten langs elkaar kunnen lopen. - Buiten kantoor tijden lijkt informatie-uitwisseling het grootste knelpunt. Op dat moment is het namelijk niet mogelijk telefonisch informatie uit te vragen. Dit speelt met name voor de meldkamer en de forensisch arts. - De komende tijd gaat Dimence de handhaving van de geheimhoudingsplicht ook verscherpen: zo is het nu zo dat de medewerkers van Dimence die deel uitmaken van team VIA bij een melding een check doen in het systeem om te zien of en hoe iemand betrokken is, maar is dit in de toekomst niet meer mogelijk (omdat deze medewerkers dit doen zonder toestemming te hebben van de behandelverantwoordelijk). Dimence denkt nu over een oplossing hiervoor.
--	---

Bijlage 3 Opzet plenaire bijeenkomst

Voor de plenaire bijeenkomst wordt de volgende agenda voorgesteld:

1. Welkom door de gemeente Zwolle (5 minuten)
2. Presentatie onderzoek door de GGD (15 minuten)
 - Onderzoeksopzet
 - Gesignaleerde knelpunten
 - Voorstel prioriteiten
 - Voorstel vervolg (per mail feedback op details / toelichting / kleine punten, in de bijeenkomst toespitsen op hoofdlijnen en inventariseren discussiepunten voor verdere bespreking)
3. Korte uitwisseling (20 minuten)
 - Worden de uitkomsten herkend?
 - Worden er belangrijke zaken gemist?
 - Inventariseren discussiepunten (voor belegging in de projectgroepen of plenaire bespreking)
4. Vaststellen prioriteiten (kloppen deze?) (20 minuten)
5. Bespreken werkwijze (30 minuten)
 - Welke hebben draagvlak?
 - Welke hebben geen draagvlak?
 - Welke andere oplossingen zijn er?
6. Voor zover mogelijk: eerste aanzet tot samenstellen projectgroepen (15 minuten)
 - Trekkers
 - Deelnemers
 - Doelen
7. Afspraken verder proces (15 minuten)
 - Oplevering advies
 - Vervolgafspraken
 - Terugkoppeling projectgroepen. Voorgestelde werkwijze is één bijeenkomst scherp stellen opdracht, één a twee dagdelen uitwerken project, plenaire terugkoppeling voor de vaststelling van de plannen).

Bijlage 4 Voorbeeldcasussen

In de interviews is veel casuïstiek naar voren gekomen om processen te illustreren en om een beter beeld te krijgen van de doelgroep. De onderstaande twee casussen zijn opgenomen in deze rapportage omdat zij een goed voorbeeld zijn van de diversiteit van de doelgroep en de partners die met verwarde personen te maken hebben. Ook worden een aantal gesignaleerde knelpunten zichtbaar.

Casus 'Geen passende zorg'

Een man is uitgenodigd vluchteling en verblijft al minstens 15 jaar in Nederland. Hij lijkt getraumatiseerd. In tien jaar tijd is hij vijf keer opnieuw gehuisvest. Hij kon steeds maar kort zelfstandig in een woning wonen, en in de tussentijd verdween hij uit beeld, woonde hij in de maatschappelijke opvang of in zorginstellingen. Aan het begin van deze periode gebruikte hij nog medicatie, waardoor zijn gedrag redelijk stabiel was. Toch kwam steeds opnieuw weer problematiek aan de orde, zoals waangedachten, het zien van complotten en stalkend gedrag. Er waren en zijn echter geen bewezen veiligheidsissues te zien, al kan hij wel verbaal agressief worden. Dhr. heeft geen crimineel verleden. Wel is hij een tijdlang veelpleger geweest op basis van overlast, voornamelijk alcoholgebruik. Enkele jaren geleden is getracht hem toe te leiden naar Skaeve Huse op het moment dat hij in de Maatschappelijke Opvang verbleef. Omdat hij dan een stap naar boven op de woonladder moest doen en omdat het project uiteindelijk niet doorging, is dit niet van de grond gekomen.

Na de laatste uithuiszetting verbleef de man weer in de Maatschappelijke Opvang. Hier was de situatie niet langer houdbaar en is hij uiteindelijk op straat gezet. Wel is toen de afspraak gemaakt dat hij in Leeuwarden terecht kan voor opvang, maar hier maakt hij tot op heden geen gebruik van (verblijft waarschijnlijk in zijn netwerk). Uiteindelijk maakte hij alleen nog gebruik van de diensten van de soepbus, maar door dreigend gedrag is de toegang hiertoe ook ontzegd. Nu is hij officieel uit beeld. Hij maakt geen gebruik van voorzieningen, behalve dat hij (via een uitzondering) een bijstandsuitkering ontvangt. Daarnaast is een schorsing niet geldend wanneer de winterregeling van kracht is; op zo'n moment wordt hij wel opgevangen binnen de MO. De situatie zit nu in een impasse; enige perspectief lijkt te zijn om behandeling en medicatie te verzorgen, maar hier werkt dhr. niet vrijwillig aan mee. Er is echter te weinig reden voor een gedwongen traject.

Casus 'Uithuiszetting'

Een vrouw woonde een aantal jaren in een woning van de wooncorporatie. Daarvoor had zij een periode in een beschermde woonvorm gewoond. Dit werd pas bekend bij de uithuiszettingsprocedure. Mevr. woonde op de bovenste verdieping van een flat en maakte 's nachts geluiden. De overlast die de onderburen hierdoor ervoeren, was voor hen onhoudbaar. Na verschillende meldingen zijn er door de wooncorporatie verschillende acties ondernomen, zowel via de huismeester, de sociale wijkbeheerder en de senior woonconsulent. Op geen enkele manier was het echter mogelijk contact met mevr. te maken. Daarna zijn achtereenvolgens het Sociaal Wijkteam, het team VIA en de wijkagent in actie gekomen, ook met geen enkel resultaat. De enige die uiteindelijk contact had met mevr. was de gemeente, via de consulent inkomen over de uitkering. Uiteindelijk hebben de benedenburen met voorrang een andere woning aangeboden gekregen. Daarnaast is een dossier opgebouwd, om de vraag te kunnen beantwoorden: is het nog te verantwoorden voor de omwonenden om de vrouw hier te laten wonen? Na afstemming met de jurist is de casus ter zitting gebracht, waar de uitspraak tot uitzetting is gedaan.

In de tijd tussen de aanzegging en de daadwerkelijke huisuitzetting, is geen actie ondernomen. Er is geen contact met haar gezocht om haar nog op een andere manier op te vangen, omdat eerder in het traject contactpogingen op niks zijn uitgelopen. Op het moment van de uithuiszetting is mevr. naar de Maatschappelijke Opvang (de Herberg) gebracht. Hierbij waren de maatschappelijk werker, de politie en de wooncorporatie bij aanwezig. Mevrouw wist niet dat er tot ontruiming over werd gegaan. De onderburen zijn na het vertrek van mevrouw in hun woning blijven wonen.

Bijlage 5 Duiding bouwstenen

Bouwsteen 1. Inbreng mensen met verward gedrag en omgeving:

Om echt te werken vanuit de leefwereld van mensen met verward gedrag is het belangrijk hun inbreng te borgen. De persoon beslist zelf mee over welke aanpak hij nodig heeft en stemt hiermee in. De inbreng van mensen met ervaring met verwardheid in de uitvoering en het beleid is structureel geborgd.

Bouwsteen 2. Preventie en levensstructuur

Om goed te kunnen herstellen en te voorkomen dat een (psychische) crisis erger wordt, is voldoende aandacht voor het dagelijkse leven en een stabiele levensstructuur nodig.

Bouwsteen 3. Vroegtijdige signalering

Door gezamenlijk, signalen vroegtijdig te herkennen, kan er direct doorgepakt worden. Rekening houdend met de balans tussen het belang van de samenleving en het individuele belang. Belangrijk daarbij is de mogelijkheid om dag en nacht signalen te kunnen melden en op te kunnen volgen.

Bouwsteen 4. Melding

Door in de (politie) meldkamer al alert te zijn op verwardheid en te beschikken deskundigheid op dit terrein, kan meteen de juiste professional ingeschakeld worden.

Bouwsteen 5. Beoordeling en risicotaxatie

Mensen met verward gedrag kunnen dag en nacht integraal beoordeeld en opgevangen worden en er is een goede verbinding tussen zorg- en veiligheidsprofessionals.

Bouwsteen 6. Toeleiding

Personen met verward gedrag worden geleid naar begeleiding, ondersteuning of zorg die past bij hen. Er is gedeeld inzicht in beschikbaarheid hiervan en de (financiële) drempels zijn zo laag mogelijk.

Bouwsteen 7. Passend vervoer

Er is passend vervoer beschikbaar om een persoon met verward gedrag van of naar een geschikte beoordelings- of behandelingslocatie te rijden.

Bouwsteen 8. Passende ondersteuning, zorg en straf

De persoon met verward gedrag krijgt een passende combinatie ondersteuning, zorg of straf. Deze is 24/7 beschikbaar. De ondersteuning of zorg sluit aan bij zijn persoonlijke situatie. Daarbij is aandacht voor de continuïteit daarvan, ook in het geval van een strafrechtelijk traject.

Bouwsteen 9. Informatievoorziening

Om verward gedrag tijdig te herkennen en passende ondersteuning te bieden, is het van belang op het juiste moment over de juiste informatie te beschikken en deze zorgvuldig te kunnen delen.

Bijlage 6 Voorbeeld risico-inventarisatie op cliëntniveau

Binnen zorg en ondersteuning is het doel de cliëntveiligheid en de veiligheid van de professional zo hoog mogelijk te houden. Om dit te bereiken, is het belang om alert te zijn op risico's op dit gebied. Deze bijlage geeft handvatten om signalen van risico's vroeg te signaleren, zodat tijdig acties kunnen worden uitgezet vóórdat schade aan cliënten en professionals is opgetreden. Deze indeling is op basis van de domeinen van zelfredzaamheid en in eerste instantie geschreven voor gebruik in het Sociaal Wijkteam¹³

Hoe is deze checklist te gebruiken?

- Lees hem door en ga na of je oog heb voor de genoemde risico's.
- Neem de signalen mee bij het keukentafelgesprek
- Leg gesignaleerde risico's vast in het registratiesysteem. Bespreek signalen met een collega, teamleider of casuïstiekoverleg. Dit geldt met name als je risico's signaleert in een domein waarin je minder thuis bent.

Domein van zelfredzaamheid	Alert zijn op mogelijke risico's / signalen	Analyseren / acties
Financiën	- Beheer bij derden - Groeiende schulden - Ongepast gedrag - Als cliënt aangeeft de eigen bijdrage niet te kunnen betalen	- Advisering (bv zorgverzekering waarin eigen bijdrage wordt vergoed) - Doorverwijzing (ook naar collega SWT) - Registratie
Dagbesteding	- Overlast - Verveling (zingeving)	- Doorverwijzing naar wijkagent / domein veiligheid - Altijd inbrengen in teamoverleg / collegiale consultatie bij overlast - Registratie
Huisvesting	- Valgevaar - Staat/onderhoud huis (vocht, elektriciteit, brandmelders, vluchtroutes) - Aanwezigheid beschermingsvrijheid (bv traphekjes) - Dreigende uithuiszetting - Ongeschikte huisvesting	- Contact met Woningcorporatie - Advisering over brandveiligheid - Doorverwijzing naar welzijnswerk, 1^e lijns voorzieningen (ook SWT intern) bij valgevaar - In geval van ongeschikte huisvesting geeft klassieke WMO een medische urgentie met de noodzaak tot verhuizen. - Altijd inbrengen in teamoverleg / collegiale consultatie bij ernstige problemen op huisvesting - Registratie
Huiselijke relaties	- Mishandeling - Huiselijk geweld - Verwaarlozing - Eenzaamheid	- Volgen meldcode. - Contact met Veilig Thuis - Melding in Verwijsindex - Contact met consultatiebureau - Elke professional is getraind in de meldcode - Toeleiden naar nuldelijnsvoorzieningen bij eenzaamheid - Registratie
Geestelijke gezondheid	- Dementie (vroegtijdige signalen van vergeetachtigheid) - Suïcide-dreiging - Gevaar voor zichzelf of anderen - Onvoorspelbaar gedrag	- Signalen van dementie zijn een contra-indicatie voor een traplift - Netwerk betrekken. - Huisarts betrekken bij ernstige zorgen. - Registratie
Lichamelijke gezondheid	- Mobiliteit bij gevaarlijke situaties - Valgevaar door beperkingen	- Aandacht voor bijeffecten medicatie bij indicatie van voorziening (bv scootmobiel) Score en toelichting in het plan van aanpak

¹³ Deze checklist is gebaseerd op de Risico-inventarisatie in de Sociale Wijkteams in Nijmegen.

	- Zichtbare belemmeringen - Medicatiegebruik	- Registratie
Verslaving	- Zorgelijke afhankelijkheid van middelen. - Niet in staat zijn tot deelname aan maatschappij. - Gebruik tijdens contact - Preoccupatie met gebruiken	- Contra-indicatie voor vervoersindicatie - Toeleiding naar verslavingszorg. - Altijd inbrengen in teamoverleg / collegiale consultatie bij ernstige problematiek. - Registratie
Activiteiten Dagelijks Leven	- Zelfzorg - Is iemand in staat staand te douchen / veilig uit bed te stappen	- Toeleden naar voorzieningen. - Netwerk betrekken. - Registratie
Sociaal Netwerk	- 'Foute' vrienden - Sociaal isolement	- Toeleiding naar eerstelijnsvoorzieningen - Registratie
Maat- schappelij- ke Participatie	- Geen risico's geïnventariseerd	- Nvt
Justitie	- Wapenbezit - Dreigementen - Veel contact met politie	- Melden bij wijkagent - Altijd inbrengen in teamoverleg / collegiale consultatie bij ernstige problematiek. - Registratie
Overig	- Integriteit hulpverlening - Privacy - Doorlooptijden - Naleving afspraken - Stagnatie in de samenwerking - Niet halen van termijn. - Klachten vanuit de cliënt - Juiste analyse	- Volgen klachtenprocedure bij klachten. - Signalen cliënt en derden serieus nemen en onderzoeken.

Overdracht College-Raad

Datum 2 februari 2017

onderwerp Beantwoording artikel 45 vragen SP en GroenLinks – Realisering
 beschutte werkplekken

portefeuillehouder

informant Agterhuis, Henriette (2622)

afdeling Concernstaf

Voorgesteld besluit raad

kennis te nemen van:

de beantwoording van de artikel 45-vragen die door raadsleden Sluijter van de SP-fractie en Van Harten van de fractie van GroenLinks zijn gesteld over de realisering van beschutte werkplekken

Informatienota voor de raad

Datum 1 februari 2017

Onderwerp	artikel 45-vragen realisering beschutte werkplekken
Versienummer	1

Portefeuillehouder Nelleke Vedelaar

Informant M.T.C. de Boer - Boekhorst
Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling
Telefoon 038 - 498 20 73
Email MTC.de.Boer-Boekhorst@zwolle.nl
Bijlagen Artikel 45-vragen SP en GL over realisering beschutte werkplekken van
25 januari 2017

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

de beantwoording van de artikel 45-vragen die door raadsleden Sluijter van de SP-fractie en Van Harten van de fractie van GroenLinks zijn gesteld over de realisering van beschutte werkplekken.

Datum 1 februari 2017

Inleiding

Op 25 januari 2017 hebben raadsleden Sluijter en Van Harten namens respectievelijk de SP-fractie en de fractie van GroenLinks de artikel 45-vragen aan het college gesteld over de realisering van beschutte werkplekken. Deze vragen zijn bijgevoegd.

Met de komst van de Participatiewet is de instroom in de Wet sociale werkvoorziening beëindigd per 1 januari 2015. De Participatiewet gaf gemeenten de beleidsvrijheid om de voorziening beschut werken in te zetten. Staatssecretaris Klijnsma is ervan uitgegaan dat er op termijn landelijk gezien structureel ruim 30.000 beschutte werkplekken in het kader van de Participatiewet worden gerealiseerd. Per 1 januari 2017 zijn gemeenten wettelijk verplicht beschut werken aan te bieden. Daarbij is in een ministeriële regeling voor alle gemeenten het aantal plekken vastgelegd, als de behoefte zich voordoet. Daarnaast is bepaald dat burgers zelf een indicatie voor beschut werk bij het UWV kunnen aanvragen. Dit was eerder voorbehouden aan gemeenten.

Inmiddels zijn er twee inwoners geïndiceerd voor beschut werk. Momenteel hebben zij een plek binnen de dagbesteding. Momenteel zijn wij bezig de beschutte werkplekken te formaliseren. Dit gebeurt binnen het kader van de overeenkomst Dagbesteding. Daarnaast lopen er momenteel nog drie indicatie-aanvragen. Het resultaat van deze aanvragen wordt binnenkort verwacht.

In deze informatienota beantwoorden wij de artikel 45-vragen.

Beantwoording vragen

1. Is de wethouder het met ons eens dat in dit stadium een 'onderzoek naar de bijstelling' niet meer aan de orde is, maar dat er direct hard gewerkt moet worden om de eigen planning en de eisen van het rijk tijdig te realiseren?

Per 1 januari 2017 zijn gemeenten verplicht onder bepaalde voorwaarden beschut werk aan te bieden. In een ministeriële regeling is vastgelegd hoeveel beschutte plekken gemeenten moeten realiseren, als de behoefte zich voordoet. Voor Zwolle gaat het om 26 plekken in 2017 en oplopend tot (voorlopig) 46 plekken in 2018. Wij voelen de urgentie van het vraagstuk. Daarom zetten wij in samen met onze partners een plan te maken om hieraan te kunnen voldoen. Het in kaart brengen van de behoefte naar beschut werk in Zwolle zal daarvan onderdeel zijn. Dat zal naar onze verwachting resulteren in het naar boven bijstellen van de doelstelling. Ook mogelijke extra maatregelen om de doelstelling te bereiken, zullen in het plan worden meegenomen. Het streven is om dit plan in april gereed te hebben. Wij zullen u dan hierover informeren.

2. Geeft het te realiseren expertisepunt de garantie dat de beschutte werkplekken gerealiseerd gaan worden? Zo ja, op basis waarvan kan dat vertrouwen worden gerechtvaardigd?

Het voorstel tot een regionaal expertisepunt voor beschut werk staat 2 februari aanstaande op de agenda van het portefeuillehoudersoverleg van het Regionaal Werkbedrijf Zwolle. Het doel van het regionaal expertisepunt is het ondersteunen en faciliteren van gemeenten en andere partijen in de realisatie van lokale doelstellingen op de expertisethema's zoals dossierinhoud voor de indicatieaanvraag, werkaanbod, detectie van kandidaten, arbeidsrechtelijke vraagstukken. Daarnaast zijn kennis delen, deskundigheidsbevordering bij gemeenten en andere partijen doelstellingen van het

Datum 1 februari 2017

regionaal expertiseplatform voor beschut werk. Het platform biedt geen garantie. Het is onze verwachting dat het platform gemeenten helpt bij het realiseren van de lokale doelstellingen. Gemeenten blijven zelf verantwoordelijk om onder meer de beschutte werkplekken te realiseren.

3. Acht de gemeente de huidige aanpak nog wel de juiste, gezien de tot op heden bereikte resultaten gecombineerd met de thans geldende hogere verplichting van het rijk.
4. Welke extra maatregelen, naast de bestaande plannen, gaat de gemeente nemen om de (hogere) verplicht gestelde aantallen te realiseren?

Met de kadernota Participatiewet 'Meedoen mogelijk maken' en de Kadernota Dagbesteding 'Ondersteuning van kwetsbare inwoners met dagbesteding en bijzonder werk' heeft de raad gekozen om beschut werk in samenhang met arbeidsmatige dagbesteding in te vullen. Als college staan wij achter de gekozen aanpak. Met die aanpak is in de overeenkomst dagbesteding afgesproken dat de aanbieders dagbesteding zorgen voor 10 – 15 plekken beschut werk. Wij hebben geconstateerd dat de uitvoering van deze afspraak achterblijft. Hierover zijn we met de partijen intensief in gesprek. Op basis van deze gesprekken vertrouwen we erop dat in 2017 de doelstelling van 10 – 15 plekken alsnog wordt behaald.

De door het Rijk bepaalde hogere aantallen beschut werk maakt dat we onze aanpak moeten heroverwegen. We zetten in om samen met onze partners een plan te maken om te kunnen voldoen aan de realisatie van het extra aantal plekken (26 minus 10 tot 15 maakt 9 tot 16 extra plekken in 2017), als de behoefte zich voordoet. Het realiseren van matches op beschutte werkplekken is lastig (landelijk beeld). De komende jaren zullen wij dus moeten bezien of het realistische aantallen zijn (in relatie tot strenge indicatie-eisen). Ons uitgangspunt voor het plan zal onze visie op de Participatiewet zijn. Het plan zal moeten ingaan op het creëren van passende plekken, de detectie van kandidaten (de grootte van de doelgroep), mogelijke extra maatregelen en financiën. Het streven is om dit plan in april gereed te hebben.

5. Welke rol acht de wethouder hiervoor weggelegd voor Wezo, zowel ten aanzien van de expertise als het kunnen bieden van feitelijk beschutte plekken?

Partners die binnenkort zullen worden uitgenodigd mee te denken over het plan zijn (vertegenwoordigers van) het UWV, Pro/VSO, aanbieders dagbesteding en Wezo/WRA. Als Wsw-uitvoeringsorganisatie is Wezo ervaren in het werken met de doelgroep van de sociale werkvoorziening. De doelgroep van de sociale werkvoorziening en beschut werk onder de Participatiewet hebben een (beperkte) overlap. Wezo/WRA zien wij dan ook als een vanzelfsprekende partner om uit te nodigen mee te denken over de inhoud van het plan. De relevante kennis en ervaring van Wezo willen we zo benutten voor de doelgroep van beschut werk.

6. Los van de beantwoording van vraag 5 en als meer specifieke vraag: De WSW instroom is sinds 1 januari 2015 beëindigd. Mede gezien de huidige problematiek rondom het realiseren van de beschutte werkplekken, zal met een open blik gekeken moeten worden op welke nieuwe manieren Wezo kan worden benut. Naast de maatregelen die de wethouder al van plan is te nemen. Kunnen daartoe binnen de Wezo, op zeer korte termijn, via andere financiering dan de beëindigde WSW, nieuwe werkplekken worden gecreëerd met alternatieve financiering via participatiemiddelen? *(In feite een beëindiging van de instroomstop Wezo, in ieder geval totdat de alternatieven duidelijk en*

Datum 1 februari 2017

doeltreffend zijn. Met daarbij naast plaatsing dus ook een rol voor Wezo bij de werving, om meer instroom te krijgen. Hetgeen Wezo vroeger wel voor elkaar kreeg.)

Met de inwerkingtreding van de Participatiewet per 1 januari 2015 is de instroom in de Wet sociale werkvoorziening beëindigd. Sindsdien maken de Wsw-middelen onderdeel van het ongedeelde Participatiebudget. Dit is gepaard gegaan met forse bezuinigingen op het Participatiebudget. Het Participatiebudget laat voor de komende jaren in principe geen ruimte zien om de door u gevraagde extra (tijdelijke of structurele) werkplekken voor de doelgroep van beschut werk bij Wezo of elders te financieren. Financiering van beschut werk is daarmee een breed vraagstuk dat wordt meegenomen in het plan waarover u in april zal worden geïnformeerd.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Aan: College van B&W Zwolle
Van: Fractie Socialistische Partij en Groen Links
Betreft: Realisering beschutte werkplekken
Datum: 25 januari 2017

Geacht college,

Het is belangrijk dat er passend werk is, met zekerheid en goede begeleiding, voor de meest kwetsbare mensen op de arbeidsmarkt in onze stad. Thuis zitten of aan de kant moeten staan, is voor hen geen optie.

Mede daarom hebben Groen Links en de SP bij de begrotingsbehandeling op 11 november 2016 de motie 'Voldoende en snelle verwijzingen beschut werken' ingediend. Deze motie werd door alle partijen gesteund, met uitzondering van de VVD.

Ook de wethouder gaf aan deze zorgen te delen en de motie ter harte te nemen.

In de informatieronde van maandag 23 januari 2017 werd vanuit de aanwezige experts óók de zorg uitgesproken over de beschutte werkplekken.

Inmiddels blijkt dat het rijk van de gemeente Zwolle eist dat nog dit jaar 26 beschutte werkplekken gerealiseerd moeten zijn. Aanmerkelijk meer dan de doelstelling die de gemeente Zwolle zich had gesteld (10 tot 15).

Het bereiken van de eigen doelstelling kwam tot op heden nauwelijks van de grond. Zoals de gemeente zelf ook via de beslisnota 'naar een inclusieve arbeidsmarkt' van 22 november 2016 (op bladzijde 10) erkent.

In bijna twee jaar tijd werd feitelijk slecht één plek daadwerkelijk gerealiseerd. Daarbij komt nu het aspect van door het rijk verplicht gestelde aantallen. Middels een woordvoerder reageert de gemeente uiterst laconiek dat 'er onderzocht wordt of de huidige doelstelling bijgesteld dient te worden'. Een nieuw regionaal expertisepunt is in voorbereiding en daarover zal in februari verder worden besloten.

Het bovenstaande brengt onze fracties tot de volgende vragen:

1. Is de wethouder het met ons eens dat in dit stadium een 'onderzoek naar de bijstelling' niet meer aan de orde is, maar dat er direct hard gewerkt moet worden om de eigen planning en de eisen van het rijk tijdig te realiseren?
2. Geeft het te realiseren expertisepunt de garantie dat de beschutte werkplekken gerealiseerd gaan worden? Zo ja, op basis waarvan kan dat vertrouwen worden gerechtvaardigd?

3. Acht de gemeente de huidige aanpak nog wel de juiste, gezien de tot op heden bereikte resultaten gecombineerd met de thans geldende hogere verplichting van het rijk.
4. Welke extra maatregelen, naast de bestaande plannen, gaat de gemeente nemen om de (hogere) verplicht gestelde aantallen te realiseren?
5. Welke rol acht de wethouder hiervoor weggelegd voor Wezo, zowel ten aanzien van de expertise als het kunnen bieden van feitelijk beschutte plekken?

6. Los van de beantwoording van vraag 5 en als meer specifieke vraag:

De WSW instroom is sinds 1 januari 2015 beëindigd. Mede gezien de huidige problematiek rondom het realiseren van de beschutte werkplekken, zal met een open blik gekeken moeten worden op welke nieuwe manieren Wezo kan worden benut. Naast de maatregelen die de wethouder al van plan is te nemen. Kunnen daartoe binnen de Wezo, op zeer korte termijn, via andere financiering dan de beëindigde WSW, nieuwe werkplekken worden gecreëerd met alternatieve financiering via participatiemiddelen?
(In feite een beëindiging van de instroomstop Wezo, in ieder geval totdat de alternatieven duidelijk en doeltreffend zijn. Met daarbij naast plaatsing dus ook een rol voor Wezo bij de werving, om meer instroom te krijgen. Hetgeen Wezo vroeger wel voor elkaar kreeg.)

Gezien het belang en de verwevenheid, verzoeken wij de vragen zo spoedig mogelijk te beantwoorden, maar in ieder geval vóór het aanstaande debat over de inclusieve arbeidsmarkt.

Met vriendelijke groet,

Namens de SP fractie
Bert Sluijter

Namens de fractie van Groen Links,
Michiel van Harten

Overdracht College-Raad

Datum 2 februari 2017

onderwerp Gebiedsontwikkeling Spoorzone/Hanzeland
portefeuillehouder Ed Anker
informant Groot, Lisa de (2454)
afdeling Human Resources

Voorgesteld besluit raad

1. Kennis te nemen van het procesplan voor de gebiedsontwikkeling van Spoorzone/Hanzeland;
2. Een krediet van € 1,5 miljoen beschikbaar te stellen voor de uitvoering van het procesplan en dit krediet te dekken uit de beschikbare budgetruimte voor de Spoorzone (Investeringsbesluit 2013).

Beslisnota voor de raad

Datum 23 januari 2017

Openbaar

Onderwerp Gebiedsontwikkeling Spoorzone/Hanzeland
Versienummer

Portefeuillehouder Ed Anker
Informant Lisa de Groot
Eenheid/Afdeling Advies en Faciliteiten / AFHM
Telefoon (038) 498 2454
Email PE.de.Groot@zwolle.nl

Bijlagen

01 Procesplan gebiedsontwikkeling Spoorzone/Hanzeland
02 Eindverslag reflectie O-team Spoorzone Zwolle d.d. 25 oktober 2016

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

1. Kennis te nemen van het procesplan voor de gebiedsontwikkeling van Spoorzone/Hanzeland;
2. Een krediet van € 1,5 miljoen beschikbaar te stellen voor de uitvoering van het procesplan en dit krediet te dekken uit de beschikbare budgetruimte voor de Spoorzone (Investeringsbesluit 2013).

Datum 23 januari 2017

Toelichting op het voorstel

Inleiding en samenvatting van de onderbouwing

In juni 2015 hebben wij u geïnformeerd over de ontwikkelstrategie voor de gebiedsontwikkeling in de Spoorzone. Sindsdien is het beeld versterkt dat de ontwikkeling van de spoorknoop en die van het gebied alles met elkaar te maken hebben. Met andere woorden: de ontwikkeling van het station en de stationsomgeving en die van het gebied dienen in nauwe samenhang met elkaar en in gelijke tred te worden aangepakt en uitgevoerd.

Het O-team, dat in opdracht van de minister van I&M adviseert over impulsen voor de kwaliteit van de leefomgeving, heeft meegedacht over de opgave voor de gebiedsontwikkeling. Het O_team heeft in zijn advies sterk de nadruk gelegd op de wisselwerking tussen spoor en gebied: “de verbouwing van de Spoorzone moet er mede voor zorgen dat het gebied in de eerste plaats gekend gaat worden en daarmee ook ontwikkeld wordt”. “Neem de tijd, programmeer niet op de oude manier, stel een gebiedschoreograaf aan, zijn andere adviezen van het O-team en begin zsm met de aanleg van de voetgangersverbinding en met tijdelijke maatregelen, die een aantrekkende werking hebben op de Zwolse bevolking en ondernemingen”.

Naast de samenhang tussen gebiedsontwikkeling en de verbouwing van het spoorzonegebied, heeft de gebiedsontwikkeling een directe relatie met de binnenstad. Spoorzone/Hanzeland en de binnenstad en de visie op de ontwikkeling van deze gebieden zijn een belangrijk onderdeel van de Omgevingsvisie. In 2017 zullen een groot aantal ontwikkelingen elkaar raken. Dat vraagt om creativiteit, afstemming, visievorming en om inspelen op initiatieven die zich nu aandienen. Het gaat om het verbinden van strategie en langetermijn met experimenten en kortetermijn. Het spannende is dat er met al deze ontwikkelingen een dynamiek op gang komt die kansen biedt!

Dit alles vraagt om daadwerkelijke actie van de gemeente en de projectorganisatie van de Spoorzone, naast die van veel andere partijen. Deze inspanningen zijn bij de doorstart in 2015 van het project Spoorzone Zwolle nog niet gebudgetteerd. Hiervoor is er een aanvullend budget nodig van in totaal € 1,5 mln. In de vastgestelde perspectiefnota 2017 is dit bedrag reeds opgenomen. In deze beslisnota vragen wij u kennis te nemen van het procesplan voor de gebiedsontwikkeling en het krediet voor de uitvoering beschikbaar te stellen. Het procesplan is een uitwerking en een actualisatie van de ontwikkelstrategie van juni 2015. Het procesplan Gebiedsontwikkeling Spoorzone/Hanzeland beschrijft de ambities en doelen van de gebiedsontwikkeling, de procesaanpak om deze doelen te verwezenlijken en de rol van de gemeente Zwolle.

Beoogd effect

Het beoogde effect van de gebiedsontwikkeling is dat Spoorzone/Hanzeland optimaal anticipeert op de investeringen in de OV-knoop en op de ontwikkelingen van de binnenstad en aansluitend bij de omgevingsvisie. Er is momentum en dynamiek bij zowel de publieke als de private partijen. Dat moet worden benut.

Argumenten

1.1 Het procesplan beschrijft stappen om het gebied Spoorzone/Hanzeland te laten profiteren van de investeringen in de OV-knoop.

Datum 23 januari 2017

Het procesplan beschrijft hoe we regie willen voeren of organiseren op een dynamiek die zich niet als een project laat besturen. Kenmerk van deze aanpak is het voortdurend inspelen op ideeën en plannen voor het gebied, het opheffen van belemmeringen en het mogelijk maken van particuliere initiatieven. Plannen die vorm geven aan het Hanzeland van de toekomst en de verbinding met de stad willen we maximaal haalbaar maken. Omdat het ook om experimenten kan gaan, zullen initiatieven niet altijd opleveren wat van tevoren bedacht was. Bij alle plannen gaat het niet alleen om het resultaat, maar ook om het samen leren en ontdekken wat werkt in de nieuwe gebiedsontwikkeling.

De gebiedsontwikkeling gaat daarnaast over het creëren van publiek-privaat eigenaarschap en de vorming van ongebruikelijke coalities. Het proces van samenwerking is niet alleen een middel voor het plan, maar kan ook leiden tot nieuwe initiatieven en nieuwe coalities. De inmiddels gevormde 'Vrienden van Hanzeland' bestaat uit onderwijs (Hogeschool Windesheim), ondernemers in het gebied, NS, Woningcorporaties en overheden. Er vormen zich daaruit al nieuwe coalities met als resultaat Brainz, aan het Lübeckplein dat voortvloeit uit de samenwerking tussen Citydeveloper-s, Windesheim, provincie Overijssel en gemeente Zwolle.

De nieuwe economie en het nieuwe wonen komen daadwerkelijk Hanzeland binnen; nieuwe werkconcepten, zoals Hanz en Citypost, vinden een plek in Spoorzone/Hanzeland. Kantoren wordt getransformeerd naar woningen in Les Pavillons. Deze bottom up ontwikkelingen vragen om een visie en om regie, zodat deze ontwikkelingen niet ingegeven worden door pragmatiek of opportunisme, maar invulling geven aan een gewenste richting. Niet alleen de overheid wil dat. Er is juist behoefte hieraan bij alle partijen. De visievorming is in gang gezet en wordt verbonden met de omgevingsvisie en visie en agenda voor de binnenstad.

1.2 Het advies van het O_team is een belangrijk ingrediënt voor de visie op het gebied.

Voor de zomervakantie heeft het O_team twee atelierssessies georganiseerd over de gebiedsopgave in de Spoorzone/Hanzeland. Het O_team is een team dat in opdracht van de minister van I&M helpt bij complexe gebiedsopgaven. (voor meer informatie: www.oteam.nl) De atelierssessies hadden als centrale vraag: Hoe kan het gebied Spoorzone/Hanzeland identiteit krijgen? Vier ontwerp bureaus hebben elk vanuit een ander perspectief naar de gebiedsopgave gekeken. Aan de sessies hebben veel partijen in het gebied deelgenomen. De uitkomsten van deze sessie dienen voor de Vrienden van Hanzeland als basis voor de visievorming. De aanbevelingen van het O_team vindt u als bijlage bij deze beslisnota.

1.3 Gebiedsontwikkeling maakt integrale aanpak van stedelijke opgaven makkelijker.

De gebiedsontwikkeling gebeurt niet los van de rest van de stad. In de Spoorzone/Hanzeland is ruimte om invulling te geven aan verschillende gemeentelijke ambities en opgaven en om deze integraal uit te voeren. De Spoorzone/Hanzeland is een van de gebieden in de Visie Zwolle Transformeert! en voor de versnellingsactie sociale huurwoningen. Daarnaast zijn er nog lege gebieden die nieuw ontwikkeld kunnen worden. Dit biedt kansen op het gebied van klimaat, energie, mobiliteit en menselijk kapitaal. De gebiedsontwikkeling maakt het mogelijk om deze opgaven integraal aan te pakken, met stakeholders in het gebied. Zo kan het gebied zichtbaar maken dat Zwolle leert en innoveert.

1.4 Samenwerkingspartners investeren ook in het gebied.

De gemeente Zwolle is niet de enige partij die tijd, geld en energie in het gebied steekt. De samenwerkingspartners van de Vrienden van Hanzeland investeren ook in de gebiedsontwikkeling. Denk aan de investering van NS in de stationsomgeving, van Van der Horst in de transformatie van

Datum 23 januari 2017

Les Pavillons, DeltaWonen in de ontwikkeling van de Hanzebadlocatie, Citydeveloper-s in Hanz en samen met Windesheim in Brainz. Dit is geen limitatieve opsomming. De inzet van de gemeente Zwolle draagt bij aan de initiatieven van onze partners of maken die initiatieven mogelijk. Het uitgangspunt is dat onze investering als vliegwiel dient voor andere initiatieven en gaat renderen ten gunste van het gebied.

Risico's

Het belangrijkste risico is het missen van kansen die zich aandienen in de dynamiek van een nieuw ontwikkelingsperspectief voor de spoorzone, tezamen met de vele private vernieuwende initiatieven in en om het gebied.

Met het aantrekken van de economie en de prima positie van Zwolle is er momentum!

Een daarmee samenhangende tweede risico is dat er mogelijk te weinig budget beschikbaar is om als gemeente bij de dynamiek aan te haken. In de komende periode zal dat onderzocht worden en bij de besluitvorming over het ontwikkelingsperspectief zal eea worden voorgelegd.

Financiën

Het investeringsbesluit Spoorzone is in september 2013 (30-9-2013) door de Raad vastgesteld. Het beschikbaar stellen van een extra krediet van € 1,5 mln. kan worden gedekt uit de beschikbare budgetruimte voor de Spoorzone. De dekking is opgenomen in de perspectiefnota 2017 – 2020, jaarschijf 2017, en met voorstel van 4 juli 2016 door de Raad bekrachtigd. De dekking is mogelijk door verschuivingen in de cash flow. Doordat in de eerste jaren het jaarlijks budget voor de Spoorzone (deels) nog niet voor kapitaal- en exploitatielasten behoeft te worden ingezet, ontstaat er financiële ruimte. De raad wordt in het kader van de beleidscyclus geïnformeerd over de voortgang en inzet van de middelen.

Communicatie

Sinds september 2016 is er elke maand een Spoorcafé, voor iedereen die geïnteresseerd is in de ontwikkelingen in de Spoorzone/Hanzeland. Dit is een belangrijke ontmoetingsplek. Dit café zetten we voort in 2017.

De Vrienden van Hanzeland hebben elkaar in 2016 maandelijks ontmoet. Dit overleg heeft een goede en positieve basis gelegd voor samenwerking. De partijen waarderen de actieve houding van de gemeente en willen graag samen verder aan de slag om vorm te geven aan de gebiedsontwikkeling, zowel als het gaat om het nemen van initiatieven als de verdieping van de samenwerking.

Vervolg

Maandelijks Spoorcafés

In de inmiddels ingevoerde spoorcafés die iedere maand plaatsvinden is de gebiedsontwikkeling regelmatig aan de orde geweest. Om goed geïnformeerd te blijven, worden ook raadsleden steeds uitgenodigd voor de Spoorcafés. De Spoorcafés zijn bedoeld voor iedereen die maar geïnteresseerd is in de ontwikkelingen in Spoorzone/Hanzeland. Deze cafés zijn worden georganiseerd door Club Cele en de gemeente Zwolle.

Halfjaarlijkse voortgangsrapportage

Uw raad ontvangt twee keer per jaar in het kader van de beleidscyclus een voortgangsrapportage over de gebiedsontwikkeling.

Datum 23 januari 2017

Visie op gebiedsontwikkeling voorjaar 2017 in de raad

Kaderstellende producten, zoals een visie op de gebiedsontwikkeling of planologisch instrumentarium, worden ter besluitvorming voorgelegd aan de raad. Deze visie wordt in het voorjaar, tegelijk met het ontwikkelingsperspectief voor de OV-knoop en een herzien investeringsbesluit, geagendeerd. .

Uitwerking van gemeentelijke ambities naar gebiedsniveau ter informatie naar de raad

Een vertaling van stedelijke ambities (bijvoorbeeld op het gebied van klimaat, energie, parkeren, bereikbaarheid en mobiliteit) naar opgaven voor het gebied, wordt ter besluitvorming toegestuurd naar de raad. In het eerste kwartaal wordt de klimaat- en energieopgave voor Spoorzone/Hanzeland besproken. Rond de zomer volgt het gebiedsmobiliteitsplan.

Openbaarheid

Deze beslisnota is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Procesplan Gebiedsontwikkeling Spoorzone

1 Inleiding

1.1 Doel van dit stuk

Dit procesplan beschrijft de aanleiding, doel, scope en procesaanpak van de gebiedsontwikkeling in de Spoorzone. In de Perspectiefnota 2017 staat dat er binnen het Investeringskrediet Spoorzone geen middelen zijn gereserveerd om de gebiedsontwikkeling stevig op gang te brengen. Daar is aangekondigd dat er een aanvullend budget van € 1,5 miljoen nodig is om een gebiedsvisie op te stellen samen met partijen, (vastgoed)initiatieven optimaal te faciliteren, activiteiten in de Spoorzone te stimuleren en duurzaamheid te bevorderen. Dit budget staat naast de investeringen die partijen doen in het gebied en maakt het ook mogelijk dat partijen kunnen investeren.

Dit procesplan is een nadere uitwerking en een actualisatie van de ontwikkelstrategie van juni 2015 en onderbouwt de inzet van mensen en middelen voor de gebiedsontwikkeling. Het is de onderlegger voor het besluit om het krediet voor de gebiedsontwikkeling beschikbaar te stellen.

1.2 Aanleiding

Er is en wordt veel geïnvesteerd in de OV-knoop van station Zwolle. De ontwikkeling van deze OV-knoop biedt veel kansen voor het gebied rond het station (Hanzeland, Oosterlaan, Westerlaan). De gebied heeft nu te kampen met leegstand. Daarnaast zijn er veel ontwikkelingen en initiatieven in het gebied. Hogeschool Windesheim heeft een nieuw Masterplan waarin de strategie staat beschreven om 30% van het onderwijs buiten de campus te huisvesten, ook in de Spoorzone. Ontwikkelaars hebben interesse om kantoren te transformeren naar woningen. En nieuwe werkconcepten, zoals Hanz en Citypost, vinden een plek in de Spoorzone.

Er zijn de nodige visies opgesteld voor het gebied, maar die hadden veelal een ruimtelijke insteek. De vraag is nu hoe de sociaal-economische potentie van het gebied beter en vooral toekomst vast benut kan worden. Uiteraard is een goede ruimtelijke structuur daarvoor een randvoorwaarde.

1.3 Opgave

1.3.1 Wat is de ambitie?

Spoorzone/Hanzeland wordt nu ervaren als een gesloten gebied, een eiland in de stad. Het gebied is slecht verbonden met de omgeving. Het gebied is nog nauwelijks georiënteerd op de OV-knoop. Studenten komen met de bus of de trein en lopen door het gebied van het station naar Hogeschool Windesheim. Werkenden komen en gaan voor het grootste deel met de auto en in mindere mate met OV naar en van de

kantoren. Studenten en werkenden brengen weinig bezoek aan de binnenstad. Voor inwoners van Zwolle is het gebied onbekend.

Spoorzone/Hanzeland bestaat uit verschillende milieus die ook onderling niet verbonden zijn. Het gebied heeft geen duidelijke identiteit. Het gebied kampt met leegstand van grote kantoorgebouwen. Het gebied heeft geen duidelijk profiel en het is onduidelijk wat de ambitie van eigenaren en gemeente is, waardoor ontwikkelaars niet voor dit gebied kiezen (en elders investeren). Het gebied is kwetsbaar in economisch slechte tijden.

De ambitie voor de OV-knoop en de omgeving van het station is dat het een gebied is waar mensen elkaar graag ontmoeten, waar wat te beleven is en waar je je verbonden voelt met de mensen om je heen, met de stad en met de rest van Nederland. Het ontwerp geeft de mensen een gevoel van een samenhangend geheel, waarin de verschillende functies zijn verweven. Deze ambitie is gemakkelijk door te trekken naar het hele gebied. Van monofunctionele delen, naar een multifunctioneel geheel. Van eiland in de stad naar verbinding met de omgeving. Van doorgangsgebied naar verblijfsgebied. Van gevoelig voor conjunctuur naar adaptief en flexibel. Zo komt er dynamiek in het gebied, krijgt het gebied een duidelijke identiteit en wordt het zichtbaar voor Zwollenaren en bezoekers. De investering in de infrastructuur op en rond het station is een randvoorwaarde om deze ontwikkeling mogelijk te maken.

1.3.2

Wat willen we bereiken?

De opgave voor de gebiedsontwikkeling is om **het gebied duurzaam te ontwikkelen door transformatie en herontwikkeling**, zodat de economische waarde van het gebied benut of vermeerderd wordt. Bij de economische waarde gaat het om factoren als duurzaamheid, kennis, innovatie, verkleuring en functiemenging. Het gaat niet alleen om een financieel rendement, maar ook om een maatschappelijk rendement. Hiervoor is het nodig dat het gebied levendiger en groener wordt, dat het verbonden wordt met de stad en de regio, dat het gebied verkleurt en multifunctioneler wordt. Een excellente bereikbaarheid is hiervoor een voorwaarde, evenals het slim omgaan met ruimte in wet- en regelgeving om werken, wonen en ontmoeten meer bij elkaar te brengen.

In het gebied moeten mensen elkaar kunnen **ontmoeten, verbinden en** ze moeten het gebied kunnen **beleven**. De mensen die zich vestigen in het gebied, als bewoner of als ondernemer, moeten hier kunnen (op)groeien, zich kunnen ontwikkelen en ouder kunnen worden. Ze voegen waarde toe aan het gebied omdat levendigheid en kennis brengen. Als het aantal inwoners, ondernemers en werkenden in het gebied toeneemt, trekt dat voorzieningen naar het gebied, waardoor de waarde van het gebied verder versterkt.

Daarnaast is het de opgave om **meer dynamiek** in het gebied te krijgen, meer reuring. Dit veronderstelt niet alleen meer **levendigheid**, maar ook meer **gezamenlijkheid**, meer verbinding tussen ondernemers, eigenaren, bewoners, bezoekers. De opgave voor de gebiedsontwikkeling is niet een opgave voor overheden alleen. Elke eigenaar, ondernemer en bewoner gaat over zijn eigen deeltje. Door samenwerking kan de

transformatie integraal tot stand komen. Die wens leeft breed in het gebied en krijgt gestalte in de Vrienden van Hanzeland. Dit is een groeiend netwerk van belanghebbenden in het gebied.

De grootste opgave is om het gebied veel beter te **verbinden met de stad en de regio**. Het spoor en de ring zijn grote barrières. Er missen goede verbindingen en verbinders tussen de Spoorzone/Hanzeland en de stationsbuurt, de binnenstad, de campus Windesheim en daarmee met de hele stad. Zonder het spoor zouden die er wel zijn. Het is nu de kunst om het stedelijk weefsel zo te maken, alsof het spoor er niet zou zijn. Zo kan het gebied als het ware overvloeien naar de omgeving, en zich daarmee ook openen voor ontmoetingen, initiatieven, ondernemers, innovatie.

Met deze ambities is een van de belangrijkste doelen in het gebied om **samenwerking** tussen alle partijen in het gebied te **versterken**. Het eigendom in het gebied is verdeeld en is voor het grootste deel in particulier bezit. Spoorzone/Hanzeland transformeren naar een centrumstedelijk gebied met '*urban coolness*' (zoals een stedenbouwkundige het zei tijdens een sessie met het O_team) kan nooit als initiatieven op zichzelf staan. Het kan alleen als partijen samen streven naar hetzelfde eindbeeld. Dit vraagt ook om nieuwe vormen van samenwerking, bijvoorbeeld in een soort gebiedscoöperatie. Kenmerkend hiervoor is dat de deelnemers een gemeenschappelijk doel hebben en gelijkwaardig zeggenschap.

Wat gebeurt er als we niets doen?

Als we ons niet inzetten voor de duurzame ontwikkeling van het gebied, dan is de kans zeer groot dat de investeringen in de OV-knoop door NS, ProRail en overheden niet ten volle worden benut. Daarnaast zullen initiatieven op zichzelf blijven staan, zonder in verbinding gebracht te worden met andere initiatieven of doelen. Zo gaat er waarde verloren. Bovendien bestaat het risico dat het gebied oninteressant wordt, waardoor er niet in geïnvesteerd wordt en het uiteindelijk verloedert.

Waarom is nu het juiste moment om te handelen?

Voor de zomer heeft het O_team van de minister van I&M meegedacht over de gebiedsopgave in de Spoorzone. Dit heeft veel energie losgemaakt. Er is momentum om met de gebiedsontwikkeling aan de slag te gaan. Er ontstaan allerlei kleinere en grotere initiatieven in het gebied. Het is belangrijk om deze initiatieven op waarde te toetsen, zodat investeerders, stakeholders en overheden de juiste keuzes kunnen maken.

Daarnaast heeft het college voor de zomer 2016 de visie Zwolle Transformeert, een visie op transformatie van kantoren naar woningen, vastgesteld. Hanzeland is een van de vier kansrijke gebieden voor transformatie. De woonopgave is groot in Zwolle. Spoorzone-Hanzeland is een uitgelezen locatie voor stedelijk wonen en om te voorzien in de woonbehoefte.

De samenwerking in de regio Zwolle tussen bedrijven, onderwijs- en culturele instellingen en overheden is de afgelopen jaren geïntensiveerd. Zwolle is klaar voor een schaa sprong naar Noordoost-Nederland. Spoorzone-Hanzeland heeft een centrale

positie hiervoor, gezien de ligging ten opzichte van spoor en wegennet, maar ook vanwege de ruimte die er in het gebied en de gebouwen is.

En last but not least: De samenwerking in een deel van het gebied krijgt al concreet vorm door de oprichting van de Vrienden van Hanzeland. Dit is een netwerk van stakeholders die het gebied graag samen willen ontwikkelen. Zij hebben de ambitie om de dynamiek en de levendigheid in het gebied te vergroten, het gebied te laten profiteren van de investeringen in de OV-knoop en om dit vanuit gezamenlijkheid te doen.

1.3.3 Wat levert gebiedsontwikkeling op?

Organische gebiedsontwikkeling laat zich niet leiden door een blauwdruk. De gebiedsontwikkeling is een proces en stakeholders bepalen samen wat er nodig is. De resultaten tekenen zich af tijdens dit proces. In plaats van vooraf definiëren wat de resultaten moeten zijn, heeft het meer zin om vooraf een aantal criteria te benoemen waar aan de resultaten of initiatieven moeten voldoen:

- Bijdragen aan de waarden van ontmoeten, verbinden en beleven;
- Transformeren van bestaande gebouwen
- Bijdragen aan de circulariteit in het gebied (klimaatneutraal, adaptief, rendement investeren in gebied)
- Vergroten van de kwaliteit van de leefomgeving: vergroenen van de openbare ruimte, tegengaan hittestress
- Verbeteren van de bereikbaarheid van het gebied voor alle modaliteiten
- Verbeteren van de verbinding van het gebied met de binnenstad, andere wijken en de regio
- Bijdragen aan de beweging van monofunctioneel gebruik van gebouwen naar multifunctioneel (functiemenging), en van grootschalig naar kleinschalig.
- Uitbreiden van het netwerk, vergroten van de connectiviteit tussen bewoners, kenniswerkers, studenten, bezoekers, gebruikers in het gebied.

1.4 Scope

Bij de gebiedsontwikkeling gaat het om het gebied van de Westerlaan, de Oosterlaan, Deventerstraatweg, het station, de wijk Hanzeland, inclusief Hanzeland-Oost (met de voormalige Hanzebadlocatie), en Hogeschool Windesheim. Voor de Vrienden van Hanzeland gaat de gebiedsontwikkeling vooral over Hanzeland en Windesheim. De verbinding tussen de Spoorzone/Hanzeland en de binnenstad moet veel beter worden. Daarom is het nog de vraag welke functie en plek de Stationsbuurt daarin heeft. Dit is een vraag die de komende tijd, en ook in de Omgevingsvisie, op tafel ligt.

In dit project gaat het **niet** om de ruimtelijk-fysieke ingrepen in de infrastructuur en de voorzieningen in de OV-knoop. Het gaat **wel** om alles wat nodig is om partijen in het gebied te faciliteren in de duurzame (toekomstvast, klimaatbestendige) ontwikkeling van het gebied. Het gaat om het faciliteren van nieuwe ruimtelijke initiatieven en de transformatie van gebouwen. Het gaat ook om ingrepen in de openbare ruimte die de leefbaarheid, levendigheid en de vergroening versterken. Ook gaat het om wegnemen van planologische belemmeringen voor transformatie en tijdelijke voorzieningen (placemaking). Ook gaat het om het scheppen van alle voorwaarden voor deze ontwikkeling, zoals de verbetering van de bereikbaarheid voor alle modaliteiten, het verbinden van (nieuwe) doelgroepen in het gebied.

1.5

Relatie met andere projecten

Binnen de spoorzone

Planontwikkeling en realisatie Spoorzone

Bij de planontwikkeling en realisatie van projecten die voortvloeien uit het Ontwikkelingsperspectief dient steeds de relatie met de gebiedsontwikkeling gelegd te worden. Deze projecten kunnen immers ook bijdragen aan de doelen van de gebiedsontwikkeling.

Zwolle Spoort

Dit project van ProRail heeft als doel de verbetering van de spoorverbindingen met station Zwolle door verbreding van het spoor naar het noorden. Dit project biedt kansen voor de verbetering van het groen langs het spoor.

Klimaatadaptatie en energietransitie

De gemeente Zwolle is trekker van de Citydeal Klimaatadaptatie. De gemeente Zwolle heeft de rijksdoelstelling om in 2050 CO₂-neutraal te zijn, overgenomen. Binnen de Spoorzone lopen onderzoeken naar geothermie en de transitie naar e-OV. De projecten op en rond het station bieden veel kansen om de klimaatopgave en energietransitie concreet invulling te geven.

Versnellingsactie sociale woningbouw

Er is een grote behoefte aan sociale woningbouw. De versnellingsactie is erop gericht om snel aan die vraag te voldoen. In Hanzeland is hier ruimte voor. Concreet loopt de planvorming voor de herontwikkeling van de oude Hanzebadlocatie. Deze locatie biedt de kans om de doelen van de versnellingsactie te koppelen met de doelen voor de gebiedsontwikkeling.

Buiten de spoorzone

Omgevingsvisie

De omgevingsvisie schetst de ambitie en de opgaven voor Zwolle voor de komende jaren. Het is de basis voor een Omgevingsplan in het kader van de nieuwe Omgevingswet. De omgevingsvisie beschrijft de ambities en de opgaven voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving en zal aangeven waar functies op het niveau van de stad zich kunnen ontwikkelen en hoe gebieden met elkaar verbonden worden. Voor de Spoorzone gaat het bijvoorbeeld over de verbinding met de binnenstad, over de mogelijkheden voor economische ontwikkeling, over mobiliteit, menselijk kapitaal en de stedelijke netwerken. In het kader van de Omgevingsvisie wordt bekeken of het meerwaarde heeft om binnenstad, de singel en de Spoorzone als één centrumgebied te beschouwen.

Programma Binnenstad

Afgelopen jaar is er een visie op de binnenstad opgesteld die vertaald wordt naar een strategische agenda voor de binnenstad. De binnenstad en de Spoorzone vormen het hart van de stad en de regio, maar zijn ook twee verschillende gebieden. Het is een strategische opgave om recht te doen aan de identiteit en functie van de twee gebieden en ze tegelijkertijd een logisch geheel te laten vormen in één centrumgebied.

Hogeschool Windesheim

Hogeschool Windesheim heeft de ambitie uitgesproken om meer de beweging naar de stad te maken. Dit betekent dat het onderwijs niet alleen op de huidige campus gebeurt, maar dat er nog meer samenwerking wordt gezocht met partijen in de stad. Ook in Hanzeland-Spoorzone. Zo is er al onderwijs bij Hanz, aan het Hanzeplein. Tegelijkertijd verwelkomt Windesheim partners op de campus. De samenwerking met Windesheim (en andere onderwijsinstellingen) is essentieel voor de gebiedsontwikkeling en de menging van functies zoals wonen, werken, leren en innoveren.

2.1 Inleiding

Het afgelopen jaar zijn stakeholders in het gebied gaan samenwerken aan de ontwikkeling van Spoorzone/Hanzeland als Vrienden van Hanzeland. De Vrienden van Hanzeland hebben een visie op de gebiedsontwikkeling opgesteld. Deze visie richt zich op de zuidzijde van het station. Voor de noordzijde is een dergelijke visie er nog niet. Het O_team heeft ons college geadviseerd over de ontwikkeling en transformatie van het gebied. De samenwerking, de visie en het advies van het O_team vormen een belangrijke basis voor het vervolgproces.

2.2 Vrienden van Hanzeland

2.2.1 Nieuwe vorm van samenwerking

In de oude, traditionele werkwijze was de gemeente eigenaar van de gebiedsontwikkeling. Een gemeentelijke projectleider was verantwoordelijk voor een visie en aanpak, in opdracht van college en raad. De grondeigenaren wendden zich dan voor hun initiatieven tot de gemeente en legden hun plannen voor. De gemeente maakte beleid en toetste die plannen daaraan, waarna veelal de onderhandelingen begonnen. Dit leidde niet altijd tot ieders tevredenheid.

In het nieuwe denken is er het brede besef dat een gebiedsinrichting en -transformatie niet louter een overheidstaak is, zeker niet als het gebied reeds veel eigenaren en bewoners kent. De ontwikkeling en transformatie van een gebied kunnen alleen een succes worden als partijen samenwerken op basis van gelijkwaardigheid en zelf eigenaarschap voelen en nemen voor hun aandeel. Een gezamenlijke visie is een belangrijke eerste stap om vorm te geven aan de samenwerking en het gedeeld eigenaarschap. In het proces om tot de visie te komen, moet het gesprek gevoerd worden over gedeelde en verschillende belangen, over spelregels voor samenwerking en uitvoering.

Enkele stakeholders in het gebied hebben zich het afgelopen jaar al verenigd in de Vrienden van Hanzeland. Ze voelen zich verbonden met het gebied en willen gezamenlijk bijdragen aan de transformatie. Ze voelen eigenaarschap voor deze opgave. De gemeente Zwolle is een van de stakeholders. De Vrienden van Hanzeland werken nu op informele basis samen. Steeds meer partijen in het gebied willen vriend worden. Om het eigenaarschap echt goed in het gebied te benutten, is er een structuur nodig die meer basis en status geeft aan de samenwerking, zonder daarbij rigide te worden. Er zijn afspraken nodig om de rollen en verwachtingen helder te maken. Deze beweging sluit aan bij de geest van de nieuwe Omgevingswet, die een integrale, adaptieve en uitnodigende rol van de overheid beoogt, en uitgaat van gebiedsgerichte aanpak. Een passende vorm kan die van een vereniging of een coöperatie zijn. De Vrienden van Hanzeland gaan werkende weg de samenwerking vorm geven.

2.2.2 Visie op gebiedsontwikkeling

De Vrienden van Hanzeland hebben behoefte aan een gedeeld eindbeeld voor het gebied. Daarom hebben de Vrienden samen een visie op gesteld. Deze visie inspireert tot samenwerking en verbindt stakeholders. De visie dient als stip op de horizon. De

visie op de gebiedsontwikkeling die de Vrienden van Hanzeland hebben opgesteld is een visie op hoofdlijnen. De visie moet nog nader uitwerkt worden naar de gewenste identiteit van het gebied, de gewenste transformatie van gebouwen en ruimte, de functies/functiemix en de gewenste doelgroepen. De visie dient als vertrekpunt voor samenwerking. De Vrienden van Hanzeland bepalen samen op grond van de visie of initiatieven op de koers van de visie zitten.

2.3 Ateliersessies van het O_team

Het O_team is een team van vooraanstaande stedenbouwkundigen dat is ingesteld door de minister van I&M. Het O_team wil ontwerpend onderzoek doen om de omgevingskwaliteit te verbeteren. Het O_team heeft zich in Zwolle gebogen over de vraag hoe het gebied Spoorzone/Hanzeland een duidelijker identiteit kan krijgen. De sessies met het O-team op 22 juni en 13 juli zijn een start geweest voor de visie op de gebiedsontwikkeling Spoorzone-Hanzeland. Tijdens deze sessies hebben vier bureaus vier hypothetische aanpakken voor het gebied onderzocht:

1. De gehele spoorzone wordt door één ontwikkelaar gerealiseerd (door De Zwarte Hond).
2. Er landt een grote ontwikkeling van buiten (door MVRDV).
3. De huidige ontwikkeling zet langzaam door, gebouw voor gebouw (door DRO gemeente Amsterdam).
4. Er wordt een incrementele strategie van *place making* ontwikkeld (door ZUS).

Elke bureau heeft de opdracht ruim opgevat. Het resultaat van de ateliersessies is het inzicht dat het gebied van Spoorzone-Hanzeland de potentie heeft om een zichtbare plek met een duidelijk identiteit te worden, met een heel andere typologie dan nu in Zwolle is. De locatie kan een sterke groei doormaken door de combinatie van zeer goed OV en een goede auto-ontsluiting. Selectiviteit naar de markt is noodzakelijk. Dit vraagt om een visie en ontwikkelstrategie.

Het O_team heeft een advies opgesteld voor ons college over de gebiedsontwikkeling. Dit integrale advies is te lezen in de bijlage.

Op grond van de uitkomsten van de ateliersessies met het O_team, tekent zich een strategie af voor de gebiedsontwikkeling. Deze strategie richt zich op het mogelijk maken van organische gebiedsontwikkeling. Organische gebiedsontwikkeling betekent niet dat zomaar alles kan. Organische gebiedsontwikkeling betekent dat kleine en gevarieerde ontwikkelingen mogelijk gemaakt worden, zonder blauwdruk vooraf. Deze ontwikkelingen moeten passen in een eindbeeld en dus in de visie van de Vrienden van Hanzeland.

2.3.1 Aanbevelingen van het O_team

1. Samenwerking: Verstevig en ontwikkel de samenwerking met de Vrienden van Hanzeland
2. Campagnejaar: oefen met samenwerking tussen gemeente en partijen in het gebied door middel van tijdelijke interventies

3. Gebiedschoreograaf: stel een persoon aan die namens de partners kan zorgen voor de incrementele ontwikkeling van het gebied
4. Verzachten van het gebied: maak het gebied kleinschaliger en vergroen het. Maak het gebied fijnmaziger en overweeg het maaiveld autovrij te maken. Zo krijgt een gebied een menselijke maat.
5. Positie in de regio: de aantrekkingskracht van de Spoorzone voor wonen, werken en voorzieningen wordt bepaald door de centrale ligging. Ontwikkeling van het gebied versterkt deze positie.
6. Verbinden met de stad: De relatie van Spoorzone/Hanzeland met de omliggende gebieden in het algemeen en de binnenstad in het bijzonder, moet verbeteren. Teken daarom een transformatiestrategie voor het gebied.
7. Programma: het gebied bestaat nu uit losse werelden die niet de beoogde stedelijke dynamiek leveren. Onderzoek welke nieuwe of vernieuwende typologieën zich lenen voor het gebied en streef meer functiemenging na.
8. Faseren: Houd in de planvorming rekening met de onzekere conjunctuur en de onvoorspelbaarheid van de markt. Maak daarom een aantal strategieën, voor de korte termijn (gericht op tijdelijkheid en place making) en de langere termijn.
9. Vervolg: werk de aanbevelingen uit met de Vrienden van Hanzeland
10. Omgevingswet: benut de nieuwe omgevingswet voor de ontwikkeling van het gebied.

3 Procesaanpak

Op grond van de samenwerking met de Vrienden van Hanzeland, de visie van de Vrienden van Hanzeland en het advies van het O_team tekenen zich drie lijnen af voor de aanpak van het proces van de gebiedsontwikkeling.

1. Denken - het ontwikkelen van de samenwerking en uitwerken van de visie
2. Doen - Het vergroten van de dagelijkse dynamiek
3. Duiden - Het mogelijk maken van initiatieven

3.1 Denken

Het ontwikkelen van de samenwerking en uitwerken van de visie

De Vrienden van Hanzeland is een groep stakeholders in het gebied die vanaf januari 2016 samendenken en samenwerken aan de ontwikkeling van Hanzeland. De Vrienden van Hanzeland bestaat nu naast de gemeente Zwolle uit de volgende actieve partijen:

- Hogeschool Windesheim
- NS Vastgoed
- DeltaWonen
- BPD
- Citydeveloper-s
- Van der Horst makelaars
- Panta Vastgoedontwikkeling
- DC Vastgoed
- Blauwvingerenergie

Daarnaast zijn er veel andere partijen in het gebied betrokken geweest bij de atelierssessies met het O_team en zijn er met hen ook gesprekken geweest gedurende het jaar.

De Vrienden van Hanzeland willen doorgaan met de samenwerking en deze verder ontwikkelen. De afspraak is dat er vooralsnog niet gekozen wordt voor een bepaalde rechtsvorm (zoals een vereniging of cooperatie), maar dat dat geregeld wordt, mocht daar gedurende het jaar behoefte aan zijn. Dit geldt ook voor afspraken over financiering en fondsvorming.

De vervolgstappen zijn:

- Doorgaan met de samenwerking en uitbreiding van het netwerk, zeker ook met stakeholders aan de noordzijde van het station.
- Met de Vrienden van Hanzeland de adviezen van het O_team uitwerken, zoals de aanbeveling om een gebiedschoreograaf aan te stellen.
- Uitwerken en concretiseren van de visie
Op basis van de visie worden in twee creatieve sessies de identiteit en de waarden verder uitgewerkt. Hierbij wordt aangesloten op de projecten in de OV-knoop. BPD en DeltaWonen trekken dit proces.
Deze uitgewerkte visie wordt voorgelegd aan de gemeenteraad.
- Gebiedscampagne
Op basis van de visie en de gewenste identiteit kunnen de Vrienden van Hanzeland kan er een gebiedscampagne starten, gericht op tijdelijke interventies, promotie en herkenbaarheid van het gebied. Deze campagne maakt duidelijk wat de waarde is van Spoorzone-Hanzeland.
- Het opstellen van een aanpak voor de gebiedsontwikkeling aan de noordzijde van het station, in afstemming met het programma Binnenstad.

3.2 Doen

Het vergroten van de dagelijkse dynamiek

3.2.1 Actuele initiatieven

In het gebied zijn al initiatieven voor de ontwikkeling van woningen en transformatie van kantoren. Het gaat daarbij om de transformatie van kantoorgebouwen aan de **Noordzeelaan** naar woningen. Er komen voortdurend nieuwe initiatieven bij. Het gaat niet alleen om transformatie, ook om initiatieven als de verplaatsing van het Technisch Centrum van ProRail.

Het is belangrijk dat deze initiatieven niet op zichzelf staan, maar in samenhang met het gebied en de ambities van andere stakeholders gezien worden, zodat ze kunnen

bijdragen aan de verwezenlijking van de visie op het gebied. De Vrienden van Hanzeland hebben hier een essentiële rol in.

De initiatieffase valt binnen de scope en het budget van de gebiedsontwikkeling. Als een initiatief kansrijk is, er een eerste fasedocument is vastgesteld met een voorbereidingskrediet, dan wordt het een op zichzelf staand project.

3.2.2 **Dagelijkse dynamiek, tijdelijke initiatieven en placemaking**

Er wordt al veel ondernomen in het gebied om meer reuring in het gebied te krijgen.

Voorbeelden hiervan zijn:

- De oprichting van de Vrienden van Hanzeland
- Brainz
Dit is een citylab dat in samenwerking tussen Windesheim, Citydeveloppers, de provincie Overijssel en de gemeente Zwolle is opgericht. Het doel van dit citylab is dat studenten en werkers uit verschillende sectoren en organisaties hier elkaar ontmoeten, kennis delen en samenwerken aan projecten.
- het groenpaviljoen
Dit is een paviljoen op het Lubeckplein en op het Broerenkerkplein. Het initiatief is ontstaan uit de prijsvraag voor sociale kwaliteit die 't Oversticht heeft uitgeschreven
- Fotoexpositie.
In september was er een expositie langs de looproute van Windesheim naar het station met foto's van World Press winnaar Javier Bauluz.
- Route Windesheim
Dagelijks lopen er veel studenten naar en van Windesheim. Om deze route prettiger te maken zijn er verkeersregelaars ingezet.
- Rondje Hanz
De exploitanten van Hanz zijn met een voorstel gekomen om voor de korte termijn meer parkeerplaatsen te realiseren in het gebied. Dit voorstel wordt nu uitgewerkt.

De aanpak richt zich op het verbinden van partijen, waardoor ideeën gekoppeld worden en kansen benut. De aanpak richt zich ook op het aanjagen van tijdelijke initiatieven en placemaking. Het doel hiervan is om het gebied nu al aantrekkelijker te maken en het op de kaart te zetten.

De eerste fase van deze projecten valt onder het budget van gebiedsontwikkeling. De initiatieffase wordt afgesloten met een fasedocument waarin dekking geregeld wordt voor gemeentelijke inzet indien nodig.

3.3 **Duiden**

Het mogelijk maken van gebiedsontwikkeling

De rol van de gemeente in de gebiedsontwikkeling ligt voor een belangrijk deel in het scheppen van de juiste randvoorwaarden, zodat het gebied zich duurzaam kan transformeren en de omgevingskwaliteit geborgd wordt. Ook hierbij is het de intentie om

niet zelfstandig deze randvoorwaarden op te stellen, maar in samenspraak met de omgeving.

3.3.1 Verstedelijking & vergroening

De woonopgave in Zwolle is groot. Het voornemen is om deze woonopgave voor een groot deel te realiseren in bestaand stedelijk gebied. De Spoorzone/Hanzeland is hiervoor een potentieel belangrijk gebied. Daarom is het belangrijk om ontwerpend te onderzoeken hoeveel woningen er in dit gebied kunnen komen, met oog voor functiemenging, de veranderde behoefte aan kantoorruimte en de aanbeveling van het O_team om te verzachten en te vergroenen.

3.3.2 Klimaatadaptatie en energietransitie

Prorail, NS, de provincie Overijssel en de gemeente Zwolle hebben een duurzaamheidsvisie voor de OV-knoop opgesteld en een kanskaart gemaakt. Doel hiervan was om duurzaamheidskansen in de projecten op en rond het spoor inzichtelijk te maken.

De gemeente Zwolle heeft de rijksambitie om in 2050 volledig energie-neutraal te zijn, omarmd. Deze doelstelling geldt dus ook voor de gebiedsontwikkeling. Daarnaast werkt de gemeente Zwolle ten aanzien van de wateropgave niet meer op basis van normen, maar op basis van het terugdringen van risico's. Dit is in lijn met de Citydeal Klimaatadaptatie

De ambitie ten aanzien van klimaatadaptatie en energietransitie is niet alleen te verwezenlijken door aan te sluiten op lopende projecten, maar vragen extra projecten en ook inzet van andere stakeholders in het gebied. Daarom is er een projectmatige aanpak nodig van deze opgaven. Voor de klimaatadaptatie en de energietransitie wordt een plan van aanpak opgesteld dat de kansen en de opgave in Hanzeland-Spoorzone in beeld brengt. Dit plan van aanpak legt de koppeling met gemeentelijk beleid. De uitvoering van dit projectplan en de klimaatopgave in het gebied, gebeurt in deelprojecten in het gebied, particuliere initiatieven, tijdelijke initiatieven of projecten in de OV-knoop. Het projectplan maakt ook inzichtelijk of er andere interventies nodig zijn om de doelstellingen te realiseren.

3.3.3 Mobiliteit, bereikbaarheid en parkeren

Een belangrijke asset van Spoorzone/Hanzeland is de ligging: dichtbij het spoor en de A28, dichtbij de binnenstad. Dit unieke gegeven wordt nog onvoldoende benut. Daarnaast ervaren ondernemers en eigenaren in het gebied problemen ten aanzien van parkeren. Ook is het zo dat het gebied beter verbonden moet worden met de binnenstad en met de campus Windesheim, zeker voor langzaam verkeer. Parkeren, bereikbaarheid en mobiliteit hangen met elkaar samen. Ze zijn randvoorwaardelijk voor de transformatie van het gebied en tegelijkertijd zal de ontwikkeling van het gebied ook weer een nieuwe vraag of behoefte creëren. Bovendien heeft de ontsluiting van het gebied een directe wisselwerking met het gehele stedelijk en regionale netwerk. Daarom is er een strategie voor mobiliteit, bereikbaarheid en parkeren voor het gebied nodig, gekoppeld aan de stedelijke opgave.

Daarnaast is zijn er ingrepen op de korte termijn nodig, om de parkeerdruk terug te dringen en de bereikbaarheid te verbeteren.

Het koersdocument Parkeren, dat de gemeenteraad in het najaar van 2016 heeft vastgesteld, wordt uitgewerkt in gebiedsmobiliteitsplannen. Een van de eerste gebiedsmobiliteitsplannen wordt opgesteld voor de Spoorzone/Hanzeland. Dit gebiedsmobiliteitsplan beschrijft de opgave, de strategie en de acties voor bereikbaarheid, mobiliteit en parkeren in het gebied, voor de korte en lange termijn.

3.3.4 Dataroom

Er is behoefte aan actuele informatie over het gebied. Hoeveel mensen zijn er in het gebied? Wat doen ze, waar gaan ze naartoe, waar komen ze vandaan? Welke routes nemen ze? Wat is het energieverbruik, hoeveel ruimte is er voor de aanleg van zonnepanelen? Dit is maar een kleine greep uit de informatiebehoefte. Alle beschikbare informatie over het gebied willen we samenbrengen in een 'dataroom'. Deze dataroom biedt de mogelijkheid om verschillende informatielagen te koppelen. Deze informatie kan als onderbouwing dienen voor keuzes, maar ook inspiratie bieden voor nieuwe initiatieven.

3.3.5 Transformatiestrategie

Met enerzijds de informatie uit de dataroom, de opgaven voor wonen, vergroening, mobiliteit, klimaatadaptatie en energietransitie, en anderzijds de uitgewerkte visie van de Vrienden van Hanzeland kan er conform het advies van het O_team een transformatiestrategie worden opgesteld. Deze transformatiestrategie beschrijft de manier waarop het gebied zich kan transformeren en kan verbinden met de stad en de regio. Deze strategie beschrijft ook de transformatie naar een andere typologie en dynamiek.

3.3.6 Planologisch instrumentarium

Op basis van de transformatiestrategie kan bepaald worden of het nodig is om het planologisch instrumentarium, zoals het bestemmingsplan, aan te passen. De manier waarop dit gebeurt zal zoveel mogelijk voorsorteren op de nieuwe Omgevingswet.

4 Uitvoering

4.1 Vrienden van Hanzeland

NS Vastgoed
Hogeschool Windesheim
Citydeveloper-s
DeltaWonen
DC Vastgoed
Van der Horst Makelaars
Blauwvingerenergie
Nieuwe leden

Deze groep zorgt voor de visievorming en de afstemming van initiatieven in het gebied. De samenwerking wordt verder ontwikkeld en versterkt.

4.2 gemeentelijke organisatie

Portefeuillehouder Gebiedsontwikkeling: Ed Anker

Opdrachtgever: Wim Korf, programmamanager Spoorzone

Projectgroep gebiedsontwikkeling

- Anne-Marie Mosterman – gebiedsmanager, dagelijkse dynamiek
- Dorine Velner – projectassistent dagelijkse dynamiek
- Vacature – projectleider duurzaamheid
- Nynke Jutten/Henk Snel – adviseur Stedenbouw
- Lisa de Groot – projectleider gebiedsontwikkeling

4.3 Planning eerste helft 2017

- Q1 Uitwerking Visie gebiedsontwikkeling
 Versterking Vrienden van Hanzeland
 Plan van aanpak klimaatadaptatie en energietransitie
 Plan van aanpak Gebiedsmobiliteitsplan
 Verstedelijkingsstudie
- Q2 Aanpak gebiedsontwikkeling noordzijde
- Q3 Transformatiestrategie

Planning afzonderlijke projecten in deelprojectplannen

4.4 Financiering

In de perspectiefnota voor 2017 heeft de gemeenteraad €1,5 miljoen beschikbaar gesteld voor de gebiedsontwikkeling in de Spoorzone. De uitvoering van eerder beschreven activiteiten vraagt vooral om inzet van mensen. Dynamiek ontstaat niet vanzelf. Er komt tegelijkertijd ook veel op gang in het gebied, wat de nodige inzet van de gemeentelijke organisatie vraagt. Hoe meer initiatieven in het gebied, hoe meer capaciteit er nodig is.

Het budget voor particuliere initiatieven is bedoeld voor de eerste fase, de initiatieffase, van het project. Zodra duidelijk is dat het project levensvatbaar is, wordt er een apart krediet aangevraagd en wordt het een zelfstandig project, buiten de gebiedsontwikkeling.

Voor het gebiedsmobiliteitsplan wordt gebruik gemaakt van bestaand budget voor de uitvoering van het Koersdocument Parkeren.

Denken

O_team	€ 50.000
Opstellen en uitwerken van de visie op de gebiedsontwikkeling	€ 50.000

Versterken samenwerking in het gebied Vrienden van Hanzeland	€ 50.000
Visie en vrienden Noordzijde	€ 50.000
Doen	
Dagelijkse dynamiek	€ 250.000
<i>Mogelijk maken van initiatieven en experimenten</i>	
Particuliere initiatieven	€ 250.000
Duiden, mogelijk maken	
Klimaatadaptatie en energietransitie	€ 250.000
<i>Onderzoek, aanpak en uitvoering</i>	
Gebiedsmobiliteitsplan	-
Verstedelijkingsopgave	€ 100.000
Transformatiestrategie	€ 100.000
Ontwikkelen dataroom	€ 100.000
Vernieuwend planologisch instrumentarium	€ 100.000
Projectmanagement, communicatie en ondersteuning	€ 150.000
Totaal	€ 1.500.000

4.5 **Communicatie**

De communicatie voor de gebiedsontwikkeling is een afgeleide van de communicatiestrategie voor de Spoorzone en gebeurt vanuit de waarden van verbinden, ontmoeten en beleven.

4.6 **Risico's**

Risicosessie volgt na goedkeuring van dit plan van aanpak. Conform het Verbeterplan projectmanagement vindt de eerste risicosessie plaats als de doelstelling van het project is vastgesteld.

4.7 **Besluitvorming en betrokkenheid raad**

Het proces staat centraal in de gebiedsontwikkeling. Resultaten laten zich nog niet heel duidelijk definiëren. De gebiedsontwikkeling wil een beweging tot stand brengen, die er toe leidt dat Spoorzone/Hanzeland tot bloei komt en meer waarde heeft voor stad en regio. De nieuwe manier van samenwerken in het gebied vraagt om een goede dialoog met de raad over de rol die per stap nodig is.

Om goed geïnformeerd te blijven, worden raadsleden steeds uitgenodigd voor de Spoorcafés. De Spoorcafés zijn bedoeld voor iedereen die maar geïnteresseerd is in de ontwikkelingen in Spoorzone/Hanzeland. Deze cafés zijn iedere maand en worden georganiseerd door Club Cele en de gemeente Zwolle.

Het projectteam Spoorzone organiseert themabijeenkomsten over de voortgang van het totale project (gebiedsontwikkeling, planontwikkeling OV-knoop en realisatie OV-knoop).

Het deelprojectteam gebiedsontwikkeling rapporteert twee keer per jaar over de voortgang in het kader van de beleidscyclus.

Kaderstellende producten, zoals een visie op de gebiedsontwikkeling of planologisch instrumentarium, worden ter besluitvorming voorgelegd aan de raad.

Een vertaling van stedelijke ambities die de gemeenteraad heeft vastgesteld (bijvoorbeeld op het gebied van verstedelijking, klimaat, energie, parkeren, bereikbaarheid en mobiliteit) naar opgaven voor het gebied, wordt ter informatie toegestuurd naar de raad.

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Eindverslag reflectie O-team

Spoorzone Zwolle

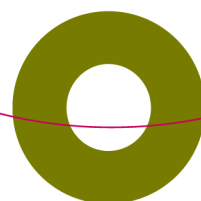
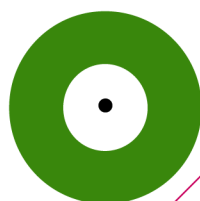
_Gemeente Zwolle, 25 oktober 2016

• • • •

• • • •

• • • •

• • • •

o_team

_ontwerpkraft_voor_opdrachtgevers_

Inhoud

1. Inleiding.....	3
Opgave	3
Overleg	3
Ontwerp	4
Oogst.....	4
Overdracht	4
2. Aanbevelingen	5
Proces.....	5
_1 Samenwerking	5
_2 Campagnejaar	5
_3 Gebiedschoreograaf	5
Product	5
_4 Verzachten gebied	5
_5 Positie in de regio	6
_6 Verbinden met de stad	6
_7 Programma.....	6
_8 Faseren.....	7
Governance	8
_9 Vervolg	8
_10 Omgevingswet	8
3. Betrokkenen.....	9
Namens het O-team.....	9
Deelnemers	9
Contact	11

Bijlage

Uitkomsten ontwerpworkshop

1. Inleiding

Opgave

In december 2015 lanceerde minister Schultz van Haegen van Infrastructuur en Milieu het O-team. Het team helpt partijen en initiatiefnemers bij concrete en complexe ruimtelijke opgaven. Door de inzet van ontwerpkracht wordt samen met betrokken partijen de opgave geanalyseerd en wordt hulp geboden bij het verkennen van concrete, toepasbare en innovatieve oplossingen. Een van de eerste casussen betrof de ontwikkeling van de Spoorzone Zwolle – het gebied ten zuiden van het station – dat ontwikkeld moet worden tot een levendig stadsdeel.

Voor de spoorzone Zwolle zijn de afgelopen 20 jaar een grote verscheidenheid aan stedenbouwkundige visies ontwikkeld. Ook zijn er een aantal bovenregionale programma's in het gebied gevestigd zoals de Immigratie- en Naturalisatiedienst, de landelijke politie, de nabijheid van Hogeschool Windesheim en belangrijke bedrijven in het nu nog afgesloten spoorgebied. Daarnaast is er fors geïnvesteerd in woon- en kantoorvastgoed en in infrastructuur. Toch is er geen stedelijk interactiemilieu ontstaan. De ziel van het gebied ontbreekt. Bovendien worden de ontwikkelmogelijkheden van de spoorzone ingeperkt ter bescherming van de binnenstad.

De projectdirecteur van de Spoorzone heeft namens de gemeente Zwolle het O-team benaderd met de vraag of we samen een analyse zouden kunnen maken en een nieuwe aanpak zouden kunnen ontwikkelen. Er is nog veel ruimte beschikbaar rondom het station, en er moet ook nog veel infrastructuur worden gerealiseerd, maar een frisse kijk op de zaak is nodig.

Overleg

In een aantal verkennende gesprekken, en excursie in het gebied met ambtenaren van de gemeente Zwolle en de projectorganisatie Spoorzone heeft het O-team een aanpak ontwikkeld. Van het begin af aan was duidelijk dat een groot aantal stakeholders betrokken zou moeten worden op de opgave. De actie om "Vrienden van de Spoorzone" op te richten met de onderwijs, corporatie, ProRail en NS en de grotere kantooreigenaren was een goed beginpunt.

Bij Zwolle bestond de wens om vanuit zeer verschillende scenario's mogelijk aanpakken en toekomst te verkennen, en om niet opnieuw in de valkuil van een nieuw stedenbouwkundig plan alleen te vallen. Daarvan waren er al teveel. Zwolle had dat ook allemaal goed geanalyseerd. In samenspraak is een programma voorbereid om vier aanpakken te onderzoeken:

1. De gehele spoorzone wordt door 1 ontwikkelaar gerealiseerd.
2. Er land een grote ontwikkeling van buiten.
3. De huidige ontwikkeling zet langzaam door gebouw voor gebouw.
4. Er wordt een incrementele strategie van place-making ontwikkeld.

Gezamenlijk is een aantal ontwerpbureaus geselecteerd respectievelijk: De Zwarte Hond, MVRDV, DRO Amsterdam en ZUS en benaderd met de

vraag een verkenning van strategieën voor stadsontwikkeling uit te voeren vanuit een vooraf geformuleerde invalshoek. Daarnaast is ook Pieter Tordoir gevraagd vanuit een ruimtelijk-economisch perspectief de positie en ontwikkelkansen van de Spoorzone Zwolle te duiden.

Ontwerp

Kenmerkend voor de aanpak van het O-team is het inzetten van ontwerpkracht om de opgave in de volle breedte te verkennen. In Zwolle is dan ook via een kort zoekproces verkend hoe het gebied verder ontwikkeld zou kunnen worden, welke opties daarvoor zijn, welke bedrijven, vastgoedeigenaren en gebruikers daar een bijdrage aan zouden willen leveren en hoe het gebied een stedelijk interactiemilieu zou kunnen worden, complementair aan de kern van Zwolle. De vier ontwerp bureaus werden gevraagd om ieder vanuit een specifieke invalshoek de kansen voor het gebied te verkennen. Het ging dus niet om het ontwikkelen van een nieuw stedenbouwkundig plan, maar om een verkenning van strategieën voor stadsontwikkeling. Interessant is dat de ontwerpers voorbij de door ons geformuleerde opgave ieder op geheel eigen wijze hun ideeën naar voren hebben gebracht en daarmee de vraagstelling hebben verbreed.

Zo heeft Willem Hein Schenk van De Zwarte Hond een netwerkaanpak van de openbare ruimte gecombineerd met place-making gepresenteerd. Heeft Winny Maas van MVRDV een aantal stadstypologieën neergelegd om de discussie over het soort stad op deze plek los te maken. Hebben Ton Schaap en Erjen Prins DRO-Amsterdam gekeken hoe je het beste een nieuwe langzaamverkeer ontsluiting zou kunnen realiseren en hoe je door het parkeren aan te pakken de openbare ruimte sterk kan verbeteren, en heeft Elma van Bostel van Z.U.S. een voorstel gedaan voor een Groot Hanze Gebouw met presentaties van nu perifeer gelegen functies die anders alleen virtueel zichtbaar zijn.

Oogst

De verkenning van de ontwerpers zijn ingebracht tijdens een ateliersessie met *'De vrienden van de Spoorzone Zwolle'*. Daar waren meer dan honderd aanwezigen die met hen in gesprek zijn gegaan. Vooraf heeft Prof. Pieter Tordoir een ruimtelijk economische positie bepaling van Zwolle geschetst. Hij is er van overtuigd dat deze locatie en Zwolle als geheel een heel sterke groei kan doormaken door de combinatie van zeer goed OV en goede auto ontsluiting. En dat selectiviteit naar de markt toe noodzakelijk is. De input uit de ateliersessie is vervolgens nog een keer aangescherpt. De plannen zijn gebundeld en toegevoegd als bijlage, evenals de presentatie van Pieter Tordoir over relevante omgevingstrends voor de ontwikkeling van de spoorzone.

Overdracht

Tenslotte heeft het O-team in samenspraak met het team in Zwolle onderstaande aanbevelingen geformuleerd die worden besproken met het college van B&W en met marktpartijen.

2. Aanbevelingen

Proces

_1 Samenwerking

De grote opkomst bij de atelierdag maakte duidelijk dat bij een aanzienlijk aantal partijen variërend van politiek en markt tot onderwijsinstellingen en belangenorganisaties veel energie zit om gezamenlijk te werken aan de spoorzone Zwolle. Hou deze energie vast door de partijen nauw te betrekken in het vervolgtraject en onderdeel te maken van de gebiedsstrategie. Maak binnen 'de vrienden van' een selectie van cruciale partijen en ga met hen, op hoog niveau, een open gesprek aan over de conclusies en probeer gezamenlijke uitgangspunten te definiëren. Eerdere aannames over het gebied kunnen ingebracht worden om het draagvlak daarvan te testen. De gezamenlijke uitgangspunten dienen bestuurlijk geborgd te worden.

_2 Campagnejaar

Het kan interessant zijn een campagnejaar in te stellen waarin alvast geoefend wordt met een samenwerking tussen gemeente en cruciale partners door middel van tijdelijke interventies in het gebied. Een terugkombijeenkomst naar aanleiding van betrokkenheid van het O-team kan hiervan de start zijn. In een later stadium kan deze samenwerking geformaliseerd worden in een publiek-private samenwerking/gebiedscorporatie. Een interessant voorbeeld van deze aanpak is het Rotterdamse stationsgebied, waar naast korte termijn initiatieven zoals de tijdelijke programmering van het Schieblok en de bouw van de Luchtsingel, ook de publiek-private samenwerking Rotterdam Central Business District is opgericht.

_3 Gebiedschoreograaf

Het O-team adviseert een gebiedschoreograaf aan te stellen die namens de publiek-private partners kan zorgen voor de incrementele ontwikkeling van de spoorzone, waarbij programma en stedenbouwkundige ingrepen tegelijkertijd worden onderzocht. Deze gebiedschoreograaf gaat actief op zoek naar mogelijke partners, bouwt een netwerk van partijen en weegt opkomende initiatieven aan de hand van door de partners gezamenlijk opgestelde uitgangspunten. Zorg dat deze persoon voor een langere tijd wordt aangesteld (minimaal 3 jaar) met een bepaald mandaat om programma aan de orde te stellen. Hier hoort budget bij zodat hij/zij bepaalde ingrepen en samenwerkingen kan testen en faciliteren.

Product

_4 Verzachten gebied

De spoorzone Zwolle kent verschillende stedenbouwkundige elementen met elk een eigen interne logica en kracht. Een duidelijke structuur op gebiedsniveau ontbreekt, waardoor het moeilijk is om richting te geven aan nieuwe ontwikkelingen. Verschillende ontwerpers adviseren te breken met de jaren 90 stedenbouw van grote gebaren, door

kleinschaligheid in het gebied te introduceren en de bestaande blokken te humaniseren met groen. Het ontwerpen van een fijnmaziger netwerk helpt om het dagelijks gebruik van het gebied te verbeteren. Kijk hierbij zowel naar de verkeersstromen van en naar het trein- en busstation als vanuit Windesheim. Zorg vervolgens dat deze routes aantrekkelijker worden door bijvoorbeeld aanvullend programma op de begane grond en meer transparante gebouwplinten. Dit helpt een bepaalde dynamiek in het gebied te krijgen. Maak daarbij gebruik van wat er al is en voorkom sloop.

Overweeg daarnaast om delen van het maaiveld autovrij te maken en parkeren in garages op te lossen. Dit maakt het mogelijk om meer ruimtelijke kwaliteit toe te voegen in het gebied door groen toe te voegen, ook in de hoven.

_5 Positie in de regio

Uit het verhaal van Pieter Tordoir wordt duidelijk dat de aantrekkingskracht van de Spoorzone Zwolle voor wonen, werken en voorzieningen mede wordt bepaald door de centrale positie van het gebied in de regio. Ontwikkeling tot een gemengd stedelijk gebied ligt dus voor de hand. De goede connectiviteit (zowel spoor als rijksweg A28, A50) en centrale ligging in het netwerk maakt de spoorzone een interessante vestigingslocatie, met name voor het 'hogere' marktsegmenten in de bevolking, bedrijvigheid en voorzieningen voor de hand, gezien met name de hoger opgeleide werknemers bereid zijn langer te pendelen.

Ook kan de ontwikkeling van het gebied profiteren van de bovengemiddelde welvaart- en werkgelegenheidsgroei van de stad Zwolle en haar omgeving (west-Overijssel) als schakel tussen het westen en noorden van het land. Daarnaast zien we een geleidelijk stijgende populariteit van de trein, wat kansen biedt voor de Spoorzone.

_6 Verbinden met de stad

De ontwerpers maken duidelijk dat een aantal fundamentele keuzes gemaakt moeten worden over de bereikbaarheid van het gebied en de relatie met omliggende delen van de stad zoals de binnenstad en de rivier. Maak deze keuzen samen met de (grote) private partners. Dit heeft invloed op wat voor type gebied het gaat worden. Zo stelt Ton Schaap dat het belangrijk is om eerst de routes voor de fiets goed te definiëren als nieuwe drager van de stad. Onderzoek heel precies wat de mogelijkheden zijn.

Teken een strategie waarin het gebied transformeert van perifeer ontsloten stations locatie naar gebied dat volledig door het stedelijk weefsel van de stad wordt opgenomen. Gebruik deze strategie als startpunt van een gesprek met de partijen over welke routing primair van belang zou moeten zijn vanuit de stad als geheel, en vanuit de kansen in het gebied.

_7 Programma

De kwaliteit van het lokale woon-, vestigings- en verblijfsklimaat speelt een grote rol voor de aantrekkingskracht van de Spoorzone. De huidige autonome stedenbouwkundige artefacten in het gebied, waardoor losse

werelden ontstaan, leveren echter niet de beoogde stedelijke dynamiek. Bespreek daarom in nauwe samenwerking met private partners wat voor type gebied dit moet worden, met welk karakter en welke mengingspotentie. De voorstellen van de ontwerpers geven een aantal richtingen die input kunnen zijn voor de start van dit gesprek. Bespreek daarbij ook welk type programma in het gebied wenselijk is. De goede connectiviteit van de plek met zowel auto als OV maakt het een strategisch gelegen locatie, wat in de toekomst alleen maar belangrijker zal worden. Dat vereist selectiviteit van programmeren.

Het lijkt kansrijk om de ontwikkeling van de spoorzone voornamelijk te richten op jongere tweeverdieners en voorzieningen met de jongere generaties als doelgroep. Voor hen is een aantrekkelijk woon-werkmilieu te ontwikkelen dat in Zwolle nog ontbreekt. Denk bijvoorbeeld aan een zeer stedelijke menging. Laat ruimte om te experimenteren met vernieuwende concepten zodat de programmatische invulling van het gebied een aanvulling kan worden op het aanbod in de rest van de stad en mogelijk ook op het aanbod in de regio. Is het bijvoorbeeld mogelijk om hier een atypisch woonmilieu te creëren met vernieuwende typologieën? Zijn er programmatisch interessante koppelingen te maken tussen bestaande partijen die in het gebied iets willen? Of kunnen geheel nieuwe concepten met grote regionale betekenis hier landen zoals het idee van Elma van Boxtel (ZUS) voor een al dan niet tijdelijk afhaalwarenhuis voor online bestelde producten? Door de spoorzone een eigen onderscheidend karakter te geven wordt bovendien de concurrentie met de binnenstad en de kwalitatief hoogwaardige buitengebieden en kleine kernen rond de stad beperkt. De ideeën van Winny Maas (MVRDV) geven een aanzet voormogelijke ontwikkelrichtingen (Hanzepark, Hanzestraat, Hanze XL of Hanzebuurt).

Het O-team adviseert een vervolgstudie te starten naar nieuwe typologieën voor de nog te ontwikkelen gebieden en meer menging na te streven in de bestaande delen. Het is aan te raden daarbij ook naar internationale voorbeelden te kijken.

_8 Faseren

Het is aan te raden om een aantal strategieën in de tijd te definiëren en Quick-Wins te benoemen die direct te realiseren zijn. *Placemaking* is hierbij een kernbegrip. De incrementele ontwikkeling van het gebied kan beginnen met tijdelijke interventies en pop-up initiatieven zoals in het voorstel van Willem Hein Schenk (De Zwarte Hond). Zo worden strategische plekken geactiveerd en krijgt het gebied meer betekenis. Bedenk ook welke rol de transformatie van de fabriek speelt bij de ontwikkeling van het gebied. Is dit voorwaardelijk voor een verdere ontwikkeling of kan dit ook in een later stadium?

Een faseerde aanpak maakt het bovendien mogelijk om beter in te spelen op veranderingen in de markt. Over de langere termijn lijkt de toekomst voor ontwikkelingen in de spoorzone gunstig, maar het is sterk aan te raden om in de planvorming rekening te houden met een onzekere conjunctuur en snel veranderende marktvoorkeuren die niet altijd goed voorspelbaar zijn.

Governance

_9 Vervolg

Bovenstaande geeft aanleiding voor een reeks vervolggesprekken met (een selectie van) de vrienden van de Spoorzone Zwolle. Doe dit in combinatie met een verdere ruimtelijke verkenning. Zorg dat bestuurlijk draagvlak wordt geborgd.

_10 Omgevingswet

Benut daarnaast de komst van de nieuwe omgevingswet en de daaruit voortkomende omgevingsvisie en omgevingsplan als legitimatie om organisatie en aanpak van spoorzone anders aan te pakken dan tot op heden is gedaan. Wees koploper in de nieuwe integrale aanpak en maak jezelf tot voorbeeld van deze nieuwe planinstrumenten: formuleer de doelen die je wilt bereiken met en in de spoorzone, schep daarvoor de condities, zowel ruimtelijk als organisatorisch en maak een plan hoe partijen hieraan kunnen meedoen.

3. Betrokkenen

Namens het O-team

Hilde Blank, Joost Schrijnen, Geurt van Randeraat.

Deelnemers

Gemeente Zwolle

- _ Wim Korf, Projectmanager Spoorzone Zwolle
- _ Lisa de Groot, Projectleider gemeente Zwolle
- _ Henk Snel, Stedenbouwkundige gemeente Zwolle
- _ Nynke Jutten, Stedenbouwkundige gemeente Zwolle
- _ Saskia Engberts, Strategisch adviseur gemeente Zwolle

O_team

- _ Joost Schrijnen: Voorzitter O_team, stedenbouwkundige
- _ Hilde Blank: Lid O_team, directeur BVR Adviseurs Ruimtelijke Ontwikkeling
- _ Geurt van Randeraat: Lid O_team, directeur SITE Urban Development
- _ Elien Wierenga: Coördinator O_team bij het Ministerie van Infrastructuur en Milieu
- _ Mike Emmerik: Secretaris O_team
- _ Ramon Rodrigo: Secretaris O_team

Ontwerpers / adviseurs

- _ ZUS [Zones Urbaines Sensibles]: Elma van Boxtel
- _ De Zwarte Hond: Willem Hein Schenk
- _ MVRDV: Winny Maas en Kris Schaasberg
- _ DRO Amsterdam: Ton Schaap en Erjen Prins
- _ Ruimtelijk Economisch Atelier Tordoir: Pieter Tordoir

Overige Betrokkenen

- _ Marc Coopman, DC Vastgoed
- _ Han Feijen, Fimek
- _ Jeroen Doornbosch, Muller Makelaars
- _ Thijs van Dieren, Citydevelopers
- _ Johan Neerof, Citydevelopers
- _ María Garcia, Windesheim
- _ Martijn Weinreich, van der Horst
- _ Jesse Wellink, Panta Real Estate
- _ René Savelsbergh, Forerunners
- _ Dirk Pieter Halbesma, Windesheim
- _ Martine van der Griendt, Delta Wonen
- _ Egbert Puttenstein, Delta Wonen
- _ Hans Broekman, NS Stations
- _ Merula Lunneker, NS Stations
- _ Nienke de Hart, NS Stations
- _ Jo Jongen, AGS Architecten
- _ Gooitske Zijlstra, Zwolse Peperz
- _ Jessica van Oosten, Zwolse Peperz
- _ Annemarie beumer, BPD
- _ Martin Tijhuis, Provincie Overijssel
- _ John Kolen, Nedtrain
- _ Albert Jan van der Ster, Nedtrain

- Edwin Bonekamp, Syntus
- Luciën van de Veerdonk, Regardz
- Edwin van Rootselaar, Voormalige KPN gebouw
- Jan Hoppen, Horst/Think wonen
- Auke Oosterhof, VNO-NCW
- Ton ter Bekke, Ondernemersvereniging Hanzeland
- Earde Jepma, NS Stations
- Jan Willem Meinsma, Windesheim
- Sjoerd Quint, adjunct directeur Vastgoed Delta Wonen
- Annemiek Houtkamp, AM
- Rober Colijn, Blauwvingerenergie
- Pien van der Does
- Sipke Miedema, Imotep
- Maarten Castelein, QuantiParts BV
- Bert Boerman, Provincie Overijssel
- Willem Buunk, Windesheim
- Frans Holleman, BPD Ontwikkeling BV
- Martin de Vries, ProRail
- Marius Woldberg, kennispoort
- Koos Veerman, rhdhv
- Michel Kubbinga, Quantiparts
- Ilse Baaten, Bilderberg
- Peter Lips, Van Halteren
- Lucien van de Veerdonk, Regardz
- Kars Siepel, wartsila
- Bart Buijs, oversticht
- Mark van Maanen, Gemeente Groningen
- Bas Hoorn, Future Insight
- Gert Engelsman
- Dennis Jansen
- Jasper Nijveldt, Karres en Brands
- Renée van de Beek, bpd
- Harm Jan Haasjes, Student Windesheim Honours College
- Miron Westerhof, Student Windesheim Honours College
- Marius Kiers, Arcadis
- Danielle Niederer, Productinnovatie
- Willem Kruijer, Voorzitter Bewonersvereniging Hanzeland

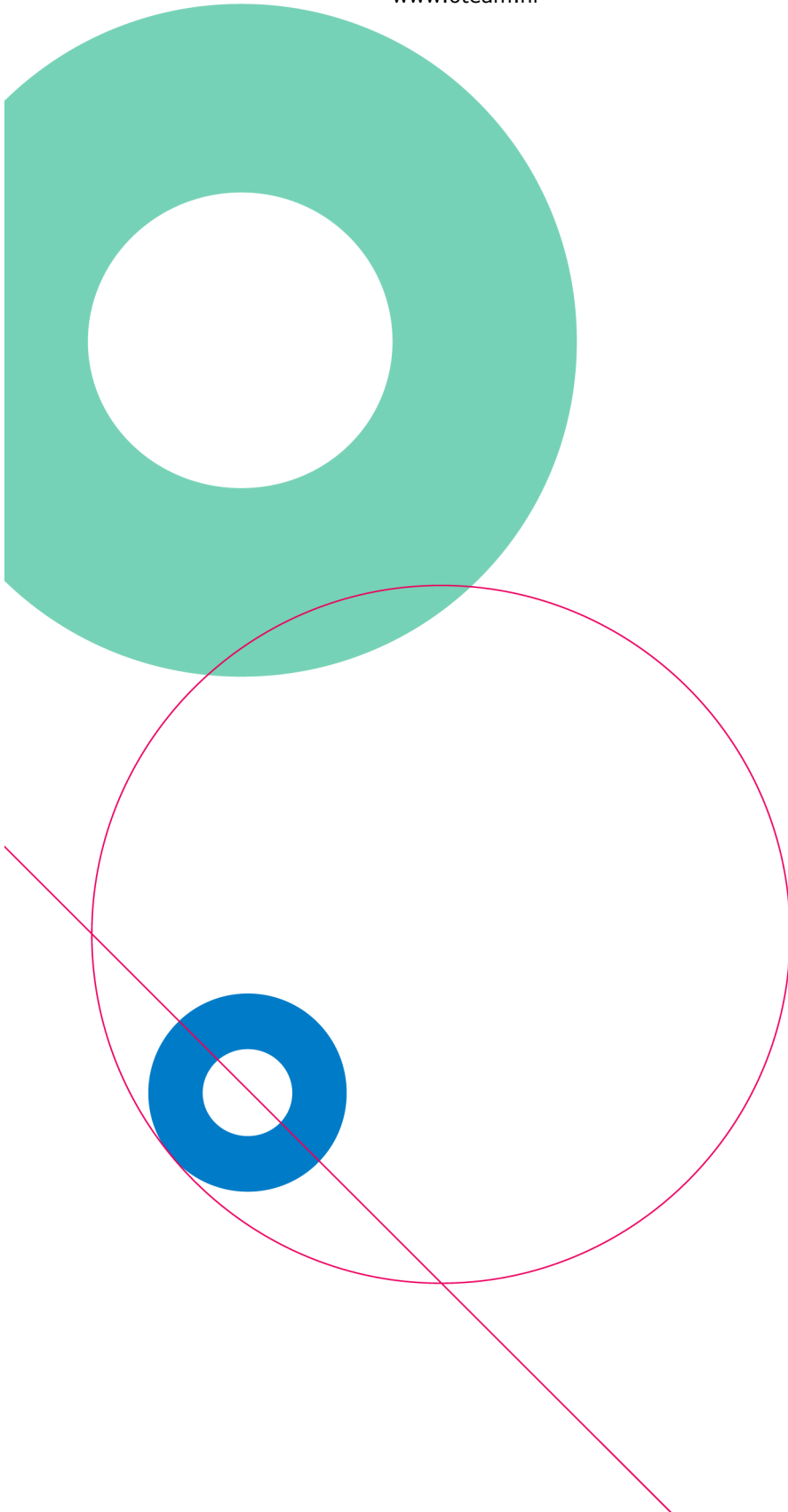

Contact

Heeft u vragen over het werk of de werkwijze van het O-team? Neem contact met ons op via oteam@minienm.nl

www.oteam.nl

Overdracht College-Raad

Datum 2 februari 2017

onderwerp Herinrichting hoofdfietsroute Oude Wetering
portefeuillehouder Filip van As
informant Bosch, Willem (2765)
afdeling Ruimtelijke planvorming

Voorgesteld besluit raad

1. In te stemmen met de herinrichting van de fietsroute Oude Wetering tot fietsstraat en fietspad.
2. Het fietspad uit te voeren in grijs asfalt en de fietsstraat in rood asfalt.
3. Het in maart 2016 beschikbaar gestelde krediet van € 550.000 te verhogen naar € 761.000 te dekken met een verhoogde bijdrage uit de grex Stadshagen.

Beslisnota voor de raad

Datum 10 januari 2017

Openbaar

Onderwerp Herinrichting hoofdfietsroute Oude Wetering
Versienummer 01

Portefeuillehouder Filip van As
Informant Willem Bosch
Afdeling Ruimtelijke Planvorming / ECR
Telefoon (038) 498 2765
Email WA.Bosch@zwolle.nl

Bijlagen

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

- 1 In te stemmen met de herinrichting van de fietsroute Oude Wetering tot fietsstraat en fietspad.
- 2 Het fietspad uit te voeren in grijs asfalt en de fietsstraat in rood asfalt.
- 3 Het in maart 2016 beschikbaar gestelde krediet van € 550.000 te verhogen naar € 761.000 te dekken met een verhoogde bijdrage uit de grex Stadshagen.

Datum 10 januari 2017

Toelichting op het voorstel

Inleiding

De fietsroute Oude Wetering vormt samen met het Twistvlietpad de centrale fietsontsluitingsas van de wijk Stadshagen. De Oude Wetering is een relict van het oorspronkelijke polderlandschap, die door een tunnel obstakelvrij is verbonden met het Nationaal Landschap Mastenbroekerpolder.

Deze hoofdfietsroute is de centrale as, die de wijk verbindt met de binnenstad en het buitengebied. Tevens vormt het een belangrijke verbindende schakel tussen de langs deze route gelegen woonwijken, scholen, sportvelden en het (winkel)centrum van de wijk.

De Oude Wetering heeft een gemengde verkeersbestemming in hoofdzaak voor fietsers en voetgangers en op beperkte delen ook nog voor autoverkeer (terpwooningen).

De menging van de diverse doelgroepen op deze hoofdfietsroute zorgt voor een grote verscheidenheid aan type fietsers en (brom)fietsen met verschillende routes, gedragingen, breedtes, snelheden e.d. Vooral tijdens de spitsuren is het aantal conflicterende fiets- en voetgangersbewegingen op deze route en de kruisingen hoog. De profielruimte op het tracé Oude Wetering is beperkt.

Beoogd effect

1. Het realiseren van een herkenbare, veilige, comfortabele hoofdfietsverbinding tussen de Binnenstad, Stadshagen en de Mastenbroekerpolder/Zwartewaterland.
2. Het handhaven van het karakter van de Oude Wetering als relict van het polderlandschap.
3. Het minimaliseren van het aantal autobewegingen en zoveel mogelijk scheiden van fiets en voetganger op de Oude Wetering.

Argumenten

Ad 1. Door de vormgeving en materialisatie aan te laten sluiten bij het Twistvlietpad wordt de bestaande hoofdfietsroute gecontinueerd. Het grootste deel wordt vormgegeven als fietspad en het gedeelte ter hoogte van de terpen als fietsstraat. De fietsstraat en de kruisingen van het fietspad met de zijwegen worden in rood asfalt uitgevoerd. De overige delen in grijs asfalt. Hierdoor wordt een herkenbare en veilige fietsroute gerealiseerd die voldoet aan de eisen van het CROW/Fietsberaad en de voorwaarden van de subsidiegever.

Ad 2. Met de uitvoering van het fietspad in grijs asfalt behoudt de Oude Wetering ruimtelijk de samenhang met het Twistvlietpad en wordt de oorspronkelijke uitstraling van het polderweggetje zo goed mogelijk gehandhaafd. Feit is wel dat asfalt minder duurzaam is dan beton en in de basis hogere onderhoudslasten en risicoprofiel met zich meebrengt dan beton.

Ad 3. Het grootste deel (2/3) van de Oude Wetering wordt aangeduid als fietspad waarop autoverkeer niet is toegestaan. De overgangen van fietsstraat naar fietspad worden duidelijk herkenbaar vormgegeven in verharding, met bebording en wegmeubilair (verlichting e.d.). Voor de voetgangers wordt op het grootste deel van de route een vrijliggend voetpad aangelegd.

Risico's

Een klein deel van de Oude Wetering in Breecamp (10-20%) wordt wellicht als gevolg van het bouwverkeer in 2017 nog niet heringericht. De kans is aanwezig dat de subsidiegever op basis hiervan de bijdrage met een vergelijkbaar percentage verlaagd.

Financiën

Datum 10 januari 2017

In maart 2016 heeft uw raad op basis van een globaal plan en een globale raming een krediet voor de herinrichting van de Oude Wetering beschikbaar gesteld van € 550.000 .

Dit plan voorzag in een beperkte herinrichting en het zoveel mogelijk handhaven van de bestaande verharding. De dekking was opgebouwd uit:

- een bijdrage vanuit de grex Stadshagen van € 250.000
- een bijdrage vanuit onderhoud van € 60.000
- een DU&VV subsidie van € 240.000

Uit recent onderzoek naar de staat van de verharding is gebleken dat de weg door het vele bouwverkeer dat er over heen rijdt er slecht aan toe is. De bijgestelde raming van de herinrichting komt uit op een bedrag van € 761.000 en valt daarmee € 211.000 hoger uit.

In de grex Stadshagen is voor de herinrichting € 411.000 geraamd. Voor een bijdrage van € 461.000 uit de grex SH, wordt een beroep van € 50.000 uit onvoorzien gehaald. De stand van onvoorzien laat deze onttrekking toe. Daarmee kunnen de extra kosten voor de herinrichting van de fietsroute Oude Wetering worden gedekt vanuit een verhoogde bijdrage uit de grex SH van € 211.000.

De extra onderhoudslasten die het gevolg zijn van de keuze voor asfalt i.p.v. beton kunnen in deze specifieke situatie binnen het reguliere onderhoudsbudget worden opgelost. Voorwaarde is wel dat er na aanleg geen bouwverkeer over de weg gaat.

Communicatie

Het plan wordt in het 1^e kwartaal van 2017 overlegd met de direct betrokkenen (aanwonenden) en gepresenteerd op een inloopbijeenkomst in het informatiecentrum Stadshagen.

Tevens worden het plan in de VINEX-expres en op de site gepresenteerd.

Vervolg

De voorbereiding van de uitvoering is gepland in april/mei 2017.

De aanbesteding in juni 2017 en de uitvoering in de periode sept t/m nov 2017

Openbaarheid

Openbaar

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Overdracht College-Raad

Datum 2 februari 2017

onderwerp	Grondexploitatie voor een deel van Tippe-zuid ten behoeve van realisatie school Het Saffier/Accretio
portefeuillehouder	Rene de Heer
informant	Santing - Nijland, Jeanette (2723)
afdeling	Projectontwikkeling

Voorgesteld besluit raad

1. Akkoord te gaan met de vestiging van de bredeschool Het Saffier/Accretio in Tippe-zuid.
2. Akkoord te gaan met de benodigde voorinvesteringen die gedaan moeten worden om realisatie van Het Saffier/Accretio mogelijk te maken vooruitlopend op de ontwikkeling van Tippe-zuid als voorzieningengebied.
3. a. De grondexploitatie Stadshagen – Het Saffier/Accretio vast te stellen en een krediet van € 1.530.519 beschikbaar te stellen.
b. Het exploitatietekort van € 478.866 te betrekken bij de actualisatie van de grondexploitatie Stadshagen (MPV 2017).
- 4 Kennis te nemen van het Programma van Eisen voor Het Saffier/Accretio.

Beslisnota voor de raad

Datum 24 januari 2017

Openbaar

Onderwerp Grondexploitatie voor een deel van Tippe-zuid ten behoeve van realisatie school Het Saffier/Accretio

Versienummer 1

Portefeuillehouder R. de Heer
Informant Jeanette Santing
Afdeling Projectontwikkeling / OWP
Telefoon (038) 498 2723
Email J.Santing@zwolle.nl

Bijlagen Programma van Eisen locatie Het Saffier/Accretio Tippe-zuid

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

- 1 Akkoord te gaan met de vestiging van de bredeschool Het Saffier/Accretio in Tippe-zuid.
- 2 Akkoord te gaan met de benodigde voorinvesteringen die gedaan moeten worden om realisatie van Het Saffier/Accretio mogelijk te maken vooruitlopend op de ontwikkeling van Tippe-zuid als voorzieningengebied.
- 3
 - a. De grondexploitatie Stadshagen – Het Saffier/Accretio vast te stellen en een krediet van € 1.530.519 beschikbaar te stellen.
 - b. Het exploitatietekort van € 478.866 te betrekken bij de actualisatie van de grondexploitatie Stadshagen (MPV 2017).
- 4 Kennis te nemen van het Programma van Eisen voor Het Saffier/Accretio.

Datum 24 januari 2017

Inleiding

In 2014 heeft het College besloten het gebied Tippe-zuid aan te wijzen als nieuwbouwlocatie voor vestiging van de bredeschool Het Saffier/Accretio. Dit besluit had geen gevolgen voor de door College en Raad genomen besluiten over het prioritaire gebied voor de woningbouw. Voor de locatie in Tippe-zuid worden gronden uit de NIEGG (Niet In Exploitatie Genomen Gronden) gehaald, waarbij een budgetneutrale grondexploitatie het uitgangspunt is. Op 25 augustus 2014 is de Raad hierover geïnformeerd.

Het uitgangspunt in 2014 is dat de ontwikkeling van Het Saffier/Accretio in Tippe-zuid parallel aan de ondertunneling van de Kamperlijn wordt gerealiseerd. Dit i.v.m. de bereikbaarheid en de hoge kosten voor met name de riolering en nutsvoorzieningen die ontstaan wanneer deze zonder ondertunneling onder het spoor door moeten worden aangelegd.

De planning van de ondertunneling is inmiddels oplevering in het tweede kwartaal 2018. Met de school Het Saffier/Accretio zijn nu de gesprekken over de ontwikkeling in Tippe-zuid gestart.

De genoemde locatie is op dit moment nog niet in ontwikkeling en bestaat uitsluitend uit landbouwgronden. Het beoogde plangebied valt in het niet-prioritaire gebied van Stadshagen en valt administratief onder de NIEGG. Voor de ontwikkeling van de nieuwe bredeschool Het Saffier/Accretio is de opening van een grondexploitatie nodig. De grondexploitatie geeft inzicht in de kosten en opbrengsten voor de gemeente en is de onderbouwing voor het benodigde krediet en het mandaat voor de uitgifte van de gronden voor grondprijzen passend binnen de grondprijzennota.

Beoogd effect

Realisatie van een bredeschool Het Saffier/Accretio in Tippe-zuid. De school wordt ontsloten door een nog aan te leggen weg tussen de Belvédèrelaan en de nieuwe Hasselterweg. Ook wordt voor de school een (tijdelijk) fietspad aangelegd.

Argumenten

- 1.1 *I.v.m. een goede spreiding van onderwijs over de wijk Stadshagen is in 2014 besloten tot een locatie Tippe-zuid*
- 2.1 *Voor de ontsluiting van de school is een verbinding nodig tussen Belvédèrelaan en de nieuwe Hasselterweg*

De ontwikkeling van Het Saffier/Accretio loopt parallel aan de werkzaamheden in het kader van de ondertunneling van de Kamperlijn. Met de uitvoering van deze grondexploitatie en de ondertunneling van de Kamperlijn komt een verkeersverbinding tussen de Hasselterweg en de Belvédèrelaan tot stand. Een deel van de kosten van deze verbinding komt ten laste van de ondertunneling, het overige deel komt ten laste van de toekomstige ontwikkeling in het niet prioritaire gebied Tippe-zuid, hetgeen in geld € 390.000 bedraagt.
- 2.2 *De wens voor een verbeterde fietsontsluiting tussen de school en de bestaande bebouwing Stadshagen.*

Voor een goede fietsontsluiting wordt een (tijdelijk) fietspad aangelegd tussen de nieuwe school en de tunnel aan de Havezatheallee. Het definitieve tracé is nog niet bekend. In de grondexploitatie zijn de kosten voor dit fietspad opgenomen. De kosten bedragen € 180.000 (inclusief opslagen).

Datum 24 januari 2017

3.1 Vaststellen van een grondexploitatie is noodzakelijk om ontwikkeling mogelijk te maken.

Het biedt de onderbouwing voor het benodigde krediet voor het bouw- en woonrijp maken van de locatie en een mandaat voor de uitgifte van gronden.

Financiën

Uitgangspunten van de grondexploitatie:

- Inbreng van de gronden vanuit de NIEGG tegen boekwaarde;
- Uitgifte van de voorzieningenlocatie in 2017 (school) en 2024 (overig deel voorzieningen);
- Oplevering en afronding locatie 31 december 2024;
- Parameters conform MPV 2017;
- Rekening gehouden met nutsvoorzieningen tussen de tunnel en het schoolgebouw (bedrag € 40.000) en met voorzieningen voor het weggedeelte tussen de rotonde en de tunnel (bedrag € 350.000).

Ruimtegebruik locatie

- In totaal betreft het projectgebied ruim 1 hectare. Hiervan is een deel uitgeefbaar (ca. 46%) en wordt een deel verhard (ca. 41%). Het restant bestaat uit groen (ca. 12%).
- Voorzieningen n.t.b. betreffen nog nader te bepalen voorzieningen die in een later stadium worden uitgegeven

Totaal	100%	11.458
- uitgeefbaar	46,5%	5.325
- verharding	41,0%	4.698
- groen	12,5%	1.435
- water	0,0%	-

Tabel 1. Ruimtegebruik projectgebied

categorie	hoeveel	eenheid	prijs	totaal
- voorzieningen n.t.b.	2.340	m² uitg	€ 180	€ 421.200
- voorzieningen school	2.985	m² uitg	€ 180	€ 537.300
Totaal				€ 958.500

Tabel 2: Grondopbrengsten

Grondexploitatie investeringen

De investeringen in de grondexploitatie hebben betrekking op de volgende kosten en zijn gebaseerd op de uitgangspunten verwerving, bouwrijp maken en voorbereiding en toezicht.

Kostencategorie	bedrag
- Kosten grond	€ 215.410
- Kosten bouw- en woonrijpmaken	€ 406.484
- Kosten tijdelijk fietspad	€ 129.500
- Plankosten	€ 241.209
- Onvoorzien	€ 56.755
- Kosten nutsvoorzieningen	€ 390.000
Totaal kosten	€ 1.439.358

Tabel 3: Grondexploitatie investeringen

Datum 24 januari 2017

Conclusie

Het resultaat van de grondexploitatie bedraagt min € 478.866.

Omschrijving	Bedrag	totaal
- Totaal kosten	€ 1.439.358	
- Parameter rentekosten	€ 91.161	
- Totaal kosten		€ 1.530.519
- Totaal opbrengsten	€ 958.500	
- Parameter opbrengststijging	€ 40.715	
- Totaal opbrengsten		€ 999.215
- Tekort grondexploitatie op eindwaarde		€ 531.304-
Idem netto contant		€ 478.866-

Tabel 4: Resultaat grondexploitatie

De ontwikkeling van de school is budgetneutraal mogelijk wanneer de splitsing gemaakt wordt tussen kosten en opbrengsten specifiek voor de ontwikkeling van de school en kosten die op termijn noodzakelijk zijn voor de ontsluiting van Tippe-zuid en het tijdelijke fietspad. Daarmee wordt voldaan aan het uitgangspunt uit 2014 van een budget neutrale ontwikkeling. Er is zelfs een klein positief resultaat (circa € 60.000) te behalen.

Op basis van de versnelde woningbouwuitgifte vanaf 2017 (ruim 300 woningen i.p.v. de voorziene 180) wordt het verlies van de grondexploitatie Stadshagen kleiner (met een lager beroep op een voorziening). Daardoor ontstaat financiële ruimte om het grondexploitatie-resultaat van dit voorstel Saffier/Accretio te betrekken bij de grondexploitatie van Stadshagen. Dit betekent dat de omvang van het te verwachten beroep op de voorziening lager wordt. Gezien de financiële ruimte bij de grondexploitatie Stadshagen wordt voorgesteld om de voorinvesteringen via deze grondexploitatie te betrekken bij de actualisatie van de grondexploitatie Stadshagen (MPV 2017).

Een financieel sluitende ontwikkeling waarin alle grondexploitatieve investeringen worden afgedekt door de inkomsten uit gronduitgifte, is niet mogelijk vanwege de investeringen die nu gedaan dienen te worden voor bereikbaarheid. Deze investeringen zijn voorinvesteringen voor de ontwikkeling Tippe-zuid. De grondopbrengsten uit de voorzieningen zijn onvoldoende om deze kosten te dekken. De grondexploitatie van dit deelgebied sluit op een tekort van ca. € 479.000,-. Het krediet en het tekort is verschillend omdat het krediet alle uitgaven betreft en het tekort het saldo van de uitgaven en inkomsten betreft.

In het plan wordt in de openbare ruimte een geclusterde parkeervoorziening voorzien. Deze oplossing ontslaat de kopers van de voorzieningengrond tot realisering van parkeerplaatsen op eigen erf en wordt dubbelgebruik gestimuleerd. De parkeerplaatsen worden meeverkocht worden met de voorzieningengrond. Met deze opbrengst wordt in de grondexploitatie geen rekening gehouden.

Risico's

Datum 24 januari 2017

Er bestaat een afzetrisico in de gronden voor de overige voorzieningen. De geraamde uitgifte van de overige voorzieningen tot 2024 maken geen onderdeel uit van het rapport "Voorzieningen Stadshagen Zwolle 2025" uit 2015.

De wens is om op deze locatie een stedelijke voorziening te realiseren. Hiervoor zal actief actie worden ondernomen.

Communicatie

De omwonenden van de ondertunneling worden met de communicatie rondom de ondertunneling ook op de hoogte gebracht van realisatie van Het Saffier/Accretio in Tippe-zuid.

Daarnaast vindt de communicatie plaats in de Stentor na het collegebesluit en vindt publicatie op de website plaats.

Vervolg

Na het Raadsbesluit wordt de opdracht gegeven tot bouwrijp maken van dit gebied en vindt realisatie van Het Saffier/Accretio plaats in 2018.

Openbaarheid

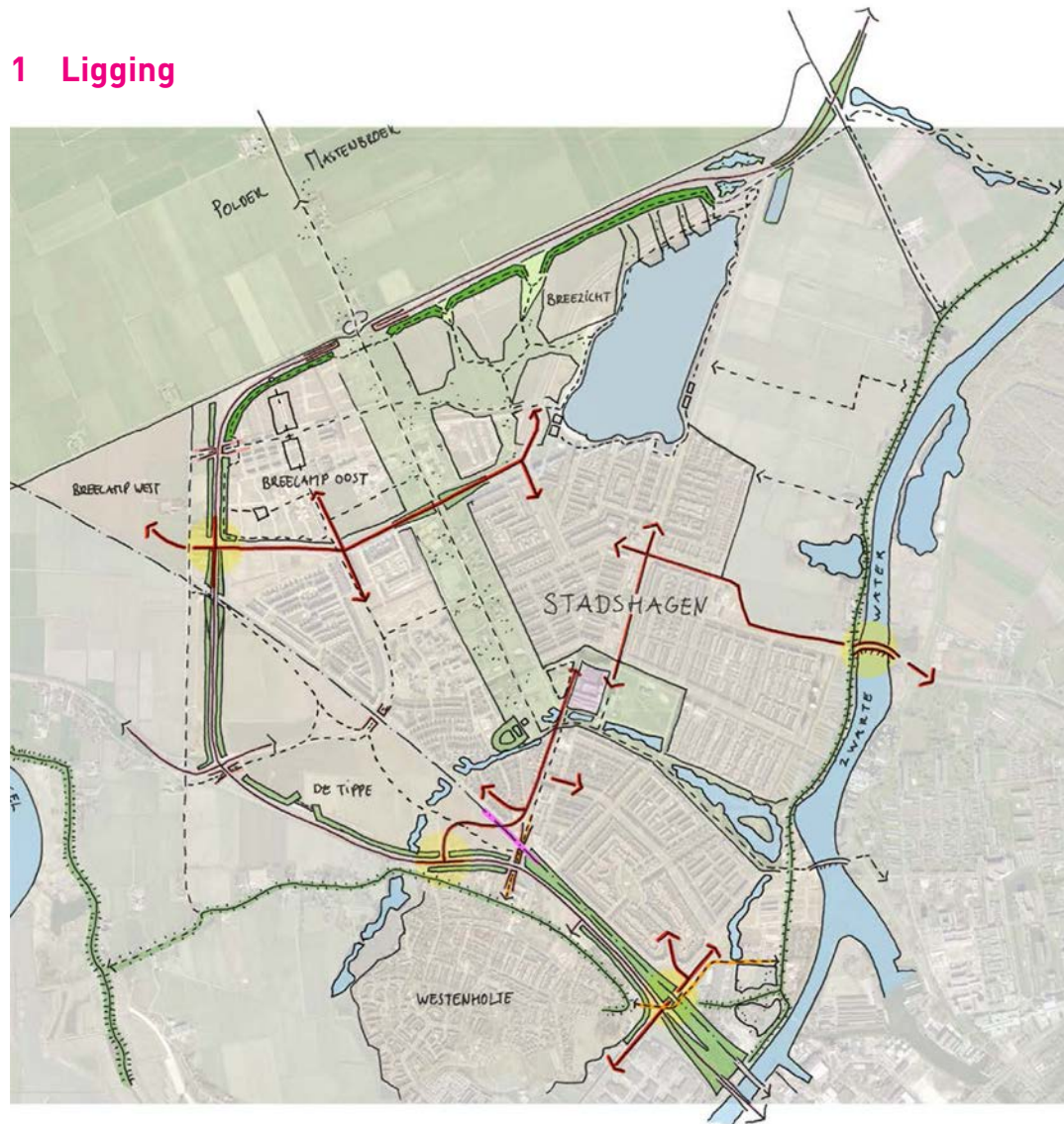
Het besluit is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

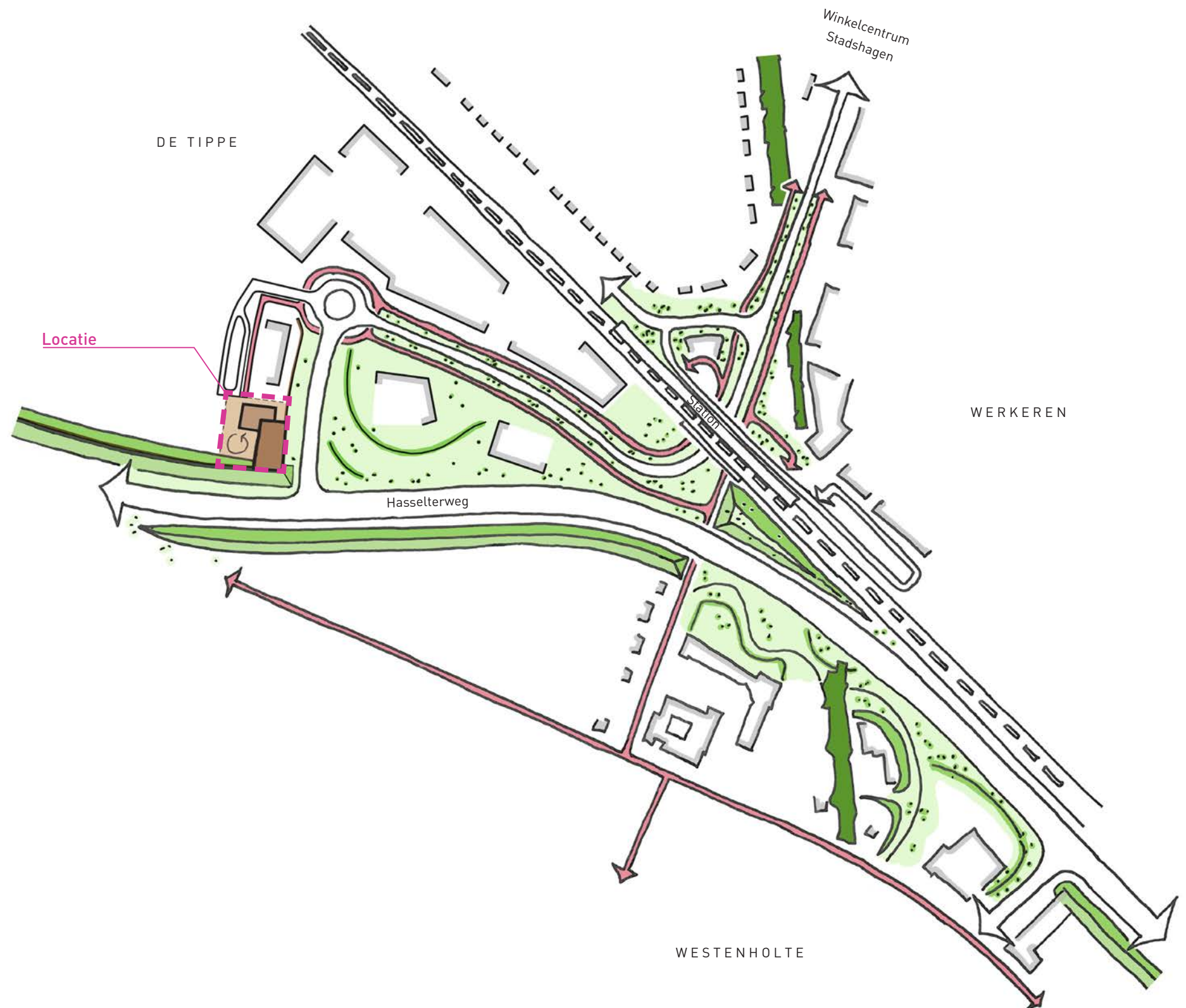
1 Ligging

De Tippe ligt in het westen van Stadshagen en is gesitueerd tussen de Kamperlijn en de Hasselterweg. De voorliggende onderwijsvoorziening ligt in de zuidelijke 'kop' van De Tippe. Met de realisatie van de Belvédèretunnel (2018) ligt de locatie aan een van de vier hoofdentrees van Stadshagen. Hiermee is de locatie goed bereikbaar vanuit zowel Stadshagen, de stad als de regio. Tevens is de locatie aangesloten op de hoofdfietsstructuur van Stadshagen en via de Rozentunnel verbonden met Westenholtte.

De onderwijsvoorziening heeft een bijzondere ligging en is een zichtlocatie vanaf de Hasselterweg. De locatie ligt gedeeltelijk in en achter de geluidswal, maar richting de kruising accentueert het gebouw de entree van Stadshagen.

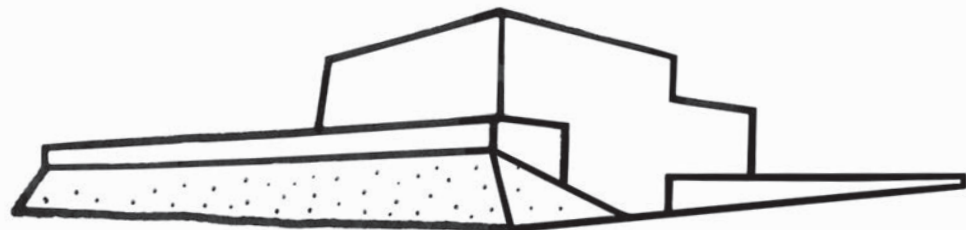
In dit document wordt het programma van eisen voor de locatie beschreven en zijn stedenbouwkundige, milieu- en civieltechnische randvoorwaarden benoemd.

2 Stedenbouwkundige randvoorwaarden

Geluidswal
Aansluiten op de bestaande geluidswal met schanskorf, hoogte: 4,50 m (talud) + 1,00 m (schanskorf).

Bouwmassa
De kop van het gebouw aan de Hasselterweg heeft een hoogte van minimaal twee bouwlagen, hiermee ontstaat een geluidsluwe (binnen)zijde.

Accent
Het gebouw toont zich aan de Hasselterweg en markeert de entree van Stadshagen.

3 Verkeer en parkeren

Verkeersontsluiting

Met de realisatie van de Belvédèretunnel is de locatie goed bereikbaar vanuit Stadshagen, maar vanaf de Hasselterweg ook vanuit de stad en de regio. De onderwijsvoorziening wordt ontsloten vanaf de nieuwe rotonde in de Belvédèrelaan, tussen de tunnel en de aansluiting op de Hasselterweg. De planning voor ingebruikname van de Belvédèretunnel en de nieuwe ontsluiting is medio 2018.

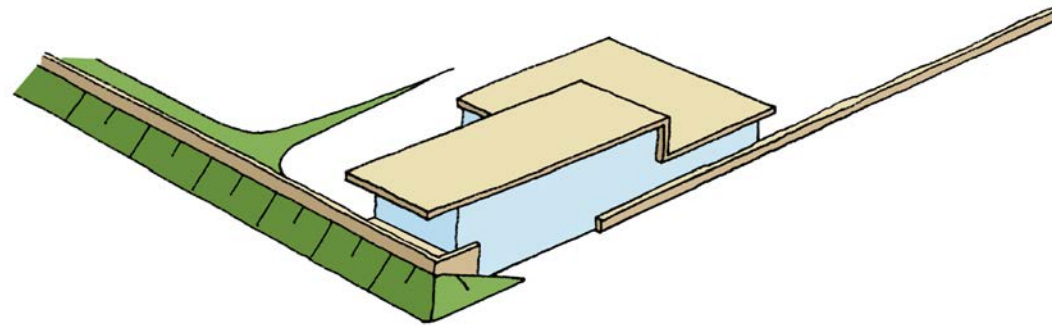
Vanuit de Rozentunnel en de te realiseren rotonde is de locatie goed ontsloten voor fietsverkeer vanuit Stadshagen en Westenholte. Daarnaast wordt in De Tippe een tijdelijk fietspad gerealiseerd. Deze verbindt de omgeving van de locatie met de Havezathentunnel en het fietspad richting 's-Heerenbroek.

Parkeren

Parkeren ten behoeve van de locatie en omliggende kavels wordt centraal in het gebied georganiseerd, deze parkeerplaatsen liggen in openbaar gebied. De kosten voor realisatie van de parkeerplaatsen behorend tot de onderwijsvoorziening worden doorberekend aan de initiatiefnemer. Het aantal parkeerplaatsen wordt bepaald op basis van de normstelling van het CROW: 0,75 parkeerplaats per leslokaal, exclusief parkeerplaatsen ten behoeve van halen en brengen.

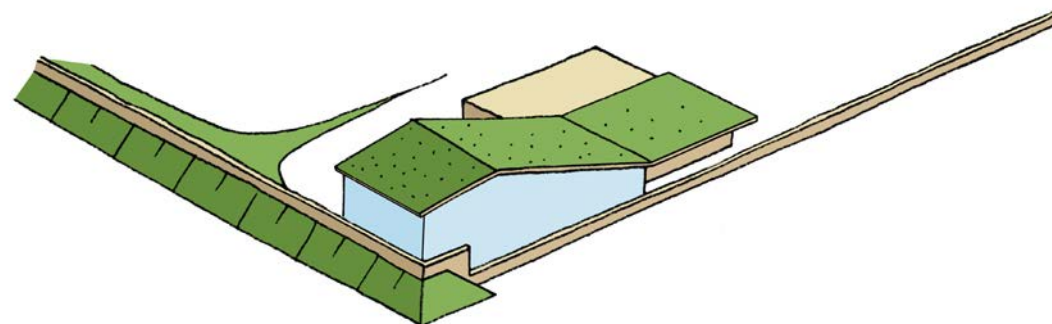
Het fietsparkeren op het terrein van de school is integraal onderdeel van de inrichting van de buitenruimte.

4 Architectuur

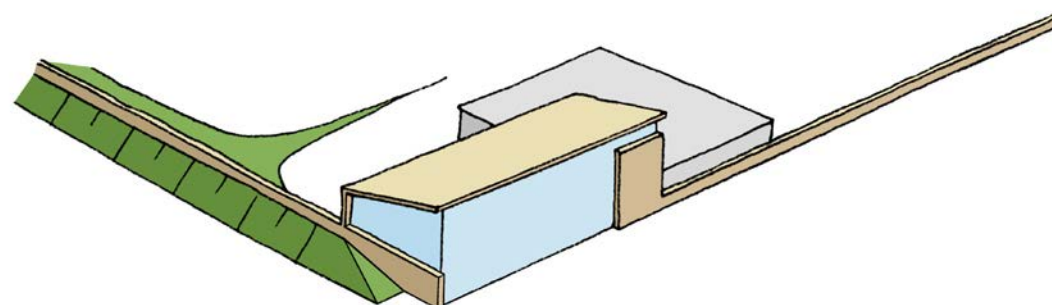
Inspiratie: samenhang

Het gebouw is in ruimtelijke samenhang met de geluidswal ontworpen en sluit hier architectonisch op aan.

Inspiratie: duurzaam

De landschappelijke inpassing van het gebouw en de geluidswal wordt versterkt door een grasdak.

Inspiratie: accent

Het gebouw als ruimtelijke beëindiging van de geluidswal, het presenteert zich nadrukkelijk aan de Hasselterweg.

Inspiratie: herkenbaar

In de architectuur wordt de markante positie van het gebouw aan de entree van Stadshagen geaccentueerd.

Inspiratie: schanskorf

In de architectuur is er een relatie met de geluidswal - talud en schanskorf.

Inspiratie: akoestiek

Door de buitenzijde uit te voeren als dove gevel, ontstaat aan de binnenkant een geluidsluwe zijde.

5 Milieu en archeologie

Geluid

De locatie ligt op korte afstand van de Hasselterweg, wegverkeersgeluid hiervan heeft effect op de onderwijsvoorziening. Door realisatie van het gebouw in de geluidswal heeft het kavel een geluidsbelaste en een geluidsluwe zijde. Het voldoen aan de eisen die worden gesteld aan binnenniveaus (Wet Geluidhinder) is integraal onderdeel van de ontwikkelopgave. Situering van (geluidgevoelige) ruimten in het gebouw heeft hierin een belangrijke bijdrage. Er worden geen hogere grenswaarden verleend.

Fijn stof

De locatie voldoet aan de Europese grenswaarden die zijn vastgesteld ten aanzien van de aanwezigheid van fijn stof. De GGD adviseert echter een afstand van 50 meter te hanteren van drukke stedelijke wegen tot gevoelige functies als onderwijshuisvesting. De locatie ligt gedeeltelijk binnen deze afstand. Met de situering van ruimten en luchtinlaat-roosters kan hier rekening mee gehouden worden.

Bodem

Uit inventariserend onderzoek is gebleken dat op de locatie licht verhoogde parameters zijn aangetroffen, deze hebben echter geen humane, ecologische of verspreidingsrisico's. Daarmee is de bodem geschikt voor realisatie van een onderwijsvoorziening en is er geen aanleiding voor nader onderzoek.

Archeologie

Op de locatie zijn in het verleden vondsten gedaan uit (vermoedelijk) de Inheems Romeinse Tijd. Daarom wordt voorafgaand aan het bouwrijp-maken een inventariserend veldonderzoek gedaan middels proefsleuven. Het onderzoek wordt door de gemeente Zwolle uitgevoerd.

6 Duurzaamheid

Energie

Ambitie: **Het gebouw is energieneutraal; het aandeel duurzame energie van het totale energiegebruik (gebouw- en gebruikersgebonden energie) bedraagt tenminste 100%.**

Het college van B&W heeft besloten om tot de vaststelling van het nieuwe Klimaatbeleid (2010) een aantal ambities te hanteren voor nieuwbouw van woningen en utiliteitsgebouwen. Onderzoek heeft aangetoond dat de ambities haalbaar zijn, mits de principes van de trias energetica gehanteerd worden:

- Minimaliseer de energiebehoefte (isolatie).
- Wek de benodigde energie zoveel mogelijk duurzaam op.
- Maak voor de resterende energiebehoefte gebruik van efficiënte systemen, bijvoorbeeld door middel van een warmtepomp, lage temperatuurverwarming, warmteterugwinning enzovoorts.

In Nederland zijn reeds verschillende energieneutrale schoolgebouwen gerealiseerd, voorbeelden hiervan zijn via gemeente of het rijk (AgentschapNL) beschikbaar.

Ambitie: **Een duurzaam energiesysteem zonder gas en met lagere lasten.**

In 2010 heeft het college van B&W besloten om de nog te ontwikkelen delen van Stadshagen (Brecamp-Oost, Breezicht en De Tippe) zonder aanleg van een traditionele gasleiding te ontwikkelen. Dit is samen met de hiervoor genoemde energie-eis bedoeld om duurzame alternatieven te stimuleren. De meest voor de hand liggende methode om in energie te voorzien is het gebruik van zonne-energie (PV en zonnecollector). Maar de energiedoelstellingen kunnen ook worden bereikt door middel van duurzame collectieve of individuele systemen.

Buitenruimte

Ambitie: **Realiseren van een aangenaam en toekomstgericht verblijfsgebied.**

Gedurende warme periodes kan stedelijk gebied meer opwarmen dan de omgeving (hittestress). Met de inrichting van de buitenruimte kan hier rekening mee worden gehouden. Door te kiezen voor een groene inrichting met gras, heesters en bomen en een goede materiaalkeuze van bestrating en (speel)objecten kan een aangenaam verblijfsgebied worden gecreëerd.

7 Civieltechnische randvoorwaarden

Bouwrijp maken

Met het bouwrijp maken van de kavel is de grond ontdaan van opstallen, struiken, houtopstanden, bomen, funderingsresten en vrij van kabels en leidingen. De kavel is bereikbaar vanaf het openbare gebied en vrij van feitelijke belemmeringen die de bouw en/of de ingebruikneming van de kavel verhinderen. Voor de kavel zijn de navolgende voorzieningen aanwezig:

- In de direct aangrenzende openbare gebieden liggen hoofdleidingen van nutsvoorzieningen, met uitzondering van gas.
- Aansluiting van vuilwaterafvoer zijn tegen de daarvoor geldende voorwaarden en op kosten van de ontwikkelende partij.
- De nutsvoorzieningen worden door de diverse nutsbedrijven aangelegd, onder bouwrijpe staat wordt niet verstaan het aanleggen en het aansluiten van voorzieningen voor bijvoorbeeld water en elektriciteit.
- Voor bouwaansluitingen dient contact opgenomen te worden met de desbetreffende nutsbedrijven; watermeterputten en elektrakasten zijn alleen toegestaan op eigen terrein.

Peilen

Vloerpeil:	1,20 m +NAP (voorlopig)
Bovenzijde talud geluidswal:	5,65 m +NAP
Bovenzijde schanskorf geluidswal:	6,65 m +NAP

Riolering

Ten behoeve van de riolering wordt in het openbare gebied een DWA-riolering aangelegd. Het gebouw kan worden aangesloten op het dichtsbijzijnde hoofdriool.

Infiltratie

Hemelwater van gebouwde of andere verharde delen van het terrein wordt op eigen terrein geïnfiltreerd, waardoor hemelwater niet in de

riolering terecht komt en minder vervuild water hoeft te worden gezuiverd. Infiltratie vindt plaats door middel van infiltratiekoffers in de ondergrond. Minder verhard oppervlak leidt tot een lagere infiltratie-eis, dit kan bijvoorbeeld door de toepassing van groene daken en de materiaalkeuze van de inrichting van de buitenruimte.

Afvoeren grond

Overtollige bouwgrond moet voor eigen rekening worden afgevoerd.

Woonrijp maken

De gemeente maakt alleen het openbare gebied woonrijp.

8 Ontwikkelproces en supervisie

Voor nieuwbouwontwikkelingen in Stadshagen heeft de gemeente een supervisieteam. Het doel van supervisie is de ruimtelijke samenhang en kwaliteit in en tussen ontwikkelingen te garanderen. Het supervisieteam bestaat uit:

- de stedenbouwkundige
- de rayonarchitect van Welstand
- de projectleider

De ontwikkelaar verplicht zich op basis van het programma van eisen het voorlopig en definitief gebouwontwerp ter goedkeuring aan het supervisieteam voor te leggen. Eventuele opmerkingen op het ontwerp worden ter plekke besproken, maar worden ook schriftelijk aan de ontwikkelaar gestuurd. Wanneer het definitief ontwerp is goedgekeurd kan de omgevingsvergunning worden aangevraagd. Voor de snelheid en efficiëntie van de ontwikkeling adviseert de gemeente om de stedenbouwkundige van de gemeente (en daarmee het supervisieteam) direct te betrekken tijdens het ontwerptraject.

Overdracht College-Raad

Datum 2 februari 2017

onderwerp	Rijksbijdrage kosten opsporen explosieven
portefeuillehouder	Henk Jan Meijer
informant	Bruins Slot, Warner (2352)
afdeling	Fysieke Leefomgeving

Voorgesteld besluit raad

bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een bijdrage van 70% aan te vragen vanwege door de gemeente Zwolle, in het belang van bescherming van de openbare orde en veiligheid, in totaal uitgegeven € 109.906,63 exclusief btw voor het opsporen en ruimen van niet-gesprongen explosieven.

Beslisnota voor de raad

Datum 17 januari 2017

Openbaar

Onderwerp rijksbijdrage kosten opsporen explosieven
Versienummer 1

Portefeuillehouder H.J. Meijer
Informant Warner Bruins Slot
Eenheid/Afdeling Publiekszaken / Fysieke leefomgeving
Telefoon (038) 498 2352
Email W.Bruins.Slot@zwolle.nl

Bijlagen

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

- 1 bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een bijdrage van 70% aan te vragen vanwege door de gemeente Zwolle, in het belang van bescherming van de openbare orde en veiligheid, in totaal uitgegeven € 109.906,63 exclusief btw voor het opsporen en ruimen van niet-gesprongen explosieven.

Datum 17 januari 2017

Toelichting op het voorstel

Inleiding

De gemeente heeft in het belang van de openbare orde en veiligheid kosten gemaakt voor het opsporen en ruimen van explosieven (uit de Tweede Wereldoorlog, verder WOII).

Met ingang van 2015 is de wijze gewijzigd waarop door het Rijk een bijdrage in deze kosten wordt verstrekt. Bij de jaarrekening 2014 is dit reeds aangegeven.

In de septembercirculaire van het gemeentefonds 2014 is de wijziging in de 'bommenregeling' bekend gemaakt. Tot en met 2014 kreeg Zwolle jaarlijks binnen de uitkering uit het gemeentefonds een bijdrage van € 2.000,- per opgeleverde nieuwbouwwoning in het voorgaande jaar.

Voor de jaren 2015 en verder dient de raad jaarlijks een specifiek besluit te nemen waarin is aangegeven welk bedrag de gemeente in dit kader feitelijk heeft uitgegeven, exclusief btw. Op basis van dit besluit kan een bijdrage van 70% bij het Rijk aangevraagd worden.

Beoogd effect

Uit het oogpunt van bescherming van de openbare orde en veiligheid moet de gemeente in specifieke gevallen bij de voorbereiding en uitvoering van ruimtelijke plannen kosten maken voor het opsporen en ruimen van explosieven. Door het aanvragen van een bijdrage wordt een belangrijk deel van de in 2016 gemaakte kosten gedekt.

Argumenten

1.1 Het vaststellen van de hoogte van de daadwerkelijke kosten is een verplichting om voor een rijksbijdrage in aanmerking te komen.

Op grond van de septembercirculaire gemeentefonds 2014 moet de raad in een separaat besluit vaststellen wat de daadwerkelijk gemaakte kosten in verband met het opsporen en ruimen van explosieven uit de tweede wereldoorlog zijn geweest.

1.2 Een deel van de gemaakte kosten kan met terugwerkende kracht vergoed worden.

Voor het ontvangen van een rijksbijdrage dient het Ministerie van BZK geïnformeerd te worden over de gemaakte werkelijke kosten. Vereist is dat dit gebeurt door het toezenden van het raadsbesluit over de feitelijk gemaakte kosten.

Risico's

1.1 De gevraagde bijdrage wordt niet of niet volledig toegekend

Er vindt door het ministerie geen verdere toetsing plaats, dus er mag op gerekend worden dat de rijksbijdrage conform verstrekt zal worden

1.2 De gevraagde bijdrage wordt laat toegekend

Als het raadsbesluit met het verzoek om 70 % van de gemaakte kosten te vergoeden voor 1 maart 2017 wordt ingediend, zal toekenning van de bijdrage plaatsvinden in de meicirculaire gemeentefonds 2017. Bij indiening na 1 maart zal de toekenning (vermoedelijk) in de septembercirculaire 2017 gaan plaatsvinden.

Financiën

In het jaar 2016 heeft de gemeente in totaal een bedrag van € 109.906,63 (excl btw) uitgegeven aan het opsporen en ruimen van explosieven uit WO II.

Datum 17 januari 2017

Vanuit een aantal concrete projecten is een bijdrage van 30 % van de gemaakte kosten geleverd om zodoende de niet door het rijk gedekte kosten te financieren. In totaal gaat het dan om een bedrag van € 5.636,88 voor gemaakte kosten.

Verwacht wordt dat het rijk een bijdrage van 70 % (€ 76.934,64) toekent voor door de gemeente gemaakte kosten. Dan blijft er voor de gemeente nog een kostenpost van € 27.335,11 over. Deze kosten worden gedekt uit de middelen van de “oude bommenregeling” in de ‘reserve nog uit te voeren werken’.

Vervolg

Op basis van het raadsbesluit wordt bij het Ministerie BZK een aanvraag om een bijdrage gedaan.

Openbaarheid

Dit stuk is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

College 2014-2018

Vergadering d.d. 24 januari 2017

Locatie B&W kamer

Aanvang 09.00

Eindtijd 16.30

Voorzitter Dhr. H.J. Meijer

Griffier/Secretaris Mevr. I. Geveke

Aanwezige leden As, Filip van, Brink, Jan, Geveke, Ingrid, Heer, Rene de, Meijer, Henk Jan, Vedelaar, Nelleke, Agterhuis, Henriette, Meer, Bonnie van der

Afwezige leden Anker, Ed

0.1. THEMABESPREKING

0.1.. Circulaire economie

Het college heeft met interesse kennisgenomen van de presentatie Circulaire Economie.

0.2. Memo gemeentesecretaris

Besproken

01...*. Afspraken perscontact

Kennisgenomen

02.1. Ingekomen stukken

02.1.1.*. WOB verzoek Telegraaf

Kennisgenomen

02.2. Vragen ex artikel 45 Reglement van Orde

02.2.1. Vragen D'66 ex art. 45 Reglement van Orde inzake veilig werken op bouwplaats
Beantwoording wordt voorbereid door Expertisecentrum.

02.2.2.*. Vragen VVD ex art 45 Reglement van Orde inzake gebrek Zwolle aan excellente scholen

Beantwoording wordt voorbereid door Ontwikkeling.

03. Rondvraag

- Wethouder Van As heeft samen met een aantal raadsleden GroenLinks een bezoek gebracht aan de gemeente Groningen om te praten over Duurzaamheid.
- Wethouder De Heer meldt dat hij een vervolgesprek heeft gehad met SVI Zwolle Zuid over hun rol in de wijk. Samen met wethouder Vedelaar zal hierover doorgesproken worden.
- Wethouder Brink meldt dat Zwolle in november is gevraagd om mee te doen aan de Nationale Onderwijsweek, en de titel Stad van het Onderwijs. Het thema is tweedeling of kansgelijkheid. Het onderwijs in Zwolle staat hier positief tegenover. Een voorstel om mee te doen, wordt voorbereid.
- De gemeentesecretaris meldt dat zij op uitnodiging mee gaat doen aan de reflectiekamer voor bestuurders.
- Burgemeester Meijer informeert het college over de bijeenkomst Democratie in alle Staten.
- Het college feliciteert Ronald Mulder met zijn titel Nederlands Kampioen Sprint. Een felicitatiebrief namens de gemeente zal verzonden worden.

03...*. Weekoverzichten en representatieve verplichtingen college
Kennisgenomen

03.1. Aanpassen wachtwoorden college
Kennisgenomen

04. Bovenlokale aangelegenheden

- Wethouder Vedelaar informeert het college over laatste stand van zaken Reeve.
- Wethouder De Heer informeert het college over zijn gesprek met de heer Jansen over regionale samenwerking en Economic Board.

04.1. Ledenbrief VNG inzake uitgangspunten CAO gemeenten 2017
Kennisgenomen

05. B-onderwerpen

06. Raad/Raadsplein

06.1. Planning college en raadstukken
Besproken

07.a. Beslissingenlijst collegevergadering d.d. 17-1-2017
Gewijzigd akkoord

07.b. Niet openbare verslagen d.d. 17-1-2017
Gewijzigd akkoord

07.c. Opheffing embargo

08. Uitnodigingen

08.1. 2017-02-09 Kick-Off Bevrijdingsfestival 2017
wethouder de Heer.

08.2...*. 2017-03-07 Opening fototentoonstelling World Press Photo 16-Kids Rights
wethouder Van As.

09. Personele en organisatorische aangelegenheden

10. Portefeuilleaangelegenheden, Niet openbare en Embargo stukken
11. A-onderwerpen
- 11.a. Gebiedsontwikkeling Enexis-Nooterhof
Aangehouden
- 11.b. Uitvoering gebiedsbeheerplan Zwolle Centraal: opname locatie Katwolderweg 10
Conform
Hert college besluit:
 - de verontreinigingen met minerale olie en aromatische koolwaterstoffen aanwezig op de locatie kadastraal bekend als gemeente Zwolle, sectie E, nummers 4338 en 5430 (Katwolderweg 10, te 8041 AD ZWOLLE), op grond van artikel 55g Wet bodembescherming, toe te voegen aan het Gebiedsbeheerplan Zwolle Centraal en Varo Energy Tankstorage BV en Varo Energy Supply Trading BV, alsmede diens rechtsoptvolgers onder algemene en bijzondere titel, daarmee te vrijwaren voor alle bevelen uit hoofde van de Wet bodembescherming, in overeenstemming met de verplichting die daartoe is opgenomen in artikel 4.1 en 5.3 van de afkoopovereenkomst;
 - Varo Energy Tankstorage BV en Varo Energy Supply Trading BV , alsmede diens rechtsoptvolgers onder algemene en bijzondere titel, te vrijwaren voor alle gevolgen, claims, vorderingen en aansprakelijkheden jegens derden die verband houden met de hierboven genoemde mobiele verontreinigingen, in overeenstemming met de verplichting die daartoe is opgenomen in artikel 5.1 van de afkoopovereenkomst;
 - Varo Energy Tankstorage BV en Varo Energy Supply Trading BV , alsmede diens rechtsoptvolgers onder algemene en bijzondere titel, te vrijwaren voor enig kostenverhaal uit hoofde van art 75 van de Wet Bodembescherming, in overeenstemming met de verplichting die daartoe is opgenomen in artikel 5.2 van de afkoopovereenkomst;
 - Met betrekking tot de gewijzigde saneringsaanpak volgens bijlage te beschikken en hiervoor de procedure conform artikel 4.1. van de Algemene wet bestuursrecht te volgen
- 11.c. Ouderbijdragetabel Peuterspeelzaalwerk 2017
Conform
Het college besluit:
 1. De ouderbijdragetabel peuterspeelzaalwerk 2017 Zwolle vast te stellen.
- 11.d. Doorstart Interregproject CATCH
Conform
Het college besluit:
 - 1 In te stemmen met deelname van Zwolle aan het aangepaste Interregproject CATCH
 - 2 De kosten van € 546.790,- te dekken uit het eerder beschikbaar gestelde krediet voor CATCH (dekking: bijdrage ministerie apparaatskosten bodem (€ 270.360,-), PPN 2017 (€ 74.535,-, waarvan € 51.535,- water / klimaatadaptatie en € 23.000,- Spoorzone) en de cofinanciering via het Interreg programma (€ 201.895,-).)
 - 3 Bij afwijzing van het CATCH voorstel de bijdrage van het ministerie voor apparaatskosten bodem (€ 270.360,-) in te zetten voor de klimaatadaptatiestrategie en bijbehorende communicatiemiddelen.
De burgemeester besluit:
Wethouder Van As te machtigen om namens het college de Letter of Intent te ondertekenen

- 11.e. Beslissing op bezwaar planschade Nieuwendijk 2a
Conform
Het college besluit:
1. In te stemmen met de beslissing op bezwaar
- 11.f..*. Beantwoording motie Groene daken
Gewijzigd akkoord
Het college besluit:
1. Instemmen met de aangepaste informatienota voor de raad met daarin de beantwoording van de motie "Zwolle duurzamer met groene daken".
- 11.g. Beantwoording Blauwgroene motie
Conform
Het college besluit:
1. Instemmen met de informatienota voor de raad met daarin de beantwoording van de "Blauwgroene motie".
- 11.h. Afhandeling motie schoolzuster
Conform
Het college besluit:
in te stemmen met de Informatienota 'Afhandelen motie schoolzuster'
- 11.i. Uitvoering motie 46 - Alcoholhandhavings- en preventieplan (informatiepunt)
Conform
Het college besluit de raad te informeren over de uitvoering van motie 46 - Alcoholhandhavings- en preventieplan.
- 11.j. Beantwoording vragen Christen Unie met betrekking tot toename aantal kwetsbare ouderen op de Spoedeisende hulp
Conform
Het college besluit:
In te stemmen met bijgaande antwoorden op de artikel 45 vragen die door de Christen Unie zijn gesteld over de toename van het aantal kwetsbare ouderen op de Spoedeisende Hulp.
12. 13.00 Lunch kamer gemeentesecretaris
13. THEMABESPREKING
- 13.01..14.00. Klimaatadaptatie
Het college heeft met belangstelling kennisgenomen van de presentatie Klimaatadaptatie, de ambities, de doelen en de acties die daarmee samenhangen.

Aldus vastgesteld in de vergadering van 31 januari 2017

Datum 31 januari 2017

Voorzitter
H.J. Meijer

Secretaris
I. Geveke